

Ahmet Mithat Efendi (1844-1912)

HAYATI

Tanzimat döneminin en önemli şahsiyetlerinden biri olan Ahmet Mithat Efendi; hikâyeci, romancı, gazeteci, dergici, tiyatro yazarı ve mütercim olarak tanınır. 19. yüzyılda II. Abdülhamit döneminde Osmanlı Devletinin toparlanması için geliştirilen Osmanlılık, İslamcılık ve Türkçülük fikirlerinin edebiyata uyarlanmak suretiyle fikri hayata yön vermeyi hedefleyen yazar, eserlerinde Avrupa ile Osmanlı arasındaki farklılıklara ağırlık verir. Ahmet, Rus işgalinden kaçan bir anne ile Anadolu'dan İstanbul'a göçen yoksul bir ailenin oğlu olarak 1844 yılında dünyaya gelir. Annesi Nefise, çerkez bir adamla evlilik gerçekleştirdikten sonra dul kalarak Ahmet'in babası Süleyman ile evlenmiştir. Babası manifaturacı olmakla beraber fakir olduklarından dolayı babasına yardımcı olmak için çocukluğu çalışarak geçmiştir. Henüz 7 yaşlarında iken Mısır Çarşısında bir attar dükkânına çırak olarak verilen Ahmet, dükkânın karşında yaşayan Hacı İbrahim Efendi'den Kur'an'ı Kerim ayrıca da okuma-yazma öğrenir. Çalışırken her fırsatı değerlendiren Ahmet, Galata'da bir yabancidan da Fransızca öğrenir. 12 yaşına geldiğinde babasının vefatıyla Vidin'de memuriyet görevinden bulunan abisinin yanına gider. Bir süre abisinin yanında daha sonra tekrar İstanbul'da olmak üzere geç yaşında birincilikle sıbyan mektebini bitirir. Abisi memuriyet görevine giderken yeniden yanında gidince gittiği yerde rüştiyeye yazılmıştır. Arapça, Farsça ve Fransızca dil eğitimlerini ilerleten Ahmet; tarih, coğrafya ve astronomi gibi alanlarda da ilerlemiştir. Hayatındaki başarıları ve kendini savunma şekli ile Tuna Valisi Mithat Paşanın dikkatini çekince vali, ismini ona vermek ister. Bunda böyle adı Ahmet Mithat olarak anılır.

Çocukluğu kadar gençliği de hareketli başlayan Ahmet Mithat, Mithat Paşa sayesinde vilayet kâtipliğine atanarak ilk görevine ulaşmış olur. Tek zevki ve eğlencesi kitap okumak olan Ahmet Mithat ilgi ve merakıyla pek çok bilmeyi adeta kendine görev edinmiştir. Bir süre sonra gözleri okumaktan dolayı rahatsız olunca okuyamayacağı için intiharın eşiğine kadar gelir. Bir süre tercümanlık görevi icra eden Ahmet Mithat, kendini zevk ve eğlenceye vererek sıkıntısını atmak ister. Lakin bu durum ailesinin nazarında da belirginleşince ailesi çareyi 22 yaşındaki oğulları Ahmet'i Server Hanım ile evlendirmekte bulurlar. Daha sonra Tuna'da sandık eminliği görevine atanır ve Tuna gazetesine başyazar olmak gibi hareketli işler yapmaktadır. Abisi ile giriştiği bir işte muvaffak olamayınca evde büyük kavga çıkar. Evi terk eden Ahmet Mithat kendini Tuna nehrine atmaya kalkışacak kadar çaresiz hissedince imdadına onu nehrin kıyısında yakalayan Rifat Paşa bu karardan döndürür. Rifat Paşa'nın öğütleri ile Ahmet Mithat yaşamına devam etme kararı alır. Bu süreçte eşi kendisinden uzak bir vilayette kaldığı için daha da yanına almayarak yaşamını emeği ile kazanacağı bir noktaya gelmek ister. Bu doğrultuda da arkadaşlarının da yardımıyla belge (tapu) doldurarak para kazanır. Kendisini yakından tanıyan Muhacirün Komisyonu Reisi Şakir Bey'in Ahmet'in durumuna müsaade etmemesi ile hayatında yeni bir şans penceresi açan Ahmet Mithat, adamın kendine verdiği kütüphanede yeniden kitaplarla ve kalemle haşır neşir olma fırsatı yakalamış olur. Bu noktadan sonra yine işleri açılır ve Ziraat Müdürlüğü kâtipliğine atanarak gazete işlerine de devam etmiştir.

Mithat Paşa'nın Bağdat valiliğine atanması ile Ahmet Mithat'ın işleri değişir ve Bağdat'ta gazete çıkarması üzerine görevlendirilir. Kırk kişilik kadroyu yönetecek olan Ahmet Mithat, gazetede çalıştığı dönemde Osman Hamdi Bey, Şirazlı Bakır Can Muattar, Muhammed Feyzî ez-Zühâvî gibi ressam ve felsefecilerle tanışarak söyleşme fırsatı dahi elde etmiştir. Derin bilgi birikimi ve yazma arzusu ile ilk hikâyelerini Bağdat'ta yazmakla işinin devamı gelmiştir. Bazı yazı ve oyunları dolayısıyla sürgün alan Ahmet Mithat, bu olaylardan sonra siyasi görüşünü değiştirerek yazmaya devam eder. Kendisi sürgünde iken annesi ve kızı çektikleri hasretlikten sebep vefat ettiği bilgisi mevcuttur. Ahmet Mithat zindanda iken bir okul açarak talebe eğitmeye başlar. Bu duyan Rodos sancak yöneticisi Dilaver Paşa, bu bilgi birikimini Rodos halkının menfaatine yönlendirerek Ahmet Mithat'ı görevlendirirler. 1876 senesinde Abdülaziz'in tahttan indirilmesi ve V. Murat'ın tahta çıkması ile affedilen Ahmet Mithat'ın akli her ne kadar Rodos'taki bu okulda ise de İstanbul'a gelerek durumunu iyice düzenleyerek Hafize Melek ile evlilik gerçekleştirir. Siyasi görüş olarak da II. Abdülhamit'in yanında yer alma kararı alır. Bu süreçte pek çok eser üreterek halka inmeyi başaran Ahmet Mithat büyük bir şöhrete ulaşarak Ahmet Mithat Efendi ünvanını alır. Her bir hanımdan beşer adet çocuğu bulunan Ahmet Mithat, tüm çocuklarının eğitimi ile yakından ilgilenerek ihtiyaç duyacakları tüm dersleri özel olarak almalarını sağlamıştır. 1912 yılında vefat eden Ahmet Mithat, sayısız eser bırakacağını bilmeden yazı yazmıştır. Vefat ettiğinde cenaze parası dahi zor bulunmakla birlikte evladlarına miras olarak bir şey bırakmamış olduğu çeşitli kaynaklarda belirtilmektedir. Türk edebiyatında ilk köy hikâyesi, ilk cinayet romanı,

monografi, seyahatname ve anı gibi türleri getirerek kendinden sonra pek çok kalem yetişmesini sağlamıştır.

Ahmet Mithat

Ahmet Mithat Efendi

İsmail Hakkı İzzet Paşa, İsmail Müezzinoğlu, İstanbul 1900.

Öğretmenler Cemiyeti üyeleri (1) Ahmet Mithat Efendi, Kütüphane Müdürü Mehmet Çelebi, Genel Müdür Necati.

Ahmet Mithat, Üniversite hocaları arasında
Ahmet Mithat tam ortada uzun ve kır sakallı. Sağında: İzmirli İsmail Hakkı, Ahmet Hikmet Muftuoğlu, Kemalzade Ali Ekrem Bolayır, Hüseyin Daniş, Şehbenderzade Fihribeli Ahmet Hilmi; solunda: Ahmet Naim Baban, şair Mehmet Akif, Faik Reşat, Saffet, Şevket ve Fehmi beyler.

ESERLERİ

Geleneksel olanı modern olanla, doğru olanı batılı olanla iyi bir şekilde sentezleyebilen Ahmet Mithat Efendi, "sanat toplum içindir" anlayışı ile yazmayı tercih eder. Eserlerini evinde kurduğu küçük matbaada basan yazar, teknik ve üslup bakımından sade olmayı tercih ederek halka inmeyi hedefler. Okurlarına ahlaki rehberlik yapmayı hedef edinen Ahmet Mithat Efendi, iyiyi ve kötüyü belirgin bir şekilde yaratarak vermeyi tercih eder.

Romanları

- 1874- Hasan Mellâh yâhud Sır İçinde Esrar
- 1874- Dünyaya İkinci Geliş yâhud İstanbul'da Neler Olmuş
- 1875- Hüseyin Fellah
- 1875- Felâtun Bey ile Râkım Efendi
- 1875- Karı-Koca Masalı
- 1876- Paris'de Bir Türk
- 1877- Çenği
- 1877- Süleyman Musûlî
- 1879- Yeryüzünde Bir Melek
- 1881- Henüz On Yedi Yaşında
- 1881- Karnaval
- 1881- Amiral Bing
- 1882- Vah!
- 1882- Acâib-i Âlem
- 1882- Dürdâne Hanım
- 1884- Esrâr-ı Cinâyât
- 1884- Cellâd
- 1884- Volter Yirmi Yaşında
- 1885- Hayret
- 1885- Cinli Han
- 1886- Çingene
- 1887- Demir Bey yâhud İnkişâf-ı Esrâr
- 1888- Fennî Bir Roman Yâhud Amerika Doktorları
- 1888-Haydut Montari
- 1888- Arnavutlar-Solyotlar
- 1888- Gürcü Kızı yâhud İntikam
- 1889- Nedâmet mi? Heyhât
- 1889- Rikalda yâhud Amerika'da Vahşet Âlemi
- 1889-AleksandrStradella
- 1889- Şeytankaya Tılsımı
- 1890-Müşâhedât
- 1891-Ahmed Metin ve Şîrzât
- 1894- Bir Acîbe-i Saydiyye
- 1895-Taaffûf
- 1896-Gönüllü
- 1897-Eski Mektûblar
- 1898-Mesâil-i Muğlaka
- 1899- Altın Âşıkları
- 1900- Hikmet-i Peder
- 1910- Jön Türkler

Öyküleri

- 1870-Kıssadan Hisse
- 1870- Letâif-i rivayat
- 1870-Sunî'fiZann
- 1870-Gençlik
- 1870-Esâret
- 1870-Teehhül
- 1870-Felsefe-i Zenân
- 1870-Gönül
- 1870-Mihnetkeşân

Başarıları

Kölelik konusunu ilk işleyen, natüralizmi benimseyerek, materyalizm konusunu açıklayan, ilk macera ve ilk polisi romanlarını Türk Edebiyatı'na kazandıran yazar, günümüzde "yazı makinesi" lakabı ile anılır.

- İlk Hikâye Örneği:
"Letaif-i Rivayat"

-İlk Tarihî Roman
Denemesi: "Yeniçeriler"

-İlk Cinayet
Romanı: "Esrar-ı Cinayat"

1870-Firkat
1871-Yeniçeriler
1872- Durûb-u Emsâl-i Osmâniyye Hikamiyyatının Ahkâmını Tasvir
1873-Ölüm Allâhın Emri
1876-Bir Gerçek Hikâye
1876-Bir Fitne
1887-Çifte İntikam
1887-Para
1887-Kısmetinde Olanın Kaşığında Çıkar
1890-Diplomalı Kız
1890-Dolabdan Temâşâ
1891- Hayâl-Hakîkat
1893-İki Hud'akâr
1893-Emânetçi Sıdkı
1893-Cankurtaranlar
1893-Ana-Kız

Diğer Yapıtları

Üss-i İnkılap ve Zübdetül Hakayık (3 cilt, 1877-78)
Müdafaa (3 cilt, 1883-85)
İstibşar (1892)
Beşair
Nizam-ı ilmü din (4 cilt)
Schopenhaur 'ın Hikmet-i Cedidesi
Volter
Beşir Fuad
Avrupa'da Bir Cevlan (seyahatname, 1890'da yayımlamış)
Menfa (özyaşamöyküsü)

Dini Eserleri

1883-Müdafaa
1883- Müdafaya Mukâbele ve Mukâbeleye Müdafaa
1884- Muhâberât ve Muhâverât (Muallim Naci ile beraber)
1884- İlhâmât ve Tağlilât
1884- Hall ' ül – Ukâd
1884- Beşar-ı Sıdk-ı Muhammediye
Hikmet – i Peder İstibşar
Peder Olmak Sanatı
Said Beyefendi Hazretlerine Cevap

Genel Bakış Türk okuyucusunu eğlendirmeye ve bilgilendirmeye yönelik yazı türleri ile hemen her alanda kendini göstermiş olan Ahmet Mithat'ın oyun yazımında da “terbiyeci” sıfatını terk etmediği görülür. Menfa adlı eserinde tiyatronun bir nevi mektep olduğunu dile getirerek tiyatrodan ahlak dersi bekler. Genel olarak tiyatro eserlerinde batıl inançların insanı komik duruma düşürmesi, birbirini anlamayan insanların yaşayışı şekli, zenginlik ve fakirliğin ne ifade ettiği gibi meselelerin yanında evlilik konusu üzerinde hayli durur. Oyunlarda şahıs kadrosunu kısıtlı tutan yazar, dekor ve sahne gibi ayrıntılara da önem vermiştir.

TEMALAR

ŞEMA

İçindekiler

Tiyatro

TOPLUMSAL

Ahlaki Değerler (Hük-ü Dil)
Batıl İnanış (Çengi Yahut Daniş Çelebi)
Toplumsal Değerler (Fürs-i Kadimde Bir Facia Yahut Siyavuş)
Kimlik/Kader (Çerkes Özdenleri)

İLİŞKİSEL

Evlilik (Eyvah - Açıkbaş – Ahz-ı Sar Yahut Avrupa'nın Eski Medeniyeti)

Öykü

SİYASAL

Yeniçeriler ve Toplumsal Değerler (Yeniçeriler)
Batılılaşma Sorunu/Alafrangalık (Bekârlık Sultanlık Mı Dedin?- Bahtiyarlık)
Ayrımcılık (Çingene)
Adalet (Bir Acibe-i Saydiye –Ana-Kız)

TOPLUMSAL

İnsan ve Yaşamı (Kıssadan Hisse)
Evlilik/ Kadın (Gençlik- Teehhül- Bir Tövbekâr- Felsefe-i Zenan- Mihnetkeşan- Firkat-Cinli Han – Çifte İntikam- Emanetçi Sıdkı- Cankurtaranlar)
Kader/Niyet/Kısmet (Bir Gerçek Hikâye- Bir Fitnekar –Para!- Kısmetinde Olanın Kaşığında Çıkar)
Din/Ahlak (Cinli Han- Dolaptan Temaşa- İki Hud'akar)
Şaka ve Eğlencenin Adabı (Obur)
Toplumsal Değerler (Çingene)
Eğitim (Diplomalı Kız – İki Hud'akar)

İLİŞKİSEL

Esaret (Esaret- Ölüm Allah'ın Emri)
Aşk (Gönül)
Yanlış Anlama (Suizan)
İhanet (Yeniçeriler)

Roman

SİYASAL

Batılılaşma Sorunu/Alafrangalık (Felatun Bey ve Rakım Efendi- Henüz 17 Yaşında- Karnaval- Bahtiyarlık- Eski Mektuplar – Jön Türkler)
Batı ve Doğu Medeniyeti (Paris'te Bir Türk- Mesail-i Muğlaka-Ahmet Metin ve Şirzat)
Milliyetçilik/Özgürlük (Musullu Süleyman- Kafkas)
Avrupa'da Şiddet (Cellat)
Kafkas Kültürü (Gürcü Kızı Yahut İntikam)

TOPLUMSAL

Kadın (Dünyaya İkinci Geliş Yahut İstanbul'da Neler Olmuş –Paris'te Bir Türk- Henüz 17 Yaşında- Cinli Han- Taaffüf - Jön Türkler)
İlahi Adalet/Kader (Hüseyin Fellah-Esrar-ı Cinayat- Gürcü Kızı yahut İntikam)
Din/Ahlak (Paris'te Bir Türk- Dürdane Hanım- Cinli Han- Arnavutlar Solyotlar- Müşahadat- Dolaptan Temaşa- Gönüllü)
İdeal Toplum Yapısı/Kültür (Çengi- Aleksandr Stradella)

Hak ve Adalet (Amiral Byng-Dürdane Hanım-Çingene-Altın Âşıkları)
Toplumsal/Ahlaki Değerler (Vah- Çingene-Eski Mektuplar)
Gazetenin Önemi (Esrar-ı Cinayat)
Batıl İnanış (Hayret- Rikalda Yahut Amerika'da Vahşet Âlemi)
Eğitim (Müşahadat- Ahmet Metin ve Şirzat)

İLİŞKİSEL

Aşk (Hasan Mellah Yahut Sır İçinde Esrar –Musullu Süleyman-Karnaval-Şeytankaya Tilsımı-
Müşahadat)
Esaret (Dünyaya İkinci Geliş Yahut İstanbul'da Neler Olmuş- Acayib-i Âlem- Rikalda Yahut Amerika'da
Vahşet Âlemi)
Evlilik (Karı Koca Masalı- Yeryüzünde Bir Melek - Fenni Bir roman Yahut Amerika Doktorları- Hikmet-i
Peder)

Tiyatro

TOPLUMSAL

Ahlaki Değerler (Hük-ü Dil)
Batıl İnanış (Çengi Yahut Daniş Çelebi)
Toplumsal Değerler (Fürs-i Kadimde Bir Facia Yahut Siyavuş)
Kimlik/Kader (Çerkes Özdenleri)

İLİŞKİSEL

Evlilik (Eyvah - Açıkbaş – Ahz-ı Sar Yahut Avrupa'nın Eski Medeniyeti)

TOPLUMSAL

A. Ahlaki Değerler

Hük-m-i Dil Üç perdeden oluşan "Hük-m-i Dil" adlı tiyatro eserinde asil bir kızın pespaye bir adam ile olan gönül ilişkisinden bahsedilirken tema ahlaki değerler üzerine kurgulanır. Pol'un duygusal durumu içinde hem Margerit'e hem de ailesine karşı olan ahlaki sınırlarını koruma güdüsü; namusa, dürüstlüğe, cesarete, saygıya ve karaktere verdiği değeri göstermeye yöneliktir.

B. Batıl İnanış

Çengi Yahut Daniş Çelebi Üç perdeden oluşan "Çengi yahut Daniş Çelebi" adlı tiyatro eserinde tema batıl inanışlar ve onların doğurduğu olumsuz sonuçlar üzerinedir. Sihir ve büyü gibi olmayan şeylerin varlığına inanarak büyüyen bir bireyin nasıl aklını kullanamadığı ve sonunda diğer insanların bu durumdan nasıl faydalandığı olumsuz bir durum içinde hikâye edilerek anlatılır.

C. Toplumsal Değerler

Fürs-i Kadimde Bir Facia yahut Siyavuş Üç perdeden oluşan "Fürs-i Kadimde Bir Facia yahut Siyavuş" adlı eserde yazar Firdevsi'nin Şehname'de anlattığı hikâyeyi oyunlaştırmaya çalışır. Genel olarak müneccim ve kâhinler yolu ile aydınlanmış olsa da namus, adalet, faziletli davranma ve yüce gönüllü olmak gibi toplumsal değerlerin tema olarak işlendiği eserde Südabe'nin yalanının ortaya çıkması Siyavuş'un kahraman olarak anılması sağlar. Doğruyu söylediği kâhinler vasıtası ile ortaya çıkan Siyavuş, adaletli bir şekilde yargılanırken karşı tarafın da hatasını telafi etmeye çalışması ile büyük bir özveri örneği gösterir. Siyavuş 'un taşıdığı değerler ve olaylara bakış açısı babasının da görüşlerini değiştirmeye yeterli gelir. Fakat iftiralar karşısında elinden karşı koymak gelmediği için olgun karakterini ölürken dahi sürdüren Siyavuş, şahın emrine karşı gelmeyecek öldürülür. Ölümünden hemen sonra iftira kurbanı olduğu ortaya çıkınca bir ömür iyi bir adam olarak hatırlanacağı vurgusu yapılır.

D. Kimlik/Kader

Çerkes Özdenleri Üç perdeden oluşan "Çerkes Özdenleri" adlı tiyatro eserinde tema insanın uğruna yaşadığı kimlik üzerine inşa edilir. Kaderin yaşamlarında bağlayıcı bir değer olduğu ve değişmeyen şeyler için insanın kendi rızasının önemi gösterilir. Kafkas gelenek ve göreneklerine göre

yaşayan kadın ve erkek karakterler, şeref ve onurları uğruna ölmeyi dahi göze almaktan tereddüt etmezler. Nitekim savaşlarda kahramanlık göstermesine rağmen hakkında çıkan korkaklık iftiralarına çözüm bulamayan Samurkaş Bey, tüm Çerkezleri öldürmektense kendini öldürerek kahramanlığa ulaşacağı çözümlünü bulur. Arslangöz de korkak bir adama sevdalı olduğu gerekçesi ile kendisini bir Acem vesilesi ile köle gibi yaşamaya adar. Kimliği için yaşayan Kafkas kişilerinin kararlarını alırken daha mantıklı, daha akılcı ve ölçülü olmaları gerektiği bilgisi verilir. Oyunda basit bir şakanın sonunun iki insanın ve ona bağlı olarak diğer insanların da hayatlarının nasıl değiştiği gösterilir.

İLİŞKİSEL

A. Evlilik

Eyvah Beş perdeden oluşan "Eyvah" adlı tiyatro eserinde birden fazla kadınla evliliğe karşı cephe alınır. Dinde dört kadına kadar evlilik fikrine olumlu bakılsa da yaşanan çağda bu durumun mümkün olmadığı her iki eşten de olmakla gösterilir. Erkek tarafında evliliğe her iki kadınla bir arada olarak devam etmek makul görülürken kişinin yaşadığı bölünmüşlük duygusu ve sorunlu yaşantısı engel olarak gösterilir. Kadın tarafında ise başka bir kadının kabul edilemezliği ve aldatılma hissini kişiyi öldürecek derecede hasta ettiği vurgusu yapılır.

Açıkbaş Dört perdeden oluşan komedi türündeki "Açıkbaş" adlı tiyatro eserinde evlilik üzerine temellendirilmiş kadınların rızasının önemi üzerinde durulur. Kendini hala genç zanneden ve kızı yaşında kadınla evlenip kendini komik duruma düşüren Hüsnü Bey ile kızını seven damadının hoca kılığında karşısına çıkınca yaptırılmayacağı iş olmayışı işlerin gidişatını değiştirir. Yekta sonunda rıza gösterdiği genç ile izdivacını gerçekleştirir ve yine babası komik duruma düşmüş olur.

Ahz-ı Sar Yahut Avrupa'nın Eski Medeniyeti Dört perdeden oluşan dram türündeki "Ahz-ı Sar yahut Avrupa'nın Eski Medeniyeti" adlı tiyatro eserinde evlilik üzerinde siyasi ve maddi gücün nasıl bir yıkıma neden olduğu üzerine durulur. Fakir ve köylü olarak görülen Ana Sen Onör'e, Nikola da Virjini ile sınıfsal durumları neticesinde birleşemezler. Kendine zengin ve nüfuz sahibi bir derebeyi bulan Virjini eski aşığını peşine düşmemesi için yeni aşığı olan bir şövalyeye öldürtür. Kocasına aldatmaları ortaya çıkınca da şövalye de öldürülür ve dolayısıyla kendi hükmü de verilmiş olur. Virjini'nin ölmesiyle Ana ile Sen Onör'ün birleşmesi mümkün olur. En başta yapmaları gerekeni pek çok yıkımdan sonra yaşamaları evlilik için sınıfsal vaziyetlerin değil karşılıklı anlaşmanın önemine vurgu yapar.

Öykü

SİYASAL

Yeniçeriler ve Toplumsal Değerler (Yeniçeriler)
Batılılaşma Sorunu/Alafrangalık (Bekârlık Sultanlık Mı Dedin?- Bahtiyarlık)
Ayrımcılık (Çingene)
Adalet (Bir Acıbe-i Saydiye –Ana-Kız)

TOPLUMSAL

İnsan ve Yaşamı (Kıssadan Hisse)
Evlilik/ Kadın (Gençlik- Teehül- Bir Tövbekâr- Felsefe-i Zenan- Mihnetkeşan- Firkat-Cinli Han – Çifte İntikam- Emanetçi Sıdkı- Cankurtaranlar)
Kader/Niyet/Kısmet (Bir Gerçek Hikâye- Bir Fitnekar –Para!- Kısmetinde Olanın Kaşığında Çıkar)
Din/Ahlak (Cinli Han- Dolaptan Temaşa- İki Hud'akar)
Şaka ve Eğlencenin Adabı (Obur)
Toplumsal Değerler (Çingene)
Eğitim (Diplomalı Kız – İki Hud'akar)

İLİŞKİSEL

Esaret (Esaret- Ölüm Allah'ın Emri)
Aşk (Gönül)
Yanlış Anlama (Suizan)
İhanet (Yeniçeriler)

Genel Bakış 1870-1894 yılları arasında yazılmış olan beş kitaptaki otuz hikayenin birleşiminden oluşan Letaif-i Rivayat ve Kıssa'dan Hisse öyküleri ile Ahmet Mithat, yaşama ve insana dair türlü

konulara değinmiştir. Letaifi Riyata içerisinde roman kategorisine girebilecek tarzda büyük hikâye örnekleri de yer almaktadır. Bazı eserlerin Fransızca eserlerden adaptasyon olabileceğini önsözlerinde de belirten yazarın kurgu tekniği merak uyandırıcı niteliktedir. Hikâyelerinde de tiyatro da olduğu kadar ironi ve mizah unsurlarını sıklıkla kullanır. Mutlu evliliğin sırrını iffetli bir kadın ve erkekte gören Ahmet Mithat, hikâyelerindeki karakterleri çeşitli nasihatler üzerinden şekillendirir. Dürüst olmanın, misafirperverliğin, ilahi adaletin, iyi niyetin, eğitimin, ahlakın ve çalışmanın insanın hayatına olan etkilerini işleyen hikâyeleri ile yazar, eski medeniyetlerden Avrupa medeniyetlerine kadar çok çeşitli durumları işler.

SİYASAL

A. Yeniçeriler ve Toplumsal Değerler (Yeniçeriler)

Yeniçeriler İlk Türk tarihi roman denemesi olan “Yeniçeriler 'de” toplumsal değerlerin insanların aile hayatına ne denli etki ettiğine değinilir. Osmanlı tarihinde önemli bir yere sahip olan Yeniçeri Ocağına bağlı iki ailenin hazin sonlu yaşantısı ideolojik gerçeklikler bağlamında dile getirilir. Yeniçeri algısının herkes üzerinde yarattığı baskı nedeniyle Ahmet Mithat Efendi eserinde anti-yeniçeri yani yeniçeri nizamının bozulmuş olmasına değinerek tarihi göndermelerde bulunur.

B. Batılılaşma Sorunu/Alafrangalık (Bekârlık Sultanlık Mı Dedin?- Bahtiyarlık)

Bekârlık Sultanlık Mı Dedin? Anadolu'da kendi halinde bir memuriyet görevi icap ettikten sonra tek hayali batılı gibi Fransızca öğrenip yabancı kızlarla birlikte olmak olduğunu düşünen Süruri Efendi, bu uğurda İstanbul'a gelip tüm birikimlerini harcar. Başlangıçta sorumlulukları sebebiyle evliliğe karşı çıksa da zamanla yaşadıkları ve hesabını bilen bir adam olması nedeniyle kararından dönerek yuvasını kurar.

Bahtiyarlık Genel olarak alafranga düşkün bir tipin yaşadığı bedbahtlık dile getirilirken milli ve yerel olanın mutluluk getirdiği vurgusu dikkat çeker. Sosyal içerikli mesajların yer verildiği Bahtiyarlık romanında köylü olma ve köye dair pek çok ayrıntıya karşı özenme durumu oluşturulur. Batı özentisinin geleneksel ahlaki değerlerden yoksun kalması ve diğer karakterin çok iyi bir okul mezuniyeti sonrasında memur olabileceksen köylü olmayı tercih etmesi ile aydın bir kişiliğin tercihi sonucu kayıpları ve kazançları gösterilir.

C. Ayrımcılık (Çingene)

Çingene Irk ve millet ayrımına karşı olan Çingene romanının teması toplumda yaşayan herkesin eşit haklara sahip olması ve davranılması gerektiği üzerinedir. Şems Hikmet, Çingene kız Ziba'nın eğitim aldığı ırkı ve dini ne olursa olsun kendileri gibi olabileceğini çevresine kanıtlamayı başarır.

D. Adalet (Bir Acıbe-i Saydiye –Ana-Kız)

Bir Acıbe-i Saydiye Hikâye kurgusu “adalet” teması üzerine kuruludur. Genel yapı olarak kişilerin kendi adaletini sağlarken duyduğu intikam duygusunun yanlış sonuçlar doğurduğu ve sonuçlarının vicdanen rahatsız edici olabileceği aktarılır. Nitekim eserde kendi adaletini kendisi sağlamak isteyen Gambo ve Saka yanlış yaptığını Calu'nun yaşadığını öğrendiklerinde anlarlar ki her şey için geç kalmış olurlar.

Ana-Kız Ana- kız hikâyesinin teması “adalet” olarak belirlenirken iyi insanların bir şekilde huzura ve mutluluğa kavuştuğu kötülerin ise cezasız kalmadığı aktarılır. İlahi adaletin tecelli ettiği dünya yaşamında lüks ve refah için sevdiklerini feda edenlerin cezasız kalmayışı Anjelik ve kızı Luiz'in sonları ile okuyucuya gösterilir.

TOPLUMSAL

A. İnsan ve Yaşamı (Kissadan Hisse- Suizan)

Kissadan Hisse İnsanların hayatı boyunca yaptığı hatalara odaklanarak onların bir fikir sahibi olmasını önemseyen Ahmet Mithat bu eserde tema olarak insana dair her konuya değinerek kissadan hisse alınmasını hedeflemektedir. Toplumda yaşanan olaylara ilişkin değişik manzaraları yarattığı farklı tipler ve kişiler üzerinden veren Ahmet Mithat, insanlara yol göstermeyi ve eğitmeyi hedefler.

B. Evlilik/ Kadın (Gençlik- Teehhül- Bir Tövbekâr- Felsefe-i Zenan- Mihnetkeşan- Firkat-Cinli Han – Çifte İntikam- Emanetçi Sıdkı- Cankurtaranlar)

Gençlik Gençlik hallerinin evliliğe etkisi üzerine temalanan hikayede başıboşluğun insanı komik ve kötü duruma sokabileceğine değinilir. Evlenmekle uslanıp adam olmak anlamlarının bir görüldüğü dönemde evlilikte sadakat ve bağlılığın önemine değinilir. Eserde başta inatla evlenmek istemeyen kahraman sonunda kendi kendine teyzesinin dahi hülyalarına dalarak kendini bilmek, komik duruma düşer. Yaşadığı olumsuz deneyimin ardından da kendisi evlenmeye karar verir.

Teehhül Aile baskısı ile evlendirilen gençlerin daha evvel sevdikleri kişiler ile evlenemeyişi intihar gibi geri dönüşü olmayan bir kötü sona neden olur. Evliliklerde daha açık olmanın önemine değinen yazar kadınların “insani hürriyet” vasıflarına sahip olmasının önemini teehhül hikâyesi ile vurgular.

Bir Tövbekâr “Bir Tövbekâr” isimli öyküde Talat Hanım ile kişilik bulan “kadın” teması, evli kadınların iffetini ve namusunu nasıl muhafaza ettiği üzerinde durur. Fedâ Efendi zengin ve çapkın bir adam olmasına rağmen kendi halinde bir adam olan Murtaza Efendi kadar değerli olmayı başaramaz. Evlenmeden evvel herkesle gönlünce eğlenebilen Fedâ Efendi, evli bir hanımı elde etme konusunda başarısız olunca çok büyük ders alarak kadınlara olan bakış açısını değiştirir.

Felsefe-î Zenan Erkek otoritesi ile sağa sola sürüklenen kadınların yaşadığı duygusal baskıyı Zekiye üzerinden dile getiren hikâyede sonuç kadın için hüsrân olur. Büyük aşka evlenip evlat sahibi olduğunu sandığı kocasını bir cariye ile görmeye dayanamayıp ölür. Fatma Hanım da Zekiye’yi eşi vefat ettiği ve dolayısıyla bakamayacağı için başkasına vermeyi kabul eder. Kadınların erkekler üzerinden yaşadığı dram Fazıla Hanımın da vasiyeti ve Akile’nin yalnızlığı tercih etmesi ile anlaşılır bir boyutta verilir.

Mihnetkeşan Türk edebiyatında kötü yola düşmüş kadına acıma ve onu kurtarma temasını işleyen hikâyelerin başında gelen eserde; hali vakti yerinde bir zat olan Dakik Bey’in düzenli olarak gittiği umumhanede acıdığı bir kızı arkadaşı Mithat’ın da yönlendirmesi ile sahip çıkarak evlenmesi anlatılır. Hayatını kazanmak uğruna kötü yola düşmüş kadına insani bir bakış açısı ile yaklaşan hikâye sonunda kadının yeniden topluma kazandırılması ile insanlara yol gösterici olmak hedeflenir.

Firkat Hikâyede kadın ve kadının esir hayatı içinde ne olursa olsun özgürlüğüne ulaşamadığı verilir. Guşa evlatlık olarak verildiği ailenin kuralları ile büyür. Çok beğense de Memduh ile yuva kurma hayaline giremez. Kaçırıldığında, dövüldüğünde veya esir olarak Hacıhan gibi satıldığında fikri sorulmaz. Zehir içerek hayatına son vererek kendi kendini fikri bir esaret içine de sokmuş olduğunu gösterir. Her ne kadar eğitilmiş ve okumuş da olsa Memduh’un psikolojik olarak çaresizliği ve kabullenışı kadını destekleyen bir dinamiktir.

Cinli Han Genel olarak “kadın” teması etrafında şekillenen Cinli Han hikayesinde iyi, güçlü, olumlu kadının cesareti, olağanüstülüklerle verdiği normal tepkilerle ve erkek kadar sosyal hayata adapte olmaya çalışması ile verilmiştir. Hem sevdiğine olan sadakati hem de azmi ile kendini öne çıkaran kadın karakter, toplumsal söylentilere ve inanışlara rağmen beklemeyi ve aşkına sahip çıkmayı tercih eder. Kadın; gerekirse çalışır, okur, başarılıdır ve bir erkek kadar cesurdur.

Çifte İntikam Fransa’da geçen macera hikâyesinin teması kadındır. İnatlaşma derecesinde bir aşk yaşayan Leruj, kızın kendinden başka bir adama âşık olmasını kaldıramaz ve kızı önce tehdit etmek suretiyle öldürür. Babası da kızını korumak maksadıyla âşığı olan ressamı öldürür. Dolayısıyla iki âşık birleşemezler. Kadın’ın duygu ve düşünceleri önemsiz aksine erkekler onun adına düşünüp kararlar alarak uygulamaya koyarlar.

Evlilik ve Kadın

Emanetçi Sıdkı “Emanetçi Sıtkı” adlı hikâyenin teması “evlilik ve kadın” üzerine kuruludur. Evlilikte yüz güzelliğinden çok ahlak güzelliğinin önemine değinen yazar, ahlaklı ve çalışkan bir kadınla evlenmenin önemine değinir. Ayşe üzerinden verilen kadın imajında Ayşe’nin sorgulamadan sadece yüz güzelliğine bakarak yaptığı izdivaçta yaşadığı sıkıntılar Rıza’nın yıllar sonra ona nasıl bir vefa ile yaşadığı tüm sıkıntıları unutturan bir evlilik teklifi ile geldiği aktarılır. Ahlakçı bir anlayışla yaşayan bireylerin kadına verdiği değer de Sıtkı’nın emanetine(Ayşe’ye) duyduğu saygı ile birlikte gösterilir.

Cankurtaranlar Cankurtaran hikâyesinde Avrupa insanının boş ve hovarda yaşantısına değinirken evlilik için bu yaşantıdan soyutlanmak vazifesinde olduğuna vurgu yapılır. Evlilik temalı hikâyede ilk

görüŖte aŖkla seçilen kiŖinin ne kadar yanlıŖ olabileceği gösterilirken eMenilecek kızın baŖlı baŖında tanınmasının lüzumu dile getirilir.

C. Kader/Nasip/Kismet (Bir Gerçek Hikâye- Bir Fitnekar –Para!- Kismetinde Olanın KaŖıęında ıkar- Dolaptan TemaŖa- İki Hud’akar)

Bir Gerçek Hikâye Ahmet Mithat Efendi’nin genel olarak anlatımlarında bireye yapılan haksızlıklar affedilmez. Nitekim kaderin cilvesi tecelli eder ve kötölük edenin kötölük bulacağı bir düzen oluşturulur. Ali onbaŖı ve karısına edilen fenalık K cenaplarına aynı ölçüde yansıyarak o da aynı Ŗekilde karısından olur. Bazı yaŖamlarda edenin bulacağı ve hakikatin er geç çıkacağı hükmü verilir.

Bir Fitnekar Belirli değerlere sahip olarak nasibinde olana her ne olursa olsun sahip olunabileceğini gösteren hikâyede karakter saf duygular beslediği aŖkını dürüstlüğü ile kazanır. Polini ve Jan’ın hırsla karar verip Feliks’in hakkını yemek istemesine karŖın Feliks onların muradı için kendi hakkından vazgeçer. Bu durum Polini’yi hayli etkiler ve Polini, Feliks’in zevcesi olur.

Para İnsanların niyetleri doğrultusunda bir hayat yaŖadıęına değinen hikâyede herkes ektiğini biçer. Cenabı Hakk’ın dahi Kuran-ı Kerim’de yer verdiği bilgilerden hareketle haydan gelenin huya gideceği bilgisine yer verilerek alın teri ile kazanmanın önemi vurgulanır. Para için yaŖayan ve her ikisi de birbirine açıkgöz olmaya alıŖan Sulhi ve İsmail Ağa bedbaht olurken iyi niyeti ve alın teri ile miralaylığa kadar yükselen Vahdeti’nin mutluluğu gözler önüne ders olarak serilir.

Kismetinde Olanın KaŖıęında ıkar Hayatta neler yaŖanırsa yaŖansın kismetle olan kiŖilerin bir Ŗekilde önünüze geleceği anlatılır. Oktav, hiç uğraŖmadan hem Rajikar hem de Revilli ile tanışıp görüŖmüŖ olma durumunu kismetli olmasına bağlar.

D. Din/Ahlak (Cinli Han- Dolaptan TemaŖa- İki Hud’akar)

Cinli Han Cinli Han isimli hikayenin diğer bir teması da “din” ve dini alet eden bir takım hurafelerle ilgilidir. Bir kilise papazının gerekirse çıkarlarına göre yalan söyleyebileceği vurgulanır. Dahası cin ve peri gibi gerçek hayatta karŖılaŖılması mümkün olmayan doğaüstü varlıklara inanmanın boş olduğu, dini duyguların korkutucu imgelerle donatıldığı fakat insan cesaretinin bunu nasıl kırdığı ve alaya alabildiği verilir.

Dolaptan TemaŖa Dolaptan TemaŖa adlı romanın temasını dolap içinde dolap eviren bir kadının öldürölmesi ve yaptığı ahlaksızlık gereği dolaptan bunu izleyen masum bir adamın cinayetten kurtulması oluşturur. Namus cinayeti olarak göze çarpan olayda evlilikte kadının ve erkeğin ahlaki değeri sorgulanır.

İki Hud’akar Okuyucuya nasihat vermek üzere yazıldığı düşünölün hikâyede hayatın kötü yönleri dolayısıyla evlenemeyen iki insanın aynı yalanla buluŖup evlenmesi anlatılır. Ahlaka ve eğitime değer veren ailede büyüyen Sesil ve Andre tüm davranıŖ ve bilgileriyle diğer insanlardan ayrıldıkları için birbirine kavuŖurlar.

E. Ŗaka ve Eğlencenin Adabı (Obur)

Obur İstanbul’un zengin kiŖilerinden olan NeŖati isimli zatın eğlence ve Ŗaka atmosferi içinde, iŖtahını bir türlü durduramayan Tahsin ile dalga geçmek üzere planladığı Ŗakanın sonunda kendine dönmesi "meddahvâri" bir anlatım tekniği ile verilir. Eğlence denilen Ŗeyin dahi akıl ve hikmet çerçevesinde olması gerektiğine inanan yazar, hem yemek konusunda oburluk eden adamı hem de onunla dalga geçen adamı insanlara alay konusu ederek cezalandırır.

F. Toplumsal Değerler (ingene)

Çingene Toplum tarafından benimsenen terbiye ve ahlak kurallarının önemine değinen romanın diğer teması ise toplumsal değerler ve eğitimidir. Güzel ve örnek davranıŖları takdir eden toplumun önyargı ve farklı kültür yapılarına bakıŖ açısını dile getiren roman, farklı özelliklere sahip kiŖilerin aŖkı bile bir meseleye dönüşür. İnsanların kararlarını etkileyecek kadar önemli olan toplumsal değerler sosyal hayatı düzenleyen baskın kuralları temsil eder. Ŗems Hikmet de karŖılaŖtıęı baskılar sonucunda daha fazla takati kalmadığı için hastalanarak vefat eder ve sevdiği ingene kızına kavuŖamaz

G. Eğitim (Diplomalı Kız – İki Hud’akar)

Diplomalı Kız Öykü'nün isminden de anlaşılacağı gibi "Diplomalı Kız'ın" teması eğitim üzerinedir. Her ne kadar zorlu şartlarda olsa da okuyan kız, devlet tarafından bir işe yerleştirilmese bile kendisini öne çıkaracak bilgi ve birikimiyle daha fazla kazanıp hayatını idame etmeyi başaracaktır. Çalışıp işten geç gelen kadının çevre tarafından namussuz olarak görülmesi kızcağızı ailesine yalan söylemeye kadar iter. Fakat işler ortaya çıkınca ailesine karşı dürüst olan Juli, onları hayallerindeki gibi bir yaşama ulaştırmayı başarmanın mutluluğunu yaşar. Çiçekçi dahi olsa eğitilmiş olması arzu edilen kadınların ileride doktor, mühendis, mimar gibi pek çok alanda olacağı bilgisi verilir.

İki Hud'akar Hikâyede Sesil üzerinden kızların eğitim ve terbiyesinin önemine değinilir. Sesil'in seçtiği yaşama giden yolda bulunduğu mutluluğa akli ile ulaştığına değinen yazar, "kadınların okuması gerektiğine" değinerek evlendikten sonra Sesil ve Andre'nin okuma saatleri düzenlemesi ve okudukları üzerine muhabbet etmesi hoş bir ayrıntı olarak verilir. Toplum içinde yeri anlatılmaya çalışan kadının batılı hayata ve paraya olan düşkünlüğü nedeniyle yaptığı yanlış seçimler ve aylak yaşam eleştirilir.

İLİŞKİSEL

A. Esaret (Esaret- Ölüm Allah'ın Emri)

Esaret İnsanın zihnen ve bedenen hür oluşunun ne kadar önemli olduğuna değinen hikâyede birbirinden habersiz satılan iki kardeşin evlenmek üzere iken intihar etmesi gibi trajik bir sonla esaretin yanlışlığı vurgulanır. Kendisine hediye edilen cariyeyi evinin hanımı yaptığı dahi Zeynel Bey, her ne kadar kadını eğitmeye fikren özgürleştirmeye çalışsa da kadının kölelik ve cariyesi olduğu kişinin her dediğini yapma algısını kaldıramaz. Fitnat ve Fatin gibi iki kölenin konuşmaktan dahi korkan yapıları olmasa belki de böylesi bir kötü sonun yaşanmayacağına değinilir.

Ölüm Allah'ın Emri Yazar "Ölüm Allah'ın Emri" hikâyesiyle başkahramanın sevdiği cariyenin yaşamsal hislerine ve insan olarak varlığına rağmen çok kolay bir şekilde alınıp satılmasına değinir. Esaret olgusu kadın karakteri üzerinden aktarılırken yazının kurgusunda da esaretin kaldırılmasından bahsedilir. Dolayısıyla yazar metni klasikleşen olay örgüsünden kurtarmak için sonunu başta söyleyerek kendini özgürleştirdiğini düşünür.

B. Aşk (Gönül)

Gönül Gönül adlı öykünün teması sınıfsal farklılıklara rağmen iki gencin ısrarlı aşklarının insanları nasıl kabul ettirebildiği yönündedir. Kalplerinin sesini dinleyerek karar veren gençlerin evliliği mutlu bir şekilde sonuçlanır.

C. Yanlış Anlama (Suizan)

Suizan Eserde genel olarak şüpheli bir kişiliğe yer verilerek olayların aslını bilmeden yapılan yorumların sonunda nasıl komik durum yaratacağı gösterilir. Sadece gördüklerine göre insanları değerlendiren anlatıcının yanlışlığı olumsuz değerlendirilir.

D. İhanet (Yeniçeriler)

Yeniçeriler Kanlı Mustafa ve Hüsnü arasında geçen hikâyede yeniçerilerin kendileri arasında dahi kavgalar ettiklerine ve yiğitlik uğruna birbirlerini sırtından vurmaları suretiyle ihanet edebildiklerine değinilir. Yine Osman Çorbacı'nın aile düzeni karısı hakkındaki zanlarından dolayı kötü bir hal aldığı en yakın silah arkadaşı tarafından eşinin Hasan'a eş olması gibi detaylar insanların birbirine ihanet ettiği ve aile düzeninin bozulduğu ideolojik vurguları gösterir niteliktedir.

Roman

SİYASAL

Batılılaşma Sorunu/Alafrangalık (Felatun Bey ve Rakım Efendi- Henüz 17 Yaşında- Karnaval-Bahtiyarlık- Eski Mektuplar – Jön Türkler)

Batı ve Doğu Medeniyeti (Paris'te Bir Türk- Mesail-i Muğlaka-Ahmet Metin ve Şirzat)

Milliyetçilik/Özgürlük (Musullu Süleyman- Kafkas)

Avrupa'da Şiddet (Cellat)

Kafkas Kültürü (Gürcü Kızı Yahut İntikam)

TOPLUMSAL

Kadın (Dünyaya İkinci Geliş Yahut İstanbul'da Neler Olmuş –Paris'te Bir Türk- Henüz 17 Yaşında- Cinli Han- Taaffüf - Jön Türkler)
İlahi Adalet/Kader (Hüseyin Fellah-Esrar-ı Cinayat- Gürcü Kızı yahut İntikam)
Din/Ahlak (Paris'te Bir Türk- Dürdane Hanım- Cinli Han- Arnavutlar Solyotlar- Müşahadat- Dolaptan Temaşa- Gönüllü)
İdeal Toplum Yapısı/Kültür (Çengi- Aleksandr Stradella)
Hak ve Adalet (Amiral Byng-Dürdane Hanım-Çingene-Altın Âşıkları)
Toplumsal/Ahlaki Değerler (Vah- Çingene-Eski Mektuplar)
Gazetenin Önemi (Esrar-ı Cinayat)
Batıl İnanış (Hayret- Rikalda Yahut Amerika'da Vahşet Âlemi)
Eğitim (Müşahadat- Ahmet Metin ve Şirzat)

İLİŞKİSEL

Aşk (Hasan Mellah Yahut Sır İçinde Esrar –Musullu Süleyman-Karnaval-Şeytankaya Tılsımı- Müşahadat)
Esaret (Dünyaya İkinci Geliş Yahut İstanbul'da Neler Olmuş- Acayib-i Âlem- Rikalda Yahut Amerika'da Vahşet Âlemi)
Evlilik (Karı Koca Masalı- Yeryüzünde Bir Melek- Fenni Bir roman Yahut Amerika Doktorları- Hikmet-i Peder)

Genel Bakış Tanzimat döneminin en üretken yazarı olarak değişik türleri de deneyen Ahmet Mithat'ın romanları sanat kaygısı gütmeksizin okuyucu ile sohbet tarzında ilerlemektedir. Romanlarda işlenen konularda halka ders vermek ve bilgi vermek hedeflenirken okuyucu belli bir tarafa çekilmek istenmektedir. Batı kültürüyle yetişenlerin, batıl inanışların, evliliklerin, mirasyediliğin, cahilliğin her açıdan farklı karakterler yardımıyla irdelendiği romanda gayrimüslim kızların Müslüman olduğu görülür. Genel olarak romanlarda Ahmet Mithat'ın yaşadığı dönemin tarihi içinde kadın ve eğitimi hakkında pek çok bilgiye sahip olurken yapılan ibretlik kurgularla okuyucuyu iyi ve kötüyü ayırt etmeye yönlendirilir. Hem bir gazeteci hem de bir romancı gözüyle realizm ve natüralizm ilkeleri arasında yazılan vakalara eşlik eden roman kişilerin hikâye içine çekilmesindeki etkisi büyüktür. "Romancının sesi her an okurun kulağındadır. Bir vesile ile yolunu bulup okurun fikrini almak, onu eserin içine katmak, ona hitap etmek, sorular sorarak anlatımın içinde tutmak gibi yöntemler kullanarak birliktelik kurmaya çalışır. Anlatımın hemen başında okura hitap ettiği gibi, ilerleyen satırlarda kurduğu manevi ilişki ile okurun metinden kopmamasına dikkat eder." (Elmas 2010, 55).

SİYASAL

A. Batılılaşma Sorunu/Alafrangalık

Felâton Bey ve Rakım Efendi Felâton Bey ve Rakım Efendi'de batılılaşmayı yanlış anlayan Felâton Bey'in karşısına doğru anlayan Rakım Efendi'yi getiren yazar, batılılaşma karşısında toplumun ve kültürün ahlaksal bağlamda nasıl etkilendiği gösterir.

Henüz 17 Yaşında Hem kültürel hem de toplumsal açıdan Batı medeniyetine uymanın sınırlarını ve insanların yaşadığı çıkmazları tayin edebilmenin tema olarak işlendiği romanda ahlaki boyutta bir değişime dikkat çekilir. Kızların kılık kıyafete ve lükse düşkünlükleri batı unsuru olarak gösterilir.

Karnaval Türk aile yapısının koruduğu dini ve ahlaki değerler sayesinde korunduğunu ancak bu şekilde gelecek nesillere aktarılabilceğinin altı çizilirken Türk toplumunda kadına verilen değere vurgu yapılır. Batılı gibi yaşamanın verdiği zararı karakterler üzerinden gösteren yazar, toplumun eğlence anlayışını balo ve karnaval gibi yerlere değinerek yanlış batılılaşmayı eleştirir.

Bahtiyarlık Genel olarak alafranga düşkününü bir tipin yaşadığı bedbahtlık dile getirilirken milli ve yerel olanın mutluluk getirdiği vurgusu dikkat çeker. Sosyal içerikli mesajların yer verildiği Bahtiyarlık romanında köylü olma ve köye dair pek çok ayrıntıya karşı özenme durumu oluşturulur. Batı özentisinin geleneksel ahlaki değerlerden yoksun kalması ve diğer karakterin çok iyi bir okul mezuniyeti sonrasında memur olabileceken köylü olmayı tercih etmesi ile aydın bir kişiliğin tercihi sonucu kayıpları ve kazançları gösterilir.

Eski Mektuplar Romanın için vuku bulan olayın hazin sonu paranın gücünü gösterir nitelikte gelişim göstermektedir. Zira roman kişilerinin saf ve aşkla bezeli duyguları üzerlerine ait olan para ve kalacak miras dolayısıyla yerle bir olur. Meliha'ya kalan mirasın kendisine geçmesini isteyen hem Muhsin Bey hem de amcası Daim Bey hırs ve ihtiraslarının kurbanı olurlar. Zamanla para bittikçe güç de biter ve geçmişe dair pişmanlıklar ortaya çıkmaya başlar.

Jön Türkler Tanzimat dönemi ile başlayan "yanlış batılılaşma" temasının işlendiği Jön Türk romanı, toplumun modernleşirken yaptığı yanlışları dile getiren bilgilendirici bir eserdir.

B. Batı ve Doğu Medeniyeti

Paris'te Bir Türk Eserde Avrupa'nın yaşam ve kültürel olarak Türk insanından ve memleketinden farkları ortaya çıkarılır. Doğu ve Batı arasında adeta bir köprü kurmaya çalışan Ahmet Mithat, Nasuh karakteri üzerinden Türk insanının kültür ve bilgisini gözler önüne sererken Zekâ Bey üzerinden de her türlü insanın olabileceği yönünde bilgilendirme yapar. Batıyı zevk sefa yeri olarak gören Zekâ Bey gibi diğer tüm karakterler her akşam bir başka cemiyette eğlenceye katılmaktan geri kalmazlar. İlimin ve başarının sadece Batıya özgü olmadığını veren romanda Doğu ve Batı uzlaşmacı bir bakış açısı ile bir diğerine açıklanır. Özellikle vapur yolculuğu sırasında Türklerin Batılılara karşı geride olmadığı hususu Nasuh aracılığı ile aktarılır.

Mesail-i Muğlaka Osmanlı toplumunun mutlak İslam düşüncesine bağlı ahlaklı, iffetli ve cengaver erkekleri ile Avrupa'nın zevkine düşkün, güçsüz erkekleri mukayese edilirken kadın ve erkek ilişkileri ahlaki değerler bağlamında tema olarak işlenir. Romanda asil ve zengin sınıfın bir zaman sonra alaya aldığı işçi sınıfı statüsüne gelebildiği hicvedilerek Doğu-Batı ikilemi verilir.

Ahmet Metin ve Şirzat Eserde Türklerin ve Müslümanların değerlerinden Hristiyan geleneklerine kadar pek çok konuda ayırım yapıldığı aktarılır Batı'nın Osmanlıya duyduğu önyargı da dile getirilir. Güzel ve çirkin kadına duyulan önyargı dışında zengin ve bilgili adama karşı düşüncelerin de her zaman doğru çıkmadığı görülür. Şirzat ve Roza aşkında biri Müslüman diğeri Hristiyan olduğu için Rosa'dan dinini değiştirmesi beklenir

C. Milliyetçilik/Özgürlük

Musullu Süleyman Avrupa'nın Kudüs'ten hatta yeryüzünden Müslümanları silme düşüncesine ve yarattığı savaflara karşı güçlü ve zekice planları ile dahi olan Musullu Süleyman adlı romanın teması "milliyetçiliktir". Nitekim Süleyman çocuk yaşına rağmen zekice davranarak pek çok badire atlatmış sonunda da kendi milli duygularının menfaatine kazançlar elde etmeyi başarır.

Kafkas Osmanlı'nın azınlık anlayışını ve Rusya'nın sindirme politikasını eleştirir nitelikte yazılan Kafkas "hürriyet teması" etrafında birleştirilmiş yarım kalan bir romandır. Osmanlıda yaşayan azınlıkların hürriyeti ile Kafkasların Rus baskısı altında direnişe ve isyana dahi yer verilmek istemeyişi gösterilir. Roman kahramanı annesi ve Müslüman sevgilisi Esmâ Can ile olan ilişkisinde vatan uğruna can feda etmeyi göze alırken bir Hristiyan olan Katerina'yı sadece amacına ulaşmak için bir araç olarak kullanır.

D. Avrupa'da Şiddet

Cellat Gerçekleri kurgusal bir dille sunan Cellat isimli romanda Fransa tarihinin dönüm noktası olan Waterloo Meydan Muharebesi ve savaşın gidişatı konu olarak verilirken şiddet teması üzerinde durulur. Can alma teknikleri ile işkencenin normalleştiği cellatlık mesleğinden hareketle nice soğukkanlı ölümlerin işlendiği romanın teması statülerin insanlar üzerindeki etkileridir. Mevki, zenginlik ve çıkarlar insanların hayatında önemli bir yer tutar. Fransa'da bulunan siyasi kargaşa karşısında bir celladın hikâyesi masumane bir tarzda verilirken kendisini de bekleyen hazin son toplumun dönüştürülmesi gerektiğine ilişkin imalar sunar. Romanda kadının toplumdaki sosyal statüsü ve psikolojisi sadece sağladığı fayda üzerinden değerlendirilir.

E. Kafkas Kültürü

Gürcü Kızı Yahut İntikam Kafkas toplumunun adetlerine olan bağlılığı ve içinde barındırdığı Alman toplumu kendine alıştırarak kadar güçlü olan Kafkaslar, birlik beraberliğine ek olarak verimli toprakları ve değerli madenleri ile öne çıkmaktadır. Gürcü kadınların cazibesi ve zarafeti Avrupa kadınlarından üstün tutulurken Kafkasların kendi içindeki birlik ve beraberliğe olan düşkünlükleri öne çıkarılır.

TOPLUMSAL

A. Kadın

Dünyaya İkinci Geliş Yahut İstanbul'da Neler Olmuş Eserde tema olarak işlenen diğer bir konu ise kadın'dır. Cariye kadınların güzelliği, akli ve zekâsı erkeklerinkinin kimi zaman önüne geçebileceğini anlatan eserde hep (cariye)Nergis'in dediği olur. Bu durum kadına verilen durumu açıklarken Osman Bey'in yardım için gelen hiçbir kadını geri çevirmemesi kadın konusunun Osmanlı döneminde dahi ne kadar önemli görüldüğüne vurgu yapar. Eser kadın-erkek özgür düşünme ve yaşama gerekliliğini savunur. Mağarada kimsesiz bir yaşam sürmenin hapse kapatılıp hürlüğünden alıkonmasının iyi olduğuna inanılır.

Paris'te Bir Türk Eserde kadın temasına yer verilirken kadının erkeğe göre zayıf kalan yanlarına değinilerek güç için evliliğe ihtiyaç duyduğu izlenimi verilir. Birbirine denk düşen herkesi evlendirmeye çalışan Nasuh, kendisinden hoşlanan bir kadını da daha evvel evlenmiş olduğu ve kocasının hala onda gözü olması münasebetiyle reddeder. Ahlaki boyutta kadınların özgürlük terimi altında yaşadığı hayatta çocuklarını terk etmek zorunda kaldığı dağınık aile tiplerinin sonu gösterilirken ahlaki olarak Türklerin bu tarz şeylere dikkat ettiği bilgisi verilir. Ayrıca Remzi, Sena, Zekâ ve Nasuh gibi isimleri görürken seyahatlerde Türk kadınlarından isimlere yer verilmez. Henüz özgürleşmemiş kadınlardan genel olarak terbiyeli, bilgili ve kültürlü olması beklenir.

Henüz 17 Yaşında Eserde eğlence hayatına adeta bir meze olarak sunulan kadının bir tüketim nesnesi olarak görülmesi ahlaki ve insani boyutta tema olarak ele alınır. Fuhuşa düşmüş henüz 17 yaşında bir kıza acındığı için onu kurtarma çabaları sosyal sorumluluk olarak verilir. Toplum nezdinde kadın algısının daha farklı olması gerektiğine dikkat çekilir. Namus ve Osmanlı Türk-İslam dininin yapısı dolayısı ile ahlak ile bütünleştirilen kadının eğitilmiş ve meslek sahibi olması gerektiği vurgulanır.

Cinli Han Genel olarak "kadın" teması etrafında şekillenen Cinli Han romanında iyi, güçlü, olumlu kadının cesareti, olağanüstüliklere verdiği normal tepkilerle ve erkek kadar sosyal hayata adapte olmaya çalışması ile verilmiştir. Hem sevdiğine olan sadakati hem de azmi ile kendini öne çıkaran kadın karakter, toplumsal söylentilere ve inanışlara rağmen beklemeyi ve aşkına sahip çıkmayı tercih eder. Kadını; gerekirse çalışır, okur, başarılıdır ve bir erkek kadar cesurdur.

Taaffüf Batılı eğitim alarak büyütülen evli bir kadının yaşadığı duygusal karmaşa, kendi yaşadığı toplumun geleneklerine uygun düşmediği ve sonunda esas gelenekleri gereği eşine ve çocuğuna bağlanma durumu iffet ve namus teması etrafında verilir. İyi eğitim almış bir kadın her ne olursa olsun Türk toplumunun sosyal yapısına uygun hareket etmek durumunda kalır. Türk aile yapısı aile birliğine, kadına ve çocuğa değer verir.

Jön Türkler Ceylan ve Ahdiye gibi birbirine zıt karakterler üzerinden kadın temasının işlendiği romanda, kadın hakları konusunda çeşitli eleştiriler ve mesajlara yer verilirken Türk toplumundaki kadının Batılı kadınla olan mukayesesine de değinilir.

B. İlahi Adalet /Kader

Hüseyin Fellah Türk edebiyatında macera romanı örnekleri arasında yer bulan "Hüseyin Fellah" isimli romanın teması "ilahi adalet ve kader" kavramları etrafında şekillenir. Türk, Osmanlı ve İslam düşüncesinin temsilcisi olarak işlev gören roman karakterleri yaşadığı olaylar bağlamında Allah'ın adaletinin tecelli etmesi, herkesin sonunda hak ettiği muameleyi görmesi kadere ve dine olan bağlılığı gösterir. Eserde Şehvend ve Hasna Hanım arasında geçen Mustafa'nın kurtuluş hikâyesinde adama yapılan iyiliğin karşılığı olarak eserin sonunda köle olarak alıkonulan Hasna Hanım da kurtulmuş olur. Yine eserin farklı bir noktasında Bekir Efendi'nin Hasna Hanımın tüm mal varlığına el koyması ve işlerin sonunda üzerine konduğu paraların yanmasıyla Bekir Efendi'nin delirmesi sonuç olarak dini adaletin işlediğini gösterir. Beşerin tabiatın hükmüne karşı gelemeyeceği ve genel olarak iyilerin iyi kötülerin kötü sonla karşılaşacağı görülür.

Esrar-ı Cinayat Ahmet Mithat Efendi'nin genel olarak romanlarında görülen ilahi adalet temasına bu romanda da rastlanır. Herkesin yaptığı kötülüklerin bir gün başına daha kötü olarak geleceği romanda örnekleri ile birlikte verilir. Kötü ve iyi karakterler arasındaki ayrımı net bir şekilde yapan Ahmet Mithat Efendi, ayrıca intikam teması üzerinde durarak yarattığı karakterlerle hakkı gasp edilen roman

kahramanının adaletini sağlamaya yönelik bir amaca hizmet eder. Hem ilahi adaletin oluşması hem de kişinin hakkını savunması için intikam olgusuna önem verilir.

Haydut Montari Romanlarında adalete inanan ve tecelli etmesi için elinden geleni yapan Ahmet Mithat, kurgusunu mağdur edilmiş ve ezilmiş insanların eninde sonunda hak ettiği yere geleceğini vurgular. Bir nevi macera romanı olarak değerlendirilen Haydut Montari romanında da diğer pek çok romanda olduğu gibi kadere yön veren (ilahi etkenler) şansın yaver gitmesi ve zekânın sonunda ibret verici bir son ile okuyucuya iyi ve adil olmanın faydaları gösterilir.

Gürcü Kızı Yahut İntikam Türk edebiyatında roman türünde yazılan ilk şarkiyatçı eser olarak bilinen "Gürcü Kızı Yahut İntikam", Ahmet Mithat'ın "intikam/ilahi adalet" temasına milli değerler yüklediği romanıdır. Ahmet Mithat Efendi'nin anne memleketi olan Kafkasya'yı konu aldığı romanlarından biri olarak öne çıkan Gürcü Kızı Yahut İntikam romanında bahsi geçen tarihi süreç 19. yüzyılın ilk çeyreği olarak verilirken coğrafi olarak Güney Kafkasya konu edilir. Eser genelinde Kafkasların değerlerini koruma gerekliliği anlatılırken Kafkasya topraklarından sürgün edilen, göç etmek zorunda kalarak türlü zorluklarla baş etmek zorunda kalan bir kadının yıllar sonra intikamını alabilmesinin de hikâyesi aktarılır. Eserlerinde ilahi adalete inandığını gösteren kurgular yapan Mithat Efendi, Gürcü Kızı adlı eserinde de bu durumu iyiden iyiye gösterir. Ancak intikam duygusu ile yaşamının, milli benlik ve onuru koruyabildiğine inanan yazar, hem Meryem'e yapılanlar hem de Heleni'nin yaşadıklarından sonra onlara zafere erişme imkânı verir. Heleni ancak annesinin intikamını aldıktan sonra huzura erer.

C. Din/Ahlak

Paris'te Bir Türk Medeniyet adı altında yapılan yaşam şekillerine karşı çıkan romanın temalarından bir diğeri de din olarak belirir. Hristiyanların yaşam tarzı ve Müslümanların yaşam tarzının birbirinden ayrı düşen yanlarının zaman zaman vurgulandığı romanda Paris'te dahi olsa Nasuh'un dua ettiği görülür. Arkadaşlarını kıramayıp sarhoş olduğu gece de kendisini tutarak kendisi ile yatmak isteyen Chaisne'yi reddeder. Romanın sonunda da asıl evlenmek istediği Virgine'e kelime-i şahadet getirterek dinine kabullenmeye teşvik eder.

Dürdane Hanım Aynı olayı yaşadığını düşünen farklı insanların bakış açılarına yer veren Dürdane Hanım adlı romanın teması "ahlak ve hakikat sorgusu" sorunsalı üzerinedir. Yaşanan durumun kime ve neye göre ahlaka uygun olduğu, gerçeği yansıttığı üzerine durulur.

Cinli Han Cinli Han isimli romanın diğer bir teması da "din" ve dini alet eden bir takım hurafelerle ilgilidir. Bir kilise papazının gerekirse çıkarlarına göre yalan söyleyebileceği vurgulanır. Dahası cin ve peri gibi gerçek hayatta karşılaşılması mümkün olmayan doğaüstü varlıklara inanmanın boş olduğu, dini duyguların korkutucu imgelerle donatıldığı fakat insan cesaretinin bunu nasıl kırdığı ve alaya alabildiği verilir.

Arnavutlar Solyotlar Tarihi bir değer taşıyan Arnavutlar Solyotlar romanı, Osmanlı-Rus ilişkilerini yansıtması ve farklı milletlerin maddi-manevi kayıplara uğradığını vurgulaması açısından önemlidir. Yazar bu romanda balkan bölgesinde yaşanan olayları ve dini inanç yapılarını iç içe tarihsel bir dille anlatır. Bağımsızlık düşüncesi çerçevesinde eserin teması din ve hürriyettir. Zira Müslüman Arnavutlar ile Hristiyan Solyotlar arasındaki düşmanlık, dinsel farklılıklar, yönetenlere uyma zorunluluğu ve güç unsuru insanları savaşa sürükler.

Müşahadat Hemen hemen tüm eserlerde rastlanan iyi ve kötü insan tiplerine Ahmet Mithat'ın Müşahadat isimli romanında da yer verilir. Karnik'in yaptığı ahlaksızlıkların kendine hazırladığı kötü son, Feride'nin cahilliğinin ona hazırladığı kötü son ve evlilik dışı ilişkilerden doğan çocukların bedbaht yaşamı ahlaki prensipler çerçevesinde verilir. Bu bağlamda yazarın kısmen de olsa geleneksel tavı değişmeyerek batıya ait esnek bir görüş takındığı görülür. İnsan-ı kamil olmanın önem ve değerine değinilirken böyle bir yaşam seçenlerin de eninde sonunda mükafata ulaştıkları görülür.

Dolaptan Temaşa Dolaptan Temaşa adlı romanın temasını dolap içinde dolap çeviren bir kadının öldürülmesi ve yaptığı ahlaksızlık gereği dolaptan bunu izleyen masum bir adamın cinayetten kurtulması oluşturur. Namus cinayeti olarak göze çarpan olayda evlilikte kadının ve erkeğin ahlaki değeri sorgulanır.

Gönüllü On dokuz bölümden oluşan roman, Recep Köso'nun merkezinde 1897 Türk-Yunan Savaşı'nın geçtiği dönemde etnik kültürlerin milli değere bakış açısı konu edilir. Dolayısıyla eserin temasında ağırlıklı olarak yer verilen vatan ve din aşkı teması Recep-Filomene aşkı üzerinden verilir. Yaşadığı hissi duygulara rağmen vatan, milliyet ve dini konulara daha bağlı olan Recep, karşı

tarafından din değiştirmesi konusunda belirleyici güce sahiptir. Koyu Nasranî olarak belirtilen Filomene ve babasının manastıra olan güveni içerideki azınlık gruplara mensup diğer insanların paraya verdiği değer ve ahlaki değerleri nedeniyle sarsılmış bir neticede gösterilir. Osmanlı devletinin gücü, zekâsı, başarı ve vatan aşkı eserinde bütünüyle verilirken bir Osmanlılık fikri oluşturulur.

D. İdeal Toplum Yapısı/Kültür

engi Don Kişot'un yerli rneği olarak yazılan "engi" romanı parodi izleri içermesi bakımından özeldir. İdeal toplum yapısı izlerini taşımayan bireylerin teker teker intihar ederek kendi sonlarını hazırladığı romanda iyiliği ve saflığı tercih edenler mutlu sona layık olduğu görülür.

Aleksandr Stradella 17. yy'da yaşamış olan İtalyan bestekar Alessandro Stradella hakkında yazılanlardan sonra oluşturulan "Aleksandr Stradella" isimli romanda sunulan kişiliğin kız kaçırdıktan sonra ldrlmesi gerekirken haydutlar tarafından dahi beğeni ile karşılanması kültürün pozitif etkisinin sonucu olarak verilir. Modern kültür öğelerini taşıyan başkarakterin yetenekleri çevresindeki kötü karakterleri dize getirmeyi başarır.

E. Hak ve Adalet

Amiral Byng Octave Feuillet'in yazmış olduğu "Amiral de L'escadre Bleue" adlı romandan tercüme edilen eserde 1756-1763 yılları arasında Avrupa'nın büyük devletleri arasında geçen Yedi-Sekiz Yıl Savaşları esnasında Fransızlara yenilen İngiliz amirali John Byng'in muhakemesi ve idamı hikâye edilir. Hak ve Adalet Duygusu Tarihteki gerçek kesitleri yansıttığı belirtilen Amiral Byng romanı vatanperver bir amiralin vicdanına ve sadakatine bağlılığını anlatırken yaşamın her alanında adaletin önemine değinir. Hiçbir koşula bağlı kalmaksızın hak edene hak ettiğini dürüstçe vermesi ile vicdanının hr oluşuna ihtiyaç duyulduğu eserde tema "hak ve adalet duygusu" bağlamında anlatılır. O yıllarda orta ve alt tabaka insanların yaşadığı hkmet yolsuzlukları ve yoksunluk gibi nedenlerle öfkeli bir halde olduklarına dikkat çekilirken adaletsizliklerin ve kötülüklerin yaşandığı aktarılır.

Dürdane Hanım Roman, kötü olaylara karşı verilmek istenen ceza ve intikam; adil duruş ve iyilikle halledilmek istense de bazen iyilik yaparken de ktlk edilebileceğini dile getirir. Eserde ilahi adaleti sağlama gücünün beşeri gten daha kuvvetli olduğu üzerine durulurken bunun da ne kadar adil olduğunun çelişkisi yaşanır.

Çingene İrk ve millet ayırımına karşı olan ingene romanının teması toplumda yaşayan herkesin eşit haklara sahip olması ve davranılması gerektiği üzerinedir. şems Hikmet, ingene kız Ziba'nın eğitim aldığında ırkı ve dini ne olursa olsun kendileri gibi olabileceğini çevresine kanıtlamayı başarır.

Altın Aşıkları Fransa tarihinden verilen örnekler ve Michel kardeşlerin yaşadıklarında bozuk adalet düzeni üzerinde durulur. Mahkeme cinayetleri işleyenleri delil yetersizliği nedeni ile suçsuz saysa da halk yıllar geçse de bunu unutmaz. Suçlular için adalet ahlak ve inanç sistemi ile sağlanmaya çalışır. Kaderleri kötü gider ve ölüm adaletin ilahi tecellisi olarak verilir. Para ve altın hırsı nedeni ile işlenen suçlar çerçevesinde gelişen romanda bir dizi cinayetin tema olarak işlenir. Cinayetler, düzen eleştirisini bağlamında verilirken kolayca yapılması ve vicdani sorumluluk yaramaması ile farklı bir bakış açısı sergilenir.

F. Toplumsal/Ahlaki Değerler

Vah Dini geleneklerin ve toplum kökeninde yer alan değişikliklerin bir nevi eleştirisinin yapıldığı "Vah" adlı romanın teması "ahlaki değerler" zerinde temellendirilir. Ruhsal güzelliğin ne çıktığı romanda Ferdane'nin güzelliğini eşi uğruna feda etmesi dış güzelliğe önem vermediğini gösterir. Toplumsal kural ve değerleri hiçe sayan karakterlerin sonunda mutlaka hak ettiği hazin sona ulaştırıldığı görülür. Bu bağlamda yazar; balet kıyafetlerini, Fransız adetlerini ve dahi kadın-erkek ilişkilerindeki seviyesizliğe değinerek ahlaki değerlerin önemini arz eder.

Çingene Toplum tarafından benimsenen terbiye ve ahlak kurallarının önemine değinen romanın diğer teması ise toplumsal değerler ve eğitimidir. Güzel ve örnek davranışları takdir eden toplumun önyargı ve farklı kültür yapılarına bakış açısını dile getiren roman, farklı özelliklere sahip kişilerin aşkı bile bir meseleye dönüşür. İnsanların kararlarını etkileyecek kadar önemli olan toplumsal değerler sosyal hayatı düzenleyen baskın kuralları temsil eder. şems Hikmet de karşılaştığı baskılar sonucunda daha fazla takati kalmadığı için hastalanarak vefat eder ve sevdiği ingene kızına kavuşamaz.

Eski Mektuplar Doğu ve Batıyı temsilen verilen yaşamlarda alafranga hayata duyulan arzunun ve özentiliğe düşkünlüğün hazin sonu ahlaki değerler teması çevresinde irdelenir. Yazarın ahlaksızlıklara ve ahlaki değerlere ilişkin düşüncelerinin yansımalarını romanın tümünde görebilmek mümkündür. Batıya nazaran daha İslam'a ve nasibe yönelik yaşayanların ahlak değerlerini koruyanların daha huzurlu bir hayat sürdürdüğüne dikkat çekilir.

G. Gazetenin Önemi

Esrar-ı Cinayat Ahmet Mithat Efendi'nin genel olarak romanlarında görülen ilahi adalet temasına bu romanda da rastlanır. Herkesin yaptığı kötülüklerin bir gün başına daha kötü olarak geleceği romanda örnekleri ile birlikte verilir. İntikam Kötü ve iyi karakterler arasındaki ayrımı net bir şekilde yapan Ahmet Mithat Efendi, intikam teması üzerinde durarak yarattığı karakterlerle hakkı gasp edilen roman kahramanının adaletini sağlamaya yönelik bir amaca hizmet eder. Hem ilahi adaletin oluşması hem de kişinin hakkını savunması için intikam olgusuna önem verilir. Türk edebiyatında "ilk polisiye roman" olma özelliğinin yanı sıra roman; başarılı kurgusuyla günümüzde dahi ilgi uyandırmaya devam etmektedir. Yazıldığı dönemdeki gerçek cinayet olaylarından esinlenilerek yazılan *Esrar-ı Cinayat*'ın gerçeklikle olan bağlantısı dönemin işleyişini anlamlandırma açısından da değerlidir.

H. Batıl İnaniş

Hayret "Hayret" isimli romanında hokkabazın ruhu konuşurması ve insanların aklındaki tüm soruları ruh vasıtası ile cevaplaması batılı tarzda eğitimin ve cahil insanların batıla olan inancına dikkat çeker.

Rikalda Yahut Amerika'da Vahşet Âlemi Medeniyet kıtası Avrupa'da geçen romanda bir kabilenin vahşi yaşamı konu edilirken batıla karşı körü körüne olan bağlılıkları aktarılır. Kuşların, böceklerin onlara bir şeyler aktardığı, insan kanı istediği gibi inanışlara sahip olan kabilenin din olarak gördüğü mabedi yöneten Zak kişisine karşı olan güvende batıldan ibarettir.

I. Eğitim

Müşahedat Bir Tanzimat geleneği olarak verilen eğitim teması özellikle kadınların okumasının nasıl bir etki yaratacağına dair iyi bir örnek göstermesi ile okuyucuya yol gösterir. Hiç kimsesi olmamasına rağmen okumayı ve hatta birinci olmayı tercih eden Siranuş'un sonunda kazandığı muallimlik makamı ile yaşamını kimseye muhtaç olmadan idame etme fırsatı verir. Bilgisi, görgüsü ile girdiği ortamlarda sevilip sayılan Siranuş'un Feride ile olan farkı yazar tarafından abartılı şekilde verilir.

Ahmet Metin ve Şirzat Ahmet Metin ve Şirzat romanında genel olarak içerikte dahi pek çok kitaba yer verilmiş olup insanların değişim ve gelişimi dahi bu yolla sağlanır. Eğitim ve bilgiyi temel alarak tema bağlamında tüm esere uygulamış olan yazarın bu eserdeki amacı yine eğitimin önemidir. Başkahraman Ahmet Metin bir inşaat mühendisi olarak gemiyi baştan inşa ederken çizimler yapmış ve neyi neden yaptığını milimetrik hesaplarla açıklamıştır. Okunan bilgilerin coğrafi keşiflerle yeniden değerlendirilmesi gerektiği konusuna vurgu yapan yazar, Osmanlı-Türk medeniyetini yücelten anlatımlarda bulunarak Avrupa karşısında Türkleri eğitim yönünden gelişmiş izlenimi verir.

İLİŞKİSEL

A. Aşk (Hasan Mellah Yahut Sır İçinde Esrar)

Hasan Mellah Yahut Sır İçinde Esrar Bir insanın bebekliğinden büyümesine kadar geçen süreci en kurgulu şekilde veren macera romanının teması "aşk" olarak değerlendirilebilir. Sırlarla dolu hayat içerisinde iyi niyetin, yardımseverliğin, merhametin, sevginin, vicdanın ve gücün her zaman kazanacağı gösterilirken okuyucuya ahlaki olarak yaşamın bilinmezlikleri ve sırları içinden bir çıkış yolu gösterilir. Denizde korsanların eline düşmesine rağmen Alonzo ile karşılaşması kendi hayatının kahramanlığı yolunda çıktığı yolculukta Hasan için önemli bir ayrıntıdır. Felsefi olarak her yeni yolculukta insan hayatının değişip her ne olursa olsun birlikte olunca kazanılabileceği mesajı verilirken Hasan Mellah ve Cuzella aşkının da mücadelesi yeni bir içsel yolculuğa işaret eder. Kendi dünyasının kahramanı olan her birey için çıkılan tüm yolculukların fiziksel olduğu kadar ruhsal olarak da zorlu bir mücadeleyi temsil ettiği evrensel macera sürecinde yaşamın anlamını taşıyan bilinmezliklerle yani sırlarla dolu bir süreç gösterilir.

Musullu Süleyman Musullu Süleyman adlı romanın diğer bir teması ise tamamen sosyal nitelik taşıyan "aşk" temasıdır. Hem Maria ile hem de Margrit ile verilen aşk, türlü zorlu yollara rağmen aşılabilir sevdiceğe kavuşma sağlanır.

Karnaval Aşk ve kıskançlık Batılılaşma adetlerinden biri olarak gösterilen yasak ilişkiler ve ihanetlerden arınmak gerektiğine değinilen romanın teması “aşk ve kıskançlık” teması üzerine temellendirilmiştir. Aşk ve sevgi gibi hassas duyguları arasındaki farklılıklar dile getirilirken alafangalığın genel ahlak düzenini bozduğundan bahsedilir.

Şeytankaya Tılsımı Maddi çıkarılara ve üçüncü kişilere rağmen yaşananlar, romandaki aşk temasının gücünü gösterir. Aşkın etkisi ile ölmekten kurtulan Angelino, sosyal tabakada kendisi ile bir olduğunu düşündüğü Pedro ile birlikte olmayı bir prens ile birlikte olmaya yeğler. Pedro ise kendisine vadedilen her şeyden vazgeçerek aşkı tercih eder, bu nedenle de Angelino’yu öldüremez.

Müşahedat Ahmet Mithat’ın natüralist roman yazma arzusu ile kaleme aldığı eserde yoğun olarak görülen aşk teması çatışmayı artırıcı güç olarak kullanılmıştır. Refet ve Agavni’nin fiziksel aşkı, Feride’nin Refet’e duyduğu karşılıksız ve çocukça aşk ile Refet ve Siranuş’un duygusal aşkı “aşk” teması çerçevesinde birbirine kader zincirine bağlı bir şekilde verilirken yazar yabancı kadınlara Türk erkeğinin bakışını ve aşkı yaşayış şeklini vermek ister. Güzelliğin aşk için önemine değinen yazar bu bağlamda yine Agavni kadar güzelliği ile olmasa da ahlakı ile öne çıkan Siranuş’u mutlu son a hazırlar. Agavni ve Feride’nin ölümüyle yaşanan duygusal sorumluluk hislerini birbirlerine duydukları aşkın ortaya çıkması ile aşarlar.

B. Esaret (Dünyaya İkinci Geliş Yahut İstanbul’da Neler Olmuş)

Dünyaya İkinci Geliş Yahut İstanbul’da Neler Olmuş Köle, cariyeye ve odalık gibi kavramları sıkça işlendiği romanın teması “esaret” olarak değerlendirilebilir. Zira menfaatler nedeni ile insanların yaşam haklarının göz ardı edilmesi ve basit nedenlerle öldürülmesi söz konusudur. Dini hükümler gereği cariyelere iyi davranmayı görev edinen Osman Ağa, evlerinde cariyeye olarak bulunan Nergis’e sevdalanır. Onun için canından vazgeçebileceğini söyler iken kendini bir mağarada yedi yıl yaşamış olarak bulur. İnsanların hayatlarını karartan ve yaşama hakkı elinden alınan kişinin geçmişi ile bağlantısı, ailesinin pek önemsenmediği eserde kötü olan ve kötü düşünen insanların da sonunda cezalandırıldığına değinilir.

Acayib-i Alem İnsan yaradılışının hürriyet ve özgürlüğe uygun olduğunu belirten eserin teması “esaret” olarak öne çıkar. Rusların içinde yaşayan Tatarların cahil kaldığını zira oradaki kölelik zihniyeti ile Osmanlı arasındaki kölelik anlayışında dahi farklılık olduğu dile getirilir. Osmanlıda bir köle, cariyeye prenses yahut kraliçe olmaya engel değilken Rusya’da ezilen tarafta oldukları gösterilir. Rus lisanı ve ilmini öğrenseler dahi esaret altında yaşayanların kendi benliklerini ve ulus olma bilinçlerini kaybedecekleri vurgusu yapılır. Her ne kadar İslam ve Osmanlı kültürü farklı gösterilse de özünde insana verilen değeri Suphi ve Hicabi gezerek ve yaşayarak göstermeye ve temsil etmeye çalışır.

Rikalda Yahut Amerika’da Vahşet Âlemi Amerika’nın yerli halkının bölgeye gelen insanlara uyguladığı esaret /kölelik zulmü dile getirilir. Avrupa’nın kölelikten anladığı şeyin eninde sonunda ölümle sonuçlanması, parayla satılması veya değer görmeyişle özgürlük ve medeniyet gibi kavramlar bağdaştırılır. Kadınların dahi köle gibi görüldüğü kabiledede Aralda çok kolay bir şekilde gözden çıkarılmışken medeni olarak değerlendirilen özgüvenli kadın Johnsonser ölümü esarete tercih ederek Rikalda’nın kalbini daha fazla fetheder. Amerika’nın pek de medeni bir yer olmadığı zorba ve vahşi bir kabile olan Aztekler ve diğer kabilelerin varlığı aracılığıyla okuyucuya gösterilmek istenir.

C. Evlilik

Karı Koca Masalı Yazarın monolog şeklinde kaleme aldığı “Karı Koca Masalı” adlı (postmodern temelli) eserin teması “evlilik” üzerine olup; kadın-erkek ilişkilerinde dış görünüşün ve içselliğin somut yanlarının önemi işlenir. Kendini anlatıcı olarak anlattığı masala dâhil eden yazar, kadın erkek arasında kıskançlık, sadakat, sevgi, beğeni gibi kavramları kendi açısından değerlendirerek okuyucuyu adeta ikna etmeye çalışır. Eserde temel karakter olarak verilen Mahcemal Hanım ile Cemal Efendi, çirkin fakat ilişkilerinde uyumlu bir çift olmaları sayesinde yaşadıkları mutluluk mesaj olarak iletilir. (Evlilik ile ilgili düşüncelerden oluşan eserde bir olay örgüsünden ziyade öğütlerden bahsedilmesi dikkat çekicidir. Toplam yirmi iki bölümden oluşan Karı Koca Masalı’nda zaman zaman küçük hikâyeler verilse de genel bir bütünlükten bahsedilmez.)

Yeryüzünde Bir Melek Bekar bir erkeğin evli bir kadına evvelinden olması gereği duyduğu masumane aşkın nelere neden olduğunu konu edinen Yeryüzünde Bir Melek isimli romanın teması “evlilik ve kader” üzerine konumlanır. Zira neticesini nikâhlanmanın önemine değinerek veren yazar,

eserde nikâhlanmadan yaşanan aşkın ortaya çıkardığı olumsuzları “aşk” ı neden göstererek verir. Özellikle herkesin ettiğinin ve hatta düşündüğünün bile aynını göreceğini söyleyen yazar, ilahi adaletin eninde sonunda mutlaka tecelli edeceğine, herkes için hak edilen bir sonun mutlaka bulunduğuna değinir.

Fenni Bir Roman Yahut Amerika Doktorları Amerika hakkında bilgi verilirken dolayısıyla batı yaşantısına da değinen “Fennî Bir Roman Yahut Amerika Doktorları'nın” teması “evlilik” üzerinedir. Kocasının öldüğünü düşünen kadın sürekli ölüm deneyleri yaparak kendisini ihmal eden eşinden hoşlanmaz ve komşuları ile bir ilişki içinde olur. Genel olarak batıda yaygın olan aldatma durumu kocasının aslında ölmediğini anlamalarıyla gerçekleşmez ve aslında evlilik müessesinin durumu eleştirilmiş olur.

Hikmet-i Peder Hikaye kurgusu içinde felsefe, din ve eğitimin birleştirildiği “Hikmet-i Peder” adlı romanın teması “evlilik” üzerine şekillenir. Evlilik gerçekleşirken bir hikmet sahibi olması gerektiği ve sorumluluklarının bilinci ile çocuğunu fıkren yönlendirmesinin uygun bulunduğu babaların çoğalmasa gerektiğine vurgu yapılır. Kuran'daki hikmet kavramı ışığında belli ahlaki ve toplumsal kurallarla çevrelenen yaşamın modern zamanlarda sadece “ilim ve akıl” yolu ile yaşanabileceğine vurgu yapan yazar, gençler adına “en doğrusuna karar vermek” için düşüncenin ve sorgulayıcı olmanın önemi ele alınır.

ANLATI KİŞİLERİ

ŞEMA

İçindekiler

TİYATROLARI

Açık Leyla (Eyvah)-Açıkbaş/Fettan Efendi(Açıkbaş)- Keykavus (Fürs-i Kadimde Bir Facia Yahut Siyavuş)-Efrasiyab (Fürs-i Kadimde Bir Facia Yahut Siyavuş)

Kapalı Hüsnü Bey (Açıkbaş)- Yekta Hanım (Açıkbaş)- Sen Onör (Saint Honneur) (Ahz-ı Sar Yahut Avrupa'nın Eski Medeniyeti) - Virjini (Virginie) (Ahz-ı Sar Yahut Avrupa'nın Eski Medeniyeti) Daniş Çelebi (Çengi Yahut Daniş Çelebi)-Saliha Molla (Çengi Yahut Daniş Çelebi)-Südabe(Fürs-i Kadimde Bir Facia Yahut Siyavuş)-Gerşiyuz (Fürs-i Kadimde Bir Facia Yahut Siyavuş)

Sosyal Hesna Hanım (Açıkbaş)

Sorumlu Timurtaş (Çerkes Özdenleri)-Arslangöz (Çerkes Özdenleri)

Duygusal Meftun (Eyvah)- Sabire (Eyvah) - Ana (Anna)/ Jön Fiyer(Ahz-ı Sar Yahut Avrupa'nın Eski Medeniyeti)- Margerit (Hükm-i Dil) – Pol (Hükm-i Dil)- Samurkaş Bey (Çerkes Özdenleri)-Siyavuş (Fürs-i Kadimde Bir Facia Yahut Siyavuş)

ÖYKÜLERİ

Açık (Şinasi(Bahtiyarlık) – Gregoire Salpetre(Cinli Han) –Josephine (Cinli Han)- Şems Hikmet Bey(Çingene)- Ziba (Çingene)- Behram Ağa (Dolaptan Temaşa)- Ahmet Ağa (Dolaptan Temaşa)- Emanetçi Sıtkı (Emanetçi Sıdkı))

Kapalı (Senai Efendi(Bahtiyarlık)- Jean De Laroche (Cinli Han))

Mantıksız (Zorlu Mustafa(Dolaptan Temaşa) –Leyla (Dolaptan Temaşa))

ROMANLARI

Açık (Hasan Mellah - Cuzella - Esmâ - Alonzo - Timur Bey - Madam İlia - Osman Ağa - Hüseyin Fellah - Civelek Mustafa - Ömer - Hasna Hanım - Rakım Efendi - Anlatıcı (Ahmet Mithat Efendi) Nasuh – Gardiyanski - Cartrisse - Musullu Süleyman - Maria Konstanza - Ahmet Metin - Kaplan Bey Alafranga - Esmâ Can - Cemal – Raziye – Şefik - Arzuhalci İsmail Bey - Nimetullah Hanım – Kalyopi - Ahmet Efendi - Hulusi Efendi - Resmi Efendi - Madam Hamparson – Hasna - Amiral John Byng - Gaston de Frontenac - Mis Amelie Wilkie – Robinson - Sir Francis Wilkie - Ferdane Hanım – Necati - Suphi Bey - Miss Haft – Hicabi - Acem Ali Bey - Çerkez Sohbet Efendi - Leandre Garas - Stephanie Tonak - Simon Garas - Paul Tonak - Hafıye Necmi - Kalpazan Mustafa - Mirza İsmail - Gregoire Salpetre – Josephine - Şinasi Bey - Şems Hikmet Bey – Ziba – Rüstem – Eftimi – Fotos - Dr. Bowlay - Dr. Gribling – July - Andrea Satagna - Düşkün Giordano - Haydut Montari - Matmazel Angelina Del Castelnora - Monsieur Gilliom Sanc - Prens Danyal - Prens Gadilla - Prenses Meryem - Miss Johnsonser – Moşamol - Aleksandr Stradella - Ahmet Mithat Efendi - Seyit Mehmet Numan – Siranuş - Behram Ağa - Ahmet Ağa - Tosun Bey - Recep Köso - Abdullah Nahifi - Anlatıcı (Ahmet Mithat Efendi) - Doktor... Bey – Siret - Vensan Leroux – Nurullah - Fatma Ahdiye)

Kapalı (CeylanAgavni - Papa Bassi - Rikalda – Kalatosof - Prens Çiçyanof - Sinyor Giorgino Del Villanova - Tepedelenli Ali Paşa - Dominiko Badia - Mesut Ağa (Arap) - Dayızade Ahmed Bey - Felatun Bey - Zekâ Bey - Catherine - Şeyhülcebel - Peri - Daniş Çelebi - Arife - Zekayi Bey - Şehnaz Hanım - Sir Harry Cleveland - Behçet - Simon Pankar - Hediye Hanım - Sarpson - Jean De Laroche - Senai Efendi - Arif Bey - Madame De Rose Bouton)

Mantıklı (Osman Sabri Efendi - Mihriban Hatun - Rasih)

Mantıksız (Zorlu Mustafa – Leyla - Michel Kardeşler)

Sosyal (Madame Mapercine / De La Chaisne - Neofari – Agavni)

Sorumlu (Nergis - Şehlevend)

Duygusal (Vasiliki - Dürdane Hanım – Pedro – Angelino - Refet - Saniha - Filomene - Kenan - Meliha - Rosette)

TİYATROLARI

Açık (Leyla -Açıkbaş/Fettan Efendi-Keykavus-Efrasiyab)

Leyla Hanım (Eyvah)

Uyumlu, İçe Dönük, Vicdanlı

Meftun Bey'in ikinci karısı olan Leyla Hanım eşine bağlı ve seven bir hanımdır. Şen olması onu rahatlatması ile güven veren Leyla Hanım Meftun Bey'deki değişiklikleri hissetmesine rağmen Sabire Hanım gerçeğinden bihaberdir. Eşine hayli düşkün olan Leyla Hanım, bir bütün olmak istediği kocasının her gece neden ağladığını merak eder ve sürekli neler olabileceği konusunda annesi ile fikir yürütür.

Açıkbaş, Fettan Efendi (Açıkbaş)

Uyumlu, Dışa Dönük

Yekta Hanım'ın sevdiği olan Fettan Efendi, Açıkbaş hoca namıyla tüm çevrede adını duyurur. Herkesin büyü ve sihir işleri ile medet umduğu dönemi kullanarak Yekta'nın babasının kendi methini duyacağını bilir ve zekice bir plan kurar. Açıkbaş Hoca kılığında Hüsnü Beyin kızını kendisine vermeye razı eder. Sevdiği kızı biraz hileli de olmuş olsa nikâhına almış olur. Akıllı ve alafanga bir tarzı vardır. Kavuşamadığı aşkı için kendince bir plan geliştiren Fettan'ın hoca kılığına girme rolü tutar. Okuyup üflediği insanlar güya dertlerine deva bulmuş gibi ismini yaydığı için kısa zamanda hem maddi olarak eli bollanır hem de ismi yedi düvele yayılır.

Keykavus (Fürs-i Kadimde Bir Facia Yahut Siyavuş)

Vicdanlı, Dışa Dönük

İran şahı olan Keykavus, oğlu Siyavuş ve ikinci karısı Súdabe ile yaşar. Súdabe'nin gerçek yüzünü göremeyen Keykavus, karısının söylediklerine göre karar veren kendi mantığı ile karar vermekte zorlanan bir karakterdir. Yanlış karar verip oğlunun katili olmaktan müneccimler sayesinde kurtulur. Namı diyar diyar dolanan Keykavus yaptığı savaşlarda gösterdiği kahramanlıklarla anılır. Kararları kesin ve gözü pek olmasına rağmen karısına pek dayanamaz. Kabul edilemez bir aldanış yaşadığı halde ölüm fermanını vermez ve Súdabe'yi zindana attırır. Düzenlediği seferlerle namı yayılan Keykavus, Turan üzerine sefere oğlu Siyavuş'u gönderir. Oğlunu en iyi şekilde eğitim ve terbiye alması için uğraşır. Bilgisi dâhilinde olmayan konular için kâhinlere ve müneccimlere başvurur.

Efrasiyab (Fürs-i Kadimde Bir Facia Yahut Siyavuş)

Vicdanlı, Dışa Dönük

Turan şahı olan Efrasiyab, öldüğü zaman yerini bırakacağı halkını güvenle yaşatacak bir veliaht arayışında iken Siyavuş ile karşılaşır. Kendisine sığınan Siyavuş'u kabullenerek kızı ile belli amaçları için evlendirmek ister. Lakin sonunda Keykavus ve Siyavuş'un kendisi üzerine plan kurduklarına inanarak yanlış kararlar verir. Babasından kaçıp yanına sığınan Siyavuş'u kabullenerek kızını evlendirir. Kızı Firengis ve kardeşi Gerşiyuz ile yaşar. Zeki ve menfaatlerini önde tutan, halkının sulhu için çalışan bir adamdır. Halkının sulhunu düşünen Efrasiyab, savaşlar ve anlaşmalarla ilgilenir. Kardeşi Gerşiyuz'un tahtta gözü olan hain planlarına yenik düşer.

Kapalı (Hüsnü Bey-Yekta Hanım -Sen Onör (Saint Honneur)-Virjini (Virginie) -Danış Çelebi - Saliha Molla –Súdabe-Gerşiyuz)

Hüsnü Bey (Açıkbaş)

İçe Dönük, Vicdanlı

Hesna Hanım'ın kocası ve Yekta Hanım'ın babası olan Hüsnü Bey, altmış beş yaşında yaşlı bir adam olmasına rağmen bunu kabul etmeyen haylaz bir ruha sahiptir. İkinci karısı olan Hesna Hanım kızı yaşlarında olmasına rağmen onunla baş edebileceğini düşünerek yaşar. Giyimine kuşamına aşırı dikkat eden süslü ve şık bir adamdır. Kızının istediği genç adamı kendini yaşlı görmemek için evde istememektedir. İnatçı ve gösterişine önem veren bir karakteri vardır. Eşinin konuşmalarına şahit olup gerçekleri duyduktan sonra kendince bir plan yapmaya çalışır fakat yine de gençler kadar başarılı olamaz. Nitekim sonunda da Yekta ve Fettan'ın dedikleri olur. Kıyafetlerine özen gösteren Hüsnü Bey, sürekli terzisine giderek yeni çıkan pantolon ve ceketlerden kendine yaptırır. Yemesine içmesine pek özenir. Evinde her şey fazlasıyla vardır. Kızının durumunu düzeltmek için hocaya gider.

Yekta Hanım (Açıkbaş)

Uyumsuz, Asosyal

Hüsnü Bey'in kızı ve Fettan Efendi'nin sevdiği olan Yekta Hanım babasının zorlamalarına karşı koymayı bilen sitemli bir kızdır. Her ne kadar sonunda babasının dediklerinin olacağını bilip boyun eğse de içindekileri söylemekten geri kalmaz. Hesna'nın babasının arkasından çevirdiği işler için babasını uyarır ve gözünü açmasını sağlar. En yakın sırdaşı manevî annesi gibi gördüğü Sıdika'dır. Pek işlere karışmak istemeyen Yekta, genellikle odasında zaman geçirir.

Sen Onör (Saint Honneur) (Ahz-ı Sar Yahut Avrupa'nın Eski Medeniyeti)

Uyumsuz, Vicdansız

Derebeyi oğlu olan Sen Onör; maddi durumu hayli iyi, çevresi geniş bir adamdır. Uğruna her işi yapacak pek çok adamı olan Sen Onör, bir köylü kızı ile olan ilişkisini Virjini'yi tanıdıktan sonra vazgeçer. Konaktan her uzaklaşmasında eşi tarafından aldatıldığını öğrenen derebeyi, her kim işe karışırsa kellesini almaktan çekinmez. Fakat esasında muhakeme yeteneği güçlü ve bir o kadar aşka bağlı bir karakter olmasıyla son anda ilk sevdiği köylü kızı Ana'ya dönerek tüm yanlışları düzeltmeye çalışır. Sert ve güçlü biridir. Ara sıra ava giden Sen Onör, kelle kesmek konusunda namlı bir derebeyidir. Gösterişli ve büyük dairesinde vakit geçirmekten hoşlanır.

Virjini (Virginie) (Ahz-ı Sar Yahut Avrupa'nın Eski Medeniyeti)

Uyumsuz, Sorumsuz

Sen Onör'ün eşi olan Virjini, güzel ve genç bir kadındır. Zengin ve sözü geçen bir erkek olduğunu bildiği için evlenen Virjini evlenmeden evvel söz verdiği Nikola'ı başka bir aşığına öldürterek ortadan kaldırıır. Bencil ve aşüfte bir karakterdir. Kocasından korkmasına rağmen yapacaklarından geri durmaz. Virjini, Madam Mandor ile sohbet eder. Nikola ile olduğu gibi şövalye Jan ile de kaçamak görüşmelerde bulunarak mektuplaşır.

Daniş Çelebi (Çengi Yahut Daniş Çelebi)

Uyumsuz, Sorumsuz

Annesinin sihir ve büyülerinden etkilenen Daniş Çelebi, yirmi yaşında olmasına rağmen aklını yaşı kadar kullanacak seviyede değildir. Adeta bir hayal âleminde yaşayan Daniş'e eğlence maksatlı bir oyun kurulur. Sıradan cariye olan Peri'nin adeta bir peri kızı olarak gösterilmesi suretiyle Daniş'i kolayca kandırırlar. Şakayı gerçek sandığı için annesi Peri kızı satın almak zorunda kalır. Daniş efsundan büyüden korkan biri olarak kendini sürekli destur çekerek ve dikkat ederek korumaya çalışır. Annesinin ve Peri kızın yalanlarına hemen inanır. Sonunda dadısını öldürdüğü için hayli üzülse de yine olayı cinlerin işi sanarak onlar gibi kuş olup uçmak ister. Ahbablarının kendisi için düzenlediği fasıl gecelerine katılmak, çengi oyunlarını izlemekten zevk almak gibi aktivitelerinin dışında bahçede gezinen Daniş, geceleri ortalarda pek dolanmayı sevmez. Okuduğu kitaplarda da büyü ve efsunlu şeylerden bahsedilir.

Saliha Molla (Çengi Yahut Daniş Çelebi)

Mantıksız, Dışa dönük

Bilgiç bir kadın olan Saliha Molla, Daniş'in annesidir. Sihir, büyü ve tılsım işleri ile uğraşarak oğlunu bir abdala dönüştürür. Büyücülük sayesinde büyük bir zenginlik elde eder. Oğlunu çoğu zaman kandırmak zorunda kalır çünkü Gergüvani ile bir ilişkisi olduğunu oğlunun bilmesini istemez. Gergüvani ile buluşup zenginlik içinde yaşayan Saliha Molla, fasıl ile eğlenmeyi pek sever. Büyü ve sihir ile ilgilenir.

Peri(Çengi Yahut Daniş Çelebi)

Merhametsiz, Dışa dönük

Bir cariye olarak Saliha tarafından satın alınan Peri bunun karşılığında evin tüm nimetlerinden faydalanacak kadar kurnaz ve zekidir. Daniş'in kendisini peri sanmasını fırsat bilerek her istediğini yapan cariye kız, Daniş'in annesinin mal varlığını da sonuna dek kullanmak ister. Saliha Molla'nın yalanlarını en iyi şekilde devam ettiren Peri, Dilferah'ın öleceğini bile bile buna göz yumar ve Daniş'in daha fazla delirecek olmasını umursamaz. Kendini ve özgürlüğünü düşünen Peri, Saliha'nın paraları aldığı arkadaş grubu ile evden peri gibi kaçması bir olur. Raks etmek, şarkı söylemek, şiir okumak gibi yeteneklerinin yanı sıra hayli oyuncu olan Peri, rolünü çok iyi oynar. Talim ve terbiye eğitimlerini Engürüsi'nin cariyesi iken alır.

Südabe (Fürs-i Kadimde Bir Facia Yahut Siyavuş)

Merhametsiz, Kiskanç

Keykavus'un ikinci zevcesi olan Südabe, gizliden âşık olduğu Siyavuş'a olan aşkını ona itiraf eder. Lakin teklifi ahlaksız bulunur ve Siyavuş tarafından reddedilir. Bu duruma sinirlenen Südabe, her dediğini yapan Keykavus'a oğlunun kellesini alması için iftirada bulunur. Lakin müneccim ve kâhinlerin araya girmesiyle Siyavuş kurtulur ve Südabe'nin aşkı ortaya çıkar. Zindana kapatılan Südabe, oradan da Siyavuş ile uğraşmaya devam eder. Kindar ve kötü bir karakter olan Südabe,

Siyavuş'u kimseye yar etmemek için Turan şahı tarafından öldürülmesine neden olur. Sarayda entrika çevirmek üzerine bir yaşam benimseyen Südabe, zindana da atılsa oradan hilelerini uygulamaya çalışır. Keykavus mührü ile mektuplar yollar ve Siyavuş'un ölüm fermanını hazırlar.

Gerşiyuz (Fürs-i Kadimde Bir Facia Yahut Siyavuş)

Merhametsiz, Uyumsuz

Efrasiyab'ın küçük kardeşi olan Gerşiyuz, Turan şahı öldüğünde yerini almak için can atan ve türlü hileler kuran bir adamdır. Siyavuş geldiğinde Efrasiyab'ın yerini alacağı için hiddetlenir ve türlü planlar düşünür. Südabe ile bir plan yaparak uygular. Kurnaz ve hilekâr olan Gerşiyuz sonunda emeline ulaşır ve Siyavuş'un ölümüne sebep olur. Sonunda sevincini saklayamadığı için kendi sonunu da ölümle hazırlamış olur. Turan tahtına geçmek için türlü planlar yapar. Südabe ile işbirliği yapar ve ondan mektup bekler. Sarayda mektubu okurken kardeşi Efrasiyab'ın da görmesi için dikkat çeker.

Sosyal (Hesna Hanım (Açıkbaş))

Hesna Hanım (Açıkbaş)

Kurnaz, Dışa Dönük

Hüsnü Bey'in eşi, Yekta Hanım'ın üvey annesi olan Hesna Hanım genç, güzel, kurnaz ve oynak bir hanımdır. Kocasını ile malı mülkü için evlenen Hesna Hanımın gönlü kızını vermek istedikleri Şehsuvar'ın oğlu Numan Beydedir. Numan Bey de kendisine karşı boş değildir. Aralarındaki gizli aşk eve gidip gelen araçlar sayesinde şekillenir. Hesna Hanım Yekta'nın sevdiği ile evlenecek olmasını pek istemez babasını sözünü dinlemediği yönünde dolduruşa getirmek ister. Evin içinde her işe karışan Hesna Hanım işleri kendi planladığı şekilde çevirmeye çalışır fakat başarılı olmaz. Herkes ile diyalogu vardır, pek hareketlidir. Sofra kurulumunda ve yemeklerde her işte parmağı vardır.

Duygusal (Meftun (Eyvah)- Sabire (Eyvah) - Ana (Anna)/ Jön Fiyer(Ahz-ı Sar Yahut Avrupa'nın Eski Medeniyeti)- Margerit (Hükm-i Dil) – Pol (Hükm-i Dil)- Samurkaş Bey (Çerkes Özdenleri)- Siyavuş (Fürs-i Kadimde Bir Facia Yahut Siyavuş)

Meftun Bey (Eyvah)

Uyumsuz, Dışa Dönük

Karakter Sabire ve Leyla Hanımın kocası Meftun Bey, Bab-ı Seraskeride kâtip olarak çalışır. Her iki kadını idare etmek için Beykoz'daki işinin yoğun olduğu yalanını söylemek zorunda kalır. Meftun Bey dört gece Sabire'de üç gece Leyla Hanımda kalır. Lakin yaşadığı ikilem kendisini rahatsız ettiği gibi kayınpederini ve Sabire'yi de rahatsız eder. Durumu anlaşıldıktan sonra çok pişman olan Meftun Bey, her iki kadını da çok sevdiğini ve hiç birini bırakamayacağını düşünür. Yaşadığı üzüntü ile Leyla'da kalmaya başlayan Meftun Bey, yaşadığı acının bedeli olarak sonunda her iki eşten de olur. Hesap işlerinden iyi anlayan Meftun Bey, eşlerine iyi bakan çalışkan bir adamdır. Nadiren sigara içen Meftun Bey eşi Sabire Hanım ile tavla oynamaktan ve hoş sohbet etmekten hoşlanır.

Sabire Hanım (Eyvah)

Uyumsuz, İçe Dönük

Karakter Meftun Bey'in birinci karısı olan Sabire Hanım, eşini son derece iyi tanıyan ona güvenen, seven yürekte bağlı bir kadındır. Adamın hayatında başka bir kadın olduğunu öğrendiği için yataklara düşen Sabire Hanım intikamını hayatının son günü olarak hissettiği gün alır ve Leyla'dan Meftun'u boşatarak ölür. Eşine aşırı düşkün olan Sabire Hanım kocasına büyü yapıldığını düşünerek hocalardan ve büyücülerden medet bekler. Eşi ile tavla oynamaktan hoşlanır.

Ana (Anna)/ Jön Fiyer (Ahz-ı Sar Yahut Avrupa'nın Eski Medeniyeti)

Uyumlu, Sorumlu

Bir köylü kız olan Ana abisi ile sıradan bir hayat yaşamaktadır. Lakin abisinin yok yere öldürülmesi ile intikam ateşi ile yanan Ana, erkek kılığına girerek konağa girer ve Ana'nın güvenini kazanır. Adı Jön Fiyer olan Ana, güçlü ve gözüpük tavırları ile herkesin gönlüne girmeyi başarır. Onun yanında iş yapmaya başlayınca da kadını Sen Onör'e sırlarını ifşa ederek öldürülmesine neden olur böylece intikamını almış olur. Köyde kardeşi ile sohbet eden Ana, Jön Fiyer olduktan sonra at binmek, silah kullanmak gibi pek çok erkek işine de mecburen karışır.

Margerit (Hükm-i Dil)

Uyumlu, Sorumlu

Kontun kızı olan asilzade Margerit, bahçivana âşıktır. Bu aşkın karşılıklı olduğuna emin olmasıyla cesareti artar ve Pol'ün yapamadığı her şeyde kendisi söz sahibi olmayı dener. Her ne kadar duygusal olsa güçlü bir karaktere sahip olan kızın kendince yaptığı planlar tutar ve sonunda kendini feda etmek uğruna sevdiği adama ailesinin de rızasını alarak kavuşur. Pol için asaletini ve zenginliğini bırakacak

kadar kendinden emindir. İnsanların karakterine isminin önüne gelen sıfatlarından daha fazla önem verir. Arasına bahçeye inerek arkadaşı ile sohbet eder. Balo gibi davetlere katılır. Çiçeklerden hoşlanır.

Pol (Hükm-i Dil)

Merhametli, Sorumlu

Kontun bahçıvanı olan Pol, Margerit'e âşık olmasıyla dikkat çeker. Çevresindeki herkes anlasa da kendisi bunu dillendirmekten çekinir. Zira zengin bir kızın kendisi ile olamayacağını düşünecek kadar haddini bilir. Yine de sevgisine karşılık bulduğunda Margerit'in kaçma teklifini reddedemez ve onunla birlikte kaçarlar. Ailesi kendilerini otelde bulduğunda onlara yaşadıkları duyguları dürüst bir şekilde anlatma mecburiyeti hisseder. Kendinden emin tavrı ve sözleri ile Kont'u ve Finet'i kendi tarafına çekmeyi başarır. Bahçe işleri ve çiçeklerle ilgilenen Pol, Margerit'e ve Luiz'e demet yapar. Oğüst ile yaptığı kavgada gücünü gösterir.

Samurkaş Bey (Çerkes Özdenleri)

Merhametli, Sorumlu

Arslangöz'ün nişanlısı bir Çerkes olan Samurkaş Bey, cesur ve kahraman bir yiğittir. Lakin katıldığı muharebede hastalığından dolayı bayılması kendisinin korkak biri olarak bayıldığı dedikodusu ile yüzleşmesine neden olur. Asaleti, soyu ve gururu için yaşayan bir Kafkas gencinin yaşadığı durum kendisini çok üzer. Hiddetlenir ve duruma çare bulmak üzere arkadaşı ile istişarelerde bulunur. Yiğitliğine laf gelmemesi ve bir kahraman olarak anılmak için kendini eli bile titremeden öldürmeyi düşünür ve uygular. Ne yazık ki duygusallığı akıllıca düşünmesinin önüne geçen Samurkaş Bey, asılsız bir iftira yüzünden köye kendini ispat etmek için yok olur. Muharebelere gidip cenk eden Samurkaş Bey, iyi bit at binicidir. Dostu Canbolat ile sırlarını paylaşır, köye gizlice girerek kızların hakkında çıkardığı şarkıyı dinler, elinden çare gelmeyince kendi silahını alınaya dayayarak hayatına son verir.

Siyavuş (Fürs-i Kadimde Bir Facia Yahut Siyavuş)

Vicdanlı, Uyumlu

Keykavus'un bir Turanlı prenesten doğmuş olan oğlu Siyavuş, üvey annesinin kendisine duyduğu aşkı kata suretle reddeden ahlaklı bir gençtir. Fikirleri ve düşünceleriyle olgun, sadık, kahraman, merhametli ve fedakâr bir karaktere sahiptir. Kendini düşünmekten ziyade başkalarını düşünür. Görür görmez beğenip evlenmek istediği Firengis ile ne yazık ki mutlu bir sona sahip olamaz. Üzerinden dönen hileler nedeniyle Turan şahı tarafından ölümü ferman edilir. Emirlere itaat etme konusunda dikkatli olan Siyavuş, seferlere katılır. Pehlivan Rüstem'den dersler alır.

Sorumlu (Timurtaş (Çerkes Özdenleri)-Arslangöz (Çerkes Özdenleri))

Timurtaş (Çerkes Özdenleri)

Duygusal, Uyumlu

Gelenek ve göreneklerine bağlı yetmişlik bir ihtiyar olarak tanıtılan Timurtaş Bey, süt gibi beyaz sakallı, siyah kalpaklı, siyah çerkes libaslı ve belinde gümüşlü kaması olan bir Çerkes beyidir. Kızı Arslangöz'e düşkün bir babadır. Karısı Nefise ile istişare ederek kararlar alır. Verdiği sözlere, soyuna, insanların ne düşündüğüne önem veren yaşlı ihtiyar, Samurkaş'a kızını sözlemiş olduğu için bundan caymakta zorlanır. Fakat şerefi daha önemli olduğu için sözünden caymak için kızının talakını satın almak ister. Kendisine kızan ve savunmak için hışımla yanından ayrılan Samurkaş'ın silahlı bir şekilde geri geleceğini önden kestirerek çevresini hazırlar ve tedbirini alır. Muharebelere giden yaşlı adam, köyünde ailesi ile vakit geçirir. Etraftan gelebilecek düşman saldırılar karşı kulağı açıktır.

Arslangöz (Çerkes Özdenleri)

Duygusal, Dışa dönük

Timurtaş ve Nefise'nin kızı olan Arslangöz, güzelliği ile dikkat çeken bir kızdır. Arkadaşlarının sevdiği adamlarla korkak diye dalga geçip şaka yapmasını gururuna yediremeyen Arslangöz, babasından ayrılmaları için adım atmasını ister. Aşkına kalbine gömmek sureti ile korkak bir adama âşık olduğu için kendisini cezalandırmak ister ve büyük bir fedakârlık göstererek kendi ni bir Acem'e vererek ömür boyu köle olarak yaşamayı tercih eder. Komşulara gidip oturan Arslangöz, yakın arkadaşları ile de evinde görüşmelerde bulunur.

ÖYKÜLERİ

Açık (Şinasi(Bahtiyarlık) – Gregoire Salpetre(Cinli Han) –Josephine (Cinli Han)- Şems Hikmet Bey(Çingene)- Ziba (Çingene)- Behram Ağa (Dolaptan Temaşa)- Ahmet Ağa (Dolaptan Temaşa)- Emanetçi Sıtkı (Emanetçi Sıdkı))

Kapalı (Senai Efendi(Bahtiyarlık)- Jean De Laroche (Cinli Han))

Mantıksız (Zorlu Mustafa(Dolaptan Temaşa) –Leyla (Dolaptan Temaşa))

Açık (Şinasi(Bahtiyarlık) – Gregoire Salpetre(Cinli Han) –Josephine (Cinli Han)- Şems Hikmet Bey(Çingene)- Ziba (Çingene)- Behram Ağa (Dolaptan Temaşa)- Ahmet Ağa (Dolaptan Temaşa)- Emanetçi Sıtkı (Emanetçi Sıdkı))

Şinasi(Bahtiyarlık)

Uyumlu, Çalışkan, Vicdanlı

Romanın başında mektebin üçüncü senesinde 17- 18 yaşlarında olan Şinasi, babası Semih Efendi'nin köylü olmanın bahtiyarlık getireceği yönündeki nasihatlerine uyararak okulu bitir bitmez köye hayallerini uygulamaya gider. Buradaki bilgisi, başarısı, gayreti ve azmi köy ahali tarafından da takdir edilir. Hem babasından aldıkları hem kendi kazancı ile altı ay gibi kısa bir süre içinde kazanca geçen Şinasi, köyden maaş almak yerine toprak alır. Köse Muhtar ve köylüler tarafından başarısı övülen ve 6 sene sonra 23 yaşlarına gelen Şinasi, kendisine uygun, Kuran bilen iyi bir kız ile izdivaca hazırlanır. Zeliha ile evlenip köydeki bahtiyarlığını taçlandırır. Şinasi gayet tutkulu, yaptığı işe hevesini ekleyen idealist ve tutumlu bir gençtir. Her şeyin yerli olanına meyil gösteren Şinasi kısa sürede Senai'nin beğenmediği ve istemediği tüm araziye sahip olur. Ahlakı ve kişiliği ile örnek biridir. Mektepten arkadaşı ve evlendiği kızın üvey abisi olan Senai'ye hayallerinin peşinden gitmenin neler getirdiğini kanıtlamış olur. Genelde çalışmaktan zevk alan Şinasi Bey, babası ile irtibatta kalmak için sık sık mektuplaşır. Bursa'dan İstanbul'a zaman zaman babasını ziyarete gider. Küçükbaş hayvanlar ile ilgilenmekten ve topraktan hoşlanır. Modern tarım ve hayvancılık üzerine kitaplar okur araştırmalarda bulunur.

Gregoire Salpetre(Cinli Han)

Hassas, Duygusal, Vicdanlı

Fransa'nın bir köyünde yaşayan Salpetre, yaşı gereği askere gönderilir. Âşık olduğu kıza bir şekilde kalbini açar ve karşılık alır. Bu bağlamda duygusal ve hassas bir erkektir. Sevdiğini iyi yaşatmak için yükselmeyi kafasına koyar ve büyük derecelerle askerliğini bitirir. Babası ölen Salpetre, döndüğünde kendisini terk etmiş olduğu söylenen Josephine'nin kaçtığına inanmaz ve azimli yapısı ile onu aramaya koyulur. Cinli Han'da karşılaştığı cinlere karşı alaycı ve korkusuz bir tavırla yaklaşır. Kararlı duruşu ve güçlü yapısı gereği sevdiği kıızı bulur ve mutlu olmayı başarır. Napolyon askeri ve memuru olduktan sonra çavuş rütbesi ile terhis olan Salpetre, askerde iken sevdiğine pek çok mektup yazar. At biner ve kiliseye gider

Josephine (Cinli Han)

Uyumlu, Sadık, Vicdanlı, Çalışkan

Henüz 18 yaşındaki Josephine, sevdiği adamı askere yolladıktan sonra hem küçük ailesini hem de sevgilisini daha iyi şatlarda yaşatmak için çok çalışmaya karar verir. Bahçe işleri, ahır işleri ve dikiş işleri ile bir arada ilgilenerek kısa zamanda istediği başarıya ulaşır. Azimli ve çalışkan bir kızdır. Kendisi sadakatini hiçbir şeye değişmez. De Laroche'in hain planına dâhil olarak Cinli Han'a bırakılmak üzere olsa da ona kendini teslim etmez. Kendisine Salpetre'nin askerde evlendiği ya da öldüğü yalanları söylene de inanmaz, sadık ve korkusuzdur. Sevgilisini mektuplarını kendisi okuyup yazmak için okuma yazma öğrenir. Para kazanmak için kıyafetler diker ve bahçede sebze yetiştirir.

Şems Hikmet Bey(Çingene)

Uyumlu, Duygusal, Ahlaklı

22 yaşındaki Şems Hikmet Bey, ela gözlü yakışıklı bir delikanlıdır. Mısır tüccarlarından rahmetli Nimetullah Efendi'nin oğludur. İyi bir eğitim almasının yanında annesinin de desteği ile terbiye ve ahlak konusunda özenle yetişmiş bir kişidir. Aile büyüklerine, topluma, çevresine karşı büyük bir saygı ile yetişen Şems Hikmet, hayli özverili ve çalışkan bir karakterdir. Kimse istemese dahi azimle Ziba'yı değiştirme düşüncesini uygulamayı başarır. Ona harcadığı paraları hiç dert etmeyecek kadar eli açık biridir. Normalde gayet şen bir ruha sahip olan karakter, Ziba'dan sonra derin düşüncelere dalan kendi halinde biri olmaya başlar. Geleneksel yanı annesine karşı gelmeyi engellediği için intihar etmeyi tercih eder. Kıza olan aşkını hemen açmaktansa beklemeyi tercih eder, utangaç ve duygusal bir yapısı vardır. Eşit ve adil bir toplum düzenini savunan Şems Hikmet, dini ve milli duygularına da bağlı, ağırbaşlı ve sorumluluk sahibi bir gençtir. Boş zamanlarında eniştesi ile birlikte gazeteye giden

Şems Hikmet, makaleler yazar ve yayıncılıkla meşgul olur. Her akşam Selimcan ile söyleşip sohbet etme alışkanlığı bulunan Şems Hikmet, fikir alışverişinde olmaktan hoşlanır. Şems Hikmet ulaşım için daha çok kayak ve hayvan kullanır. Ziba'yı görmeden evvel İstanbul'u gezmekten keyif alırken sonrasında tüm vaktini Ziba'yı ara sıra görebilme umuduna ayırır.

Ziba (Çingene)

Uyumlu, Duygusal, Çalışkan

Henüz 17 yaşlarında hayat dolu bir Çingene kızı olan Ziba, ailesi ile bir arada şarkı söyleyip dans ederek hayatını sürdürür. Toplumun küçük gördüğü Çingene kızı Ziba, azmi ve Şems Hikmet Bey'in desteği sayesinde bütün algıları değiştirmeyi başarır. Şems Hikmet Bey'in intiharını duyunca onu öldü sanarak hayli üzülen Ziba, Şems gibi hastalanır. Başta güzelliği ile sadece para odaklı yaklaştığı Şems Hikmet'e alışan Ziba, ona karşı hissettiği borçluluk duygusunu bir ömür kimseyle evlenmek istemeyerek öder. Vefa ve sadakatini göstermek için ona bakmak ister. Davranışları ve güzelliği ile herkesi kendine hayran bırakmayı başaran Ziba, hayatını eğitim ile nasıl değiştirebileceğini herkese kanıtlar ve Şems'in de çevresinin sevgisini kazanır. Sesi hayli güzel olan Ziba, müzik ile ilgilenmekten keyif alır. Başta lakayt ve hafif kadın imajı sergileyen konuşkan Ziba, Şems'in yardımı ile mükemmel bir kadına dönüşür. Oturuşu, kalkışı, sohbeti ve davranışları tamamen değişir.

Behram Ağa (Dolaptan Temaşa)

Uyumlu, Çalışkan, Vicdanlı

40-50 yaşlarında olan Süleymaniyeli Behram Ağa, epeyce zengin yağlıkçı olarak adlandırılan çeyizlik eşya satan bir esnafıdır. İki arkadaşının oyunu yüzünden başına gelenlerle ana karakterlerden biri olan Behram Ağa, olgun ve sakin tavrı ile yaşadığı sıkıntılı durumdan anlına akı ile çıkmayı başarır. Evli ve çoluk çocuk sahibi olan Behram Ağa'nın aşüfte bir kadının evine denk gelmesi ile yaşadığı kısa süreli heyecan ona büyük bir azap olarak geri döner. İyi niyeti sayesinde diğerleri gibi ölmekten kurtulur. Akşamları helva sohbetlerine katılarak kendisine eğlence edinen Behram Ağa, arkadaşları ile bir arada olmaktan hoşlanır. Dostları ile meyhaneye gitmek ve nargile içmek gibi kendince keyif aktiviteleri vardır.

Ahmet Ağa (Dolaptan Temaşa)

Dindar, Geleneksel

40 yaşın üzerinde bir paşa ağası olan Ahmet Ağa, etraftan soruşturduğu ve namusuna güvendiği kendinden yaşça çok genç olan dilber Leyla ile evlenir. Karısının belalisına vermek üzere eve adam attığından habersiz olan paşa ağası bir akşam şahit oldukları karşısında namusuna leke sürülmesini yediremez ve karısı ile belalisını öldürür. Belinde hançer ile gezen Ahmet Ağa aslında sakin ve uyumlu bir kişi olmasına rağmen gururu ağır basar ve mecburen elini kana bular. Devleti için çalışan Ahmet Ağa'nın en büyük zevki evine gelip eşinin elinden kahve içmektir.

Emanetçi Sıtkı (Emanetçi Sıdkı)

Uyumlu, Vicdanlı

Hikâyenin başında kimsesizliği ve çocukluk çağına rağmen nasıl akıllı başında ve terbiyeli bir insan olduğuna vurgu yapılan Sıtkı, Dimyadzade Abdulgaffar Efendi tarafından evlat edinilmiştir. Abdulgaffar hanesinde yaşar iken kendisine kardeş olarak getirilen Ayşe ile kalben bağı bulunan Sıtkı, aynı evde evlatlık bulunan Rıza'ya değiştirilerek valide hanımın isteği ile uzaklaştırılır. Rıza daha güzel ve yakışıklı olmasıyla ailenin damadı olmaya daha layık görülür. Sıtkı kimsesiz kalmış kadar üzülse de kendine bir meslek edinerek çalışmaya başlar. Emanetçilik eden aynı zamanda da ticaret ile uğraşan Sıtkı kısa sürede zengin olur. Ahlaklı ve son derece çalışkandır. Ayşe'nin bedbaht olduğu dönemlerde konak ve onun el emeklerine dair ne varsa satın alarak muhafaza ederek bir vefa örneği gösterir. Kırkına dek kimse ile evlenmeyen Sıtkı sonunda muradına erer. Babalığının emaneti olarak gördüğü Ayşe'yi sevmekten hiç vazgeçmez. Ayşe ve kendisinin mektuplaşmasının ardından izdivaca karar vererek mutlu olur. Ticaretle uğraşır, çalışmayı sever. Pek çok kimse ile iletişim halinde olmasıyla mesleğinde de güvenilir bir konumdadır.

Kapalı (Senai Efendi(Bahtiyarlık)- Jean De Laroche (Cinli Han))

Senai Efendi(Bahtiyarlık)

Alafranga, Uyumsuz

Roman başladığında 17-18 yaşlarında olan Senai, tam da babasının arzu ettiği gibi Batıya olan tutkusu ile kazancın ve mutluluğun şehirde olduğuna kanaat getirir. Şehir hayatının üstün olduğunu söyleyen Yamalı Musa'yı dinleyen oğlu Senai, okul biter bitmez soluğu Paris'te alır. Babası vefat ettiği için kalan mirası satıp parasını bu şekilde değerlendireceğini düşünür. Her ne kadar Fransa'ya hukuk eğitimi için gitmiş olsa da eğlence hayatı ve kültürel farklılık onu cezbeder ve Senai borçlandıkça borçlanır. Kumardan ve kadınlara para harcamaktan okul işleri aksar. Annesinden istediği bir miktar

para yardımı ile memlekete dönünce iyice kendini mutsuz hisseder. Yaşı 23 olunca da Avrupalı bir kızla zengin bir aileye damat olarak mutlu olacağını düşünür. Bu evliliği Nusret Hanım ile yalanları sayesinde gerçekleştirir. Fakat söylediği yalanların ortaya çıkması ile bedbahtlığı iki katına çıkar ve kayınpederinden yürüttüğü paralar ile İsviçre'ye kaçarak yaşamına devam eder. Genel olarak savurgan, özensiz, alafanga ve eğlenceye düşkün bir karakterdir. Okuduğu okula ve baba parasına güvenip kendini geliştirmeyi ihmal eden Senai tam bir mutsuzluk örneğidir. Eğlence düşkündür, kumarbazlık ve hilekârlık hayatında vardır. Fransızca bilir ve mektup yazarak düşüncelerini sevdiklerine iletir

Jean De Laroche (Cinli Han)

Vicdansız, Uyumsuz

Asilzade bir ailenin ferdi olan De Laroche, namını çok duyduğu Josephine'ye âşık olur. Köye gelip kendisi ile evlenmek istediğini söyler fakat reddedilmeyi kendisine yediremez. Kıskançlığı ve kibirli yapısı birleşince hain planlarını gerçekleştirerek Josephine'yi kaçıtır. Yardım için akrabası papazı bile kullanır, onu öldürmekle tehdit eder. Gaddar ve hırslı bir karakterdir. Lakin tüm çabaları beyhude olur. Haydutlarla iş birliği halinde olan Laroche, aklına eseni yapmak isteyen zorba biridir. Şarap içer, at biter, adam öldürmekten çekinmez.

Mantıksız (Zorlu Mustafa(Dolaptan Temaşa) –Leyla (Dolaptan Temaşa))

Zorlu Mustafa (Dolaptan Temaşa)

Ahlaksız, Uyumsuz

Ahmet Ağa'nın karısı Leyla'nın belalısı olan Zorlu Mustafa, sevdiği kadının zengin biriyle evlenmesine göz yummuş ve ondan da para alan yeniçeri askeridir. Heybeti ve güçlü kolları ile kendine güvenen Mustafa ters bir adamdır. Sinirli, inatçı ve haşın bir kişiliği olan Zorlu Mustafa edepsiz tavırları ile Ahmet Ağayı sinirlendirmeyi başarır ve sonunda hançer ile öldürülür. Evli bir kadınla gönül eğlendirir. Rakı sofrasından hoşlanır.

Leyla(Dolaptan Temaşa)

Aşüfte, Uyumsuz

Henüz 22-23 yaşlarında olan güzeller güzeli dilber Leyla, romandaki tek kadın kahraman olması ile öne çıkar. Fettan ve aşüfte olan Leyla, Behram Ağa'dan para sızdırmak için evli olmasına rağmen evine alır fakat önce belalısına daha sonra da kocasına yakalanınca ne yapacağını bilemez. Ahlaksızlığı ve duyarsız yapısı nedeni ile onun da sonu ölüm olur. Evine erkek atarak para kazanma telaşında olan Leyla, erkeklerle bir arada olmaktan ve onlara hizmet etmekten hoşlanır.

ROMANLARI

Açık (Hasan Mellah - Cuzella - Esmâ - Alonzo - Timur Bey - Madam İlia - Osman Ağa - Hüseyin Fellah - Civelek Mustafa - Ömer - Hasna Hanım - Rakım Efendi - Anlatıcı (Ahmet Mithat Efendi) Nasuh - Gardiyanski - Cartrisse - Musullu Süleyman - Maria Konstanza - Ahmet Metin - Kaplan Bey Alafanga - Esmâ Can - Cemal - Raziye - Şefik - Arzuhalci İsmail Bey - Nimetullah Hanım - Kalyopi - Ahmet Efendi - Hulusi Efendi - Resmi Efendi - Madam Hamparson - Hasna - Amiral John Byng - Gaston de Frontenac - Mis Amelie Wilkie - Robinson - Sir Francis Wilkie - Ferdane Hanım - Necati - Suphi Bey - Miss Haft - Hicabi - Acem Ali Bey - Çerkez Sohbet Efendi - Leandre Garas - Stephanie Tonak - Simon Garas - Paul Tonak - Hafıye Necmi - Kalpazan Mustafa - Mirza İsmail - Gregoire Salpetre - Josephine - Şinasi Bey - Şems Hikmet Bey - Ziba - Rüstem - Eftimi - Fotos - Dr. Bowlay - Dr. Gribling - July - Andrea Satagna - Düşkün Giordano - Haydut Montari - Matmazel Angelina Del Castelnora - Monsieur Gilliom Sanc - Prens Danyal - Prens Gadilla - Prenses Meryem - Miss Johnsonser - Moşamol - Aleksandr Stradella - Ahmet Mithat Efendi - Seyit Mehmet Numan - Siranuş - Behram Ağa - Ahmet Ağa - Tosun Bey - Recep Köso - Abdullah Nahifi - Anlatıcı (Ahmet Mithat Efendi) - Doktor... Bey - Siret - Vensan Leroux - Nurullah - Fatma Ahdiye)

Kapalı (CeylanAgavni - Papa Bassi - Rikalda - Kalatosof - Prens Çiçiyano - Sinyor Giorgino Del Villanova - Tepedelenli Ali Paşa - Dominiko Badia - Mesut Ağa (Arap) - Dayızade Ahmed Bey - Felatun Bey - Zekâ Bey - Catherine - Şeyhülcebel - Peri - Daniş Çelebi - Arife - Zekayi Bey - Şehnaz Hanım - Sir Harry Cleveland - Behçet - Simon Pankar - Hediye Hanım - Sarpson - Jean De Laroche - Senai Efendi - Arif Bey - Madame De Rose Bouton)

Mantıklı (Osman Sabri Efendi - Mihriban Hatun - Rasih)

Mantıksız (Zorlu Mustafa - Leyla - Michel Kardeşler)

Sosyal (Madame Mapercine / De La Chaisne - Neofari – Agavni)

Sorumlu (Nergis - Şehlevend)

Duygusal (Vasiliki - Dürdane Hanım – Pedro – Angelino - Refet - Saniha - Filomene - Kenan - Meliha - Rosette)

Açık - Hasan Mellah - Cuzella - Esmâ - Alonzo - Timur Bey - Madam İlia - Osman Ağa - Hüseyin Fellah - Civelek Mustafa - Ömer - Hasna Hanım - Rakım Efendi - Anlatıcı (Ahmet Mithat Efendi) Nasuh – Gardiyanski - Cartrisse - Musullu Süleyman - Maria Konstanza - Ahmet Metin - Kaplan Bey Alafranga - Esmâ Can - Cemal – Raziye – Şefik - Arzuhalci İsmail Bey - Nimetullah Hanım – Kalyopi - Ahmet Efendi - Hulusi Efendi - Resmi Efendi - Madam Hamparson – Hasna - Amiral John Byng - Gaston de Frontenac - Mis Amelie Wilkie – Robinson - Sir Francis Wilkie - Ferdane Hanım – Necati - Suphi Bey - Miss Haft – Hicabi - Acem Ali Bey - Çerkez Sohbet Efendi - Leandre Garas - Stephanie Tonak - Simon Garas - Paul Tonak - Hafıye Necmi - Kalpazan Mustafa - Mirza İsmail - Gregoire Salpetre – Josephine - Şinasi Bey - Şems Hikmet Bey – Ziba – Rüstem – Eftimi – Fotos - Dr. Bowlay - Dr. Gribling – July - Andrea Satagna - Düşkün Giordano - Haydut Montari - Matmazel Angelina Del Castelnora - Monsieur Gilliom Sanc - Prens Danyal - Prens Gadilla - Prenses Meryem - Miss Johnsonser – Moşamol - Aleksandr Stradella - Ahmet Mithat Efendi - Seyit Mehmet Numan – Siranuş - Behram Ağa - Ahmet Ağa - Tosun Bey - Recep Köso - Abdullah Nahifi - Anlatıcı (Ahmet Mithat Efendi) - Doktor... Bey – Siret - Vensan Leroux – Nurullah - Fatma Ahdiye

Hasan Mellah (Hasan Mellah)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vıcdanlı

Fas'da müsteşarlık yapmış olan Sidi Osman'ın oğlu olan Hasan'a "Mellah" lakabı Cadiz'de bahriye mektebinde okuduğu için verilmiştir. Babasının dâhil olduğu bir denizci kumpanyasının isminden dolayı ayrıca "Pavlos" adını da kullanır. Babasından kendisine Pavlos Kumpanyası'ndan büyükçe bir servet ve "Sidi" lakabı kalmıştır. Kendisine Pavlosların reisi olan birinci Pavlos babalık etmiştir. Mükemmel insanın tasviri olarak yer alan Hasan Mellah adeta bir meleğe benzetilir. Lider ruhlu olmasının yanı sıra, hükmü altında bulunan insanlara karşı olan merhametli tavırları ile dikkat çeker. Yaşadığı zorluklardan planlar yaparak sıyrılan oldukça zeki bir adamdır. Adeta sınırlar içinde yaşayan esrarengiz olayların adamı Hasan'ın ketum karakterinin yanında duygusal ve sadık yönleri de vurgulanır. İlk görüşünde âşık olduğu ancak Dominiko Badia tarafından kaçırılmış olan Cuzella'nın peşini yıllarca bırakmaz. Onun bu âşıkane halinden memnun olmayan ve Cuzella'nın peşinde canını yitireceğinden korkan Alonzo'nun ısrarları karşısında akıllı karışan Hasan Mellah Esmâ'ya karşı koyamaz. Esmâ'nın güzelliğinden ve cazibesinden oldukça etkilenir fakat gönlünde başka biri olan bu kızdan karşılık alamayınca onu zorlamaz. Esmâ'nın sevdiğine olan sadakatini görüp kendi hatasını fark eden Hasan Mellah, Cuzella'yı bulmak için büyük bir çaba sarf eder. Cuzella'nın peşinde koşarken yardıma muhtaç her kimi gördüyse el uzatıp mutlu eden Hasan Mellah yardımsever bir adamdır. Namusuna da o kadar düşkündür ki yıllarca kavuşmayı beklediği Cuzella'yı kendine eş etmeden önce babasının yanına götürüp evlenmek için izin ister. Eserin sonunda Cuzella ile evlenen Hasan Mellah Cezayir'e yerleşerek mutlu bir hayat sürer. Kahve içmeyi seven Hasan, sıklıkla gemi ile seyahat eder ve bu esnada karşısına çıkan muhtaç insanlara yardımcı olur.

Cuzella (Hasan Mellah)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vıcdanlı

Uzun boylu, zayıf endamlı, beyaz tenli, iri siyah gözlü, enli ve gür kaşlı, hafif kalkık burunlu, herkesi kendine hayran bırakabilecek güzellikte olan Cuzella, on beş on altı yaşlarında genç bir kızdır. Aynı anneden doğdukları için Alonzo ile üvey kardeşlerdir. Annesi vefat ettikten sonra rahibe ve mürebbiyelerden dersler alarak eğitimini tamamlayan bilgili bir kızdır. Babasının isteklerine itaat etmeyi, ona karşı saygılı ve sadık olmayı çok önemsemesinin yanı sıra kendi isteklerini de ihmal etmeyen cesur bir kızdır. Fas'tan satın alıp odasına asacak kadar beğendiği, melek yüzlü bir erkek portresine âşık olmuştur. Kendisinde gözü olan Dominiko Badia'nın şeytan yüzlü olduğunu düşünür ve ondan hiçbir zaman haz etmez. Dominiko Badia tarafından yıllarca alıkonulan Cuzella, odasındaki erkek portresinin sahibi olduğunu öğrendiği Hasan Mellah'ı aklından bir an olsun çıkaramaz. Eserin sonunda ise sevdiği adama kavuşur.

Esmâ (Hasan Mellah)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vıcdanlı

Boylu poslu, endamlı, bembeyaz tenli, zayıf güzel vücutlu; uzun, düz ve sarı saçlı on sekiz on dokuz yaşlarında bir Çeçen kızdır. Annesi babası bilinmemekle beraber küçük yaşta evlatlık verilmiştir. Timur Bey'e karşı çok büyük bir aşk besleyen Esmâ, bir bey kızı olmadığı için onunla evlenmesine müsaade edilmez. Tüm zorluklara ve esir oluşuna rağmen ayakta kalmayı başaran cesur bir kızdır.

Murad Bey'in ve sonrasında Hasan Mellah'ın cariyesi olduğu halde namusunu sonuna kadar korur. Hasan Mellah'ın çektiği bıçaktan korkmayıp üzerine yürümesi onun ne denli namuslu ve cesur bir kız olduğunu göstermektedir. Timur'a olan aşkıdan vazgeçmeyen Esmâ, bu uğurda erkek kılığına girerek sevdiği adamı aramaktan çekinmez. Eserin sonunda ise Timur'a kavuşur. Cariye olmadan önce Timur Bey'le buluşup dolaşmak, kahve içmek, erkek kılığına girmek.

Alonzo (Hasan Mellah)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Oldukça akıllı, zeki, sadık ve esprili olan Alonzo, Hasan Mellah'ın amcasının uşağıdır. Bir tüccar tarafından baştan çıkarılan annesi yüzünden zorlu bir hayat sürer. Annesinin birlikte olduğu ve aynı zamanda Alonzo'nun da babası olan adamın da kendisine ihanet ettiğini öğrenince annesi, sevgilisini yani Alonzo'nun babasını öldürür. Kadının resmî eşisi olan Alfons da kendisine yapılan ihaneti gururuna yediremeyip karısını öldürerek Alonzo'yu kimsesiz bırakır. Kimsesizliği nedeniyle esir düşen Alonzo annesinin kendisinde bıraktığı izlenimler nedeniyle kadınlar hakkında menfi düşünür. Hasan Mellah'ın ailesinde uşak olarak çalışırken, bu ailenin dağılması sonucunda korsanların eline düşer. Buradaki ortaklar, Pietro ve Zerno'dan, alt derecede olmasına rağmen onlara her konuda akıl verir. Fikirleriyle insanları etkileyen Alonzo, filozof olarak belirtilir. En zor durumlarda bile esprili konuşmaktan çekinmez. Çok merhametli olan Alonzo, korsan gemisine esir düşenlerin öldürülmemesi için uğraşan merhametli biridir. Hasan Mellah ile gemide karşılaşması sonucunda onun emrinden asla çıkmayan sadık bir uşaktır. Haydutlara akıl vererek onların adam öldürmesini önler. Gemide korsanlar ile birlikte çalışır. Espri yapmayı seven şakacı bir adamdır.

Timur Bey (Hasan Mellah)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Kafkasya'da doğmuş bir beyzadedir. On iki, on üç yaşlarından itibaren fakir bir kız olan Esmâ'ya âşıktır. Timur Bey'in babası Esmâ'nın asil olmaması sebebi ile bu izdivaca müsaade etmemektedir. Bu sebeple Esmâ, cariye olarak satılır fakat Timur Bey, babasının reddetmesine rağmen dik başlılık göstererek köle olma pahasına sevdiği kızın peşinden İstanbul'a gider. Esmâ'yı orada bulmasına rağmen Mısır'a köle olarak satıldıktan sonra yolları ayrılmak durumunda kalmıştır. Bir zaman sonra Hasan Mellah sayesinde yeniden İstanbul'da birbirlerine kavuşurlar. Oldukça namuslu ve sadık bir adam olan Timur Bey, İstanbul'da kölelik ettiği efendisinin onu her seferinde baştan çıkarmaya çalışmasına rağmen Esmâ'ya olan aşkına asla ihanet etmemiştir. Esmâ ile buluşup dolaşmayı seven Timur Bey, boş zamanlarında yazı ve hat işleri ile ilgilenir.

Madam İlia (Hasan Mellah)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Ayrı düştüğü kocasını çok seven Madam İlia, diğer kadın karakterler gibi sevdiği adamın peşine düşen inançlı bir kadındır. Yıllarca kaçak yaşamak zorunda kalan kocasının dönüp dönmeyeceği belli olmamasına rağmen namusunu ve sadakatini uzun bir müddet muhafaza eder. Tam da kocasını bulduğunu düşünürken beklemediği bir karşılık gören Madam İlia'nın akli oldukça karışır. Bundan istifade etmenin yollarını arayan Trillo ise kadının aklını çelerek baştan çıkarır ve ona sahip olur. Hamile olduğunu öğrenen Madam İlia büyük bir pişmanlık duyarak intihar etmeye karar verir. Gemide şans eseri kocası ile bir araya gelen Madam İlia pişmanlığıyla birlikte tüm yaşadıklarını itiraf ederek gururu gereği kendini denize atar. Kayınbiraderi vali bey ile yemek ve davetlerde bulunmak, gemi ile seyahat etmek, kilisede dua etmek, kocasını aramak.

Osman Ağa (Cezayirli Dayızade Memiş Bey) (Dünyaya İkinci Geliş yahut İstanbul'da Neler Olmuş)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Romanın başlarında on yedi on sekiz yaşlarında genç bir delikanlı olarak beliren Osman Ağa, zekası ile ön planda iken mağarada yaşadığı yedi yılın ardından eşisi Nergis'in sözlerine itimat eder olur. Kendisi duygusal ve merhametli yapısı gereği mantıklı karar vermekte kimi zaman zorlanır. Lalası Mesut ve Nergis'in karşısında pasif bir rol üstlenmekte olduğu görülür. Fedakâr ve yardımsever bir erkek olmasıyla belirginleşir. Mağaradan çıkmak için yeterince hırslı ve azimli olmayan gencin zayıf bir karaktere sahip olduğu görülür; kendini ve dahi tüm ailesini öldürmeyi dahi düşünür. Eline bir şamdan alıp mağara içinde aşağı yukarı yürüyen Osman Ağa, can sıkıntısından mağarada ölmeyi dahi düşünür. Güngörmez doğduğu zaman Nergis'in ve bebeğin gerekli bakımlarını yapar. Cezayirli Memiş olarak eve döndüğünde ihtiyacı olanlara altın vererek dertlerine derman olmak ister. Beş vakit namaz kılarak dua eder.

Hüseyin Fellah (Hüseyin Fellah)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Cuy'a köyünde çiftçilik yapan, oldukça zengin bir tüccardır. Uzun boylu, esmerce tenli, kara kaş ve kara gözlü, ince kara bıyıklı 28 yaşlarında bir adam olan Hüseyin Fellah eserde daha zengin ve daha

mütehasis bir halatçı Ömer, daha zeki ve daha alicenap bir Civelek Mustafa olarak tasvir edilir. 17 yaşlarında âşık olduğu Cemile ile babası müsaade etmediğinden kavuşamaz ve 19 yaşlarında iken babasının uygun gördüğü bir kızla evlenip boşanmak durumunda kalır. Karısının sevdiği adama kavuşabilmesi için boşanmayı kabul eden anlayışlı biridir. Sonraları ise yolda gördüğü Arap bir bedevinin kızı olan Sabire'ye âşık olur. Lakin Hüseyin Fellah bu sevdasında da muvaffak olamayıp gönül işlerinde ki bahtsızlığına yonar. Ahmed Bey ve yandaşlarının haydutluk teklifini reddeden dürüst ve iffetli bir adam olan Hüseyin Fellah bu adamların düzenlediği iki suikastten de Şehlevend sayesinde kurtulur. Oldukça alicenap ve yürekli biridir. Ömer'i prangadan kurtarmak için işlerini bırakıp İstanbul'a kadar gider. Şehlevend'e gönlünü açan ve iki aşk arasında kalan Hüseyin, eserin sonunda Sabire ile evlenir. Mektup yazar. Ziraat ve felahat ile ilgilenir. Ava çıkar ve ata biner. Tarım için gerekli aletlerin satışını yapar.

Civelek Mustafa (Hüseyin Fellah)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Uzun boylu, geniş omuzlu, beyaz tenli, al yanaklı, enli kaşlı ve iri siyah gözlü genç bir delikanlıdır. Meyhanede çıkan bir kavgada kalabalık bir gruba karşı duran cesur Mustafa ölümden Şehlevend ve Hasna Hanım sayesinde kurtulur. Bu iyiliklerine borç olarak onları arayan lakin bulamayan Mustafa yüzünü bile görmediği bu dilenci kızla evlenmeyi düşünmüştür. Şehlevend'e deliler gibi âşık olur. Eserde saflığı ve Şehlevend'e olan bağlılığı ile dikkat çeker. Şehlevend'in her söylediğini kendine görev edinir ve bu sayede çok büyük işler başarır. Hüseyin Fellah'ın hayatının kurtulmasında ve Ahmed Bey'in çetesinin yakalanmasını sağlayan mert ve cesur bir adamdır. Şehlevend'i kıskandığı için Hüseyin ve Ömer'den hiç haz etmeyen Mustafa eserin sonunda kıskançlığının ve aşkın kurbanı olur. Şehlevend'in kardeşçe yaşamak isteyişine dayanamayıp intihar eder. Son dakikalarında çok sevdiği Şehlevend'in öpücüğünü reddetmesi ise Allah'ın onu affetmesi için attığı bir adımdır. Öldürdüğü insanlardan ötürü kendisini çok günahkâr hissederek hayata gözlerini yumar. Ahmed Bey'in konağında uşaklık yapar. Bıçak kullanır.

Ömer (Hüseyin Fellah)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Koca Veli'nin oğlu olan Ömer hayatını velinimetim diye addettiği Şehlevend ve Hasna Hanıma adanmış bir delikanlıdır. Tersanede halatçılık yaparak geçimini sağlar. Uzun boylu, siyah kaş ve bıyıklı, beyaz çehreli, 25-27 yaşlarında yakışıklı ve kara yağız biridir. Şehlevend'in intikamını almak için Hurşid'i yaralaması üzerine küreğe mahkûm edilir ve hayattan tüm ümidini keser. Kendisini Şehlevend Hanım'a layık göremeyen Ömer ona derin bir sevgi ve saygı besler. Hüseyin Fellah tarafından kürekten kurtuluşunun ardından şehri hemen terk etmeyip intikam almak isteyen kindar ve gururlu Ömer emeline ulaşır. Şehlevend'in sadece mutlu olmasını istediğinden ona karşı herhangi bir kıskançlıkta bulunmaz. Mustafa'nın ölümünden üç yıl sonra Şehlevend ile evlenir. Tersanede halatçılık yapar. Kürek çeker. Bıçak kullanır. Hamama gider. Kendi kendine şarkı söyler. Şehlevend'e masallar anlatır.

Hasna Hanım (Hüseyin Fellah)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Mustafa İlmî adında zengin ve hatırı sayılır bir kazaskerin kızı olan Hasna Hanım çok sevdiği İsmail Ağa ile evlenmiştir. Kocasının şehit olduğunu haber eden bir mektup neticesiyle adeta yıkılmakta olup nihayetinde hayatına devam etmek zorunda kaldığından Sofî Efendi ile evlenir ve hamile kalır. İsmail Ağa'nın şehadet haberinin yalan olduğunu öğrenip kocasını karşısında görünce kendisinden nefret eden Hasna Hanım adeta delirerek kamındaki yavrusunu döverek öldürür. Bekir Efendi'nin yaptığı bu kötülük sayesinde saadetinden olur ve sefalet düşer. Kızı Şehlevend'e ve bu zor günlerinde yanında olan Ömer'e çok bağlı bir kadındır. İntihar etmeyi düşünene kadar yıkıldığında kızına tutunarak hayatta kalır. Çamaşırcılık yapar. Kayığa biner.

Rakım Efendi (Felatun Bey ve Rakım Efendi)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı, Kültürlü

Karakter olarak bütün iyi ve güzel özellikleri bünyesinde barındıran Rakım Efendi adı gibi oldukça kültürlü ve efendi biridir. Kendisi ahlak yapısı itibarıyla da dolu ve dikkatlidir, çok çalışkan, gayretli, hoşgörülü, sabırlı, bilgili, özverili, cömert, tokgözlü, yardımsever, ahlaklı ve dürüst biridir. Bu nedenle de çevresinde hep aranılan ve sevilen bir isim olarak belirir. Eğitilmiş, kültürlü aynı zamanda ahlaki değerlerine önem veren, doğu ve batı kültürünü kendinde sentezleyebilen bir insan modelini temsil eder. Rakım Efendi boş vakti çok olan bir adam değil lakin yaptığı işlerden zevk almasını da bilen bir kişidir. Genellikle araştırmalar yapar ve dil öğrenimini kuvvetlendirip çeviriler yapar. Arapça, Farsça, Fransızca gibi dillere ilgisi vardır. Tiyatro sever biri olarak ilgiyle takip eder. "Tiyatrodan içeri girer gizmez ve ondan sonra localarda mevcut bulunan kişileri araştırarak, meselâ G. Bey ve emsali kibarın

localarına uğrayarak hangisine selâm verecek olsa, “Maşallah Rakım Efendi oğlumuz, buyurunuz bakalım! Sizin için de yerimiz vardır” diye kendisine yer gösterirler idi.”

Anlatıcı (Ahmet Mithat Efendi) (Karı Koca Masalı)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Ahmet Mithat Efendinin kendisini anlatıcı olarak gördüğü eserde daha çok tecrübeli ve olgun olmasıyla öne çıkar. Karşısındaki genci güzelliği ve çirkinlik kavramları üzerinden huy güzelliğine ikna etmeye çalışırken bir masal anlatmak ister. Lakin karı koca masalını anlatana kadar pek çok küçük örneklerle bütünü anlamasını sağlar. Çok fazla konuşup sözü uzattığı için çenebaz olarak değerlendirilebilir. Karşısındakini sorgulayan ve adeta hesaba çeken müdahaleci tavrıyla felsefik ve bilge bir kişilik sergiler. Konuşmaktan hayli hoşlanan anlatıcının bilgi ve tecrübesi bir masala dahi başlamadan eser oluşturabilecek niteliktedir. Eski ve yeni yazarlar anlatıcı tarafından yakinen takip edilir.

Nasuh (Paris'te Bir Türk)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

28-30 yaşlarında olan gazeteci Nasuh, Ahmet Mithat'ın yansıması-sözcüsü konumundadır. Erken yaşta annesini kaybeden Nasuh'un babası tek çocuğu olması gerekçesiyle eğitimine büyük önem verir. Küçük yaştan itibaren babasının çeşitli arkadaşlarından dil dersleri alır. 13 yaşında babasını kaybedince daha evvel dersler aldığı, babasının da çok yakın dostu olan Doktor Hell'in himayesine alınır. 20 yaşına geldiğinde Nasuh'un ikinci babası olarak gördüğü Hell de vefat edince ikinci ailesi olarak gördüğü anne ve kardeşlerinden de ayrılmış olur. Zira aile yurt dışına taşınmaya karar verir. İstanbul'da çeşitli işlerde çalışarak hayatını kazanmaya çalışan Nasuh, yazı işlerinde hayli başarılı olduğu için Paris'i tanıtmak üzerine gazete tarafından Avrupa'ya gönderilir. Paris'te de matbaa ve telif işleriyle ilgilenir bu işler karşılığında para kazanır. Gemi de yakın arkadaşlık kurduğu Gardiyanski, Cartrisse ve Catherine ile Paris'te de meraklı ve ilgili kişiliği sayesinde görüşmeye devam eder. Onlarla birlikte cemiyetlere katılır. Hoş sohbet, bilgili, terbiyeli, kibar oluşu kısa sürede yeni arkadaşlıklar kurmasını sağlar, kendisini tanıyanlar tarafından çok sevilir. Mütevazı olmasının yanında kadınlara meyletmeyen iffetli tavrıyla da herkesin aklında kalmayı başarır. Osmanlı olan bir Türk'ün Avrupa'da girdiği tüm cemiyetlerde edebiyattan sanata her konuda bilgi sahibi olması insanları hayrete düşürür. Her fırsatta kendi dinini ve kültürünü savunarak mantıklı açıklamalarda bulunur. Çevresindeki insanlara yardım etmekten ve evlenmeye teşvik etmekten büyük haz alır. Lakin en son yaptığı iyilikte Poliny'nin ve Simon'un intihar etmeleri Nasuh'u derinden üzer ve o sırada onu ayakta tutan Virginie ile evliliğe karar vererek İstanbul'a döner. Gazeteye yazılar yazmanın dışında Asilzade Grisette gibi oyunlar yazarak okuyan insanlar için bir şeyler üretmekten hoşlanır. Osmanlı güftelerinden şarkılar okur. Sürekli aynı yerlerde olmaktan keyif duyan Nasuh'un en sık gittiği mekân şüphesiz Kardeşler Lokantası olarak göze çarpar. Ezan vaktinde dua etmeyi ihmal etmeyen Nasuh'un mektup yazmak ve cemiyetlere katılmak gibi adetleri de bulunmaktadır. Pek çok dilde ve edebiyatta eserler okumak suretiyle her birisi hakkında da bilgi sahibidir.

Gardiyanski (Paris'te Bir Türk)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

İstanbul'dan Paris'e giden vapurda yolculuk sırasında ortaya çıkan Gardiyanski, 40'lı yaşlarında oldukça zengin Leh asıllı bir asilzadedir. Ailesini Rusya ile yapılan savaşta kaybetmiştir. Lehistan ile Rusya savaşına katılır, hatta kendisine General Gardiyanski de denilir. Fakat savaş sırasında Ruslar tarafından esir alınır. Bir yolunu bularak esaretten kurtulur. Türlü maceralar yaşayarak İstanbul'a gitmeyi başarır. Ailesinden kalanları satarak gezerek hayatını sürdürme kararı alır. Açık sözlü, samimi, itaatkâr ve dürüst biri olmasıyla Nasuh ile dost olmayı başarır. Edebiyat ve politika ile ilgilidir. Gemide tanıştığı Cartrisse ye ilgisi olup kendisine açılmadığı için dostu Nasuh sayesinde evlenir. Savaşa katılıp Rus esaretinden ve prangalardan kurtulunca ailesinden kalan tüm parayı seyahat ederek harcamaya karar verir. Felsefe, edebiyat ve siyasete ilgi duyar. Kitap okumayı sever. Kafa dağıtmak üzere tiyatro ve eğlenceye gider. Rusça ve Fransızca bilir.

Cartrisse (Paris'te Bir Türk)

Uyumlu, Dışa Dönük

Nasuh'un vapur yolculuğunda tanıtılan Cartrisse, 30'lu yaşlarında göstermesine rağmen 40'lı yaşlarında olan güzel sayılabilecek derecede gösterişli bir kadındır. Onunla birlikte seyahat eden Catherine'i kendi evladı gibi sever. Her ne kadar Nasuh' a hayran olsa da karşılık bulamadığı için Gardiyanski ile evlenip mutlu olur. Edebiyata ilgisi olup okumayı ve tiyatroyu çok sever. Farsi dilini bilir, politikadan pek hoşlanmaz. Voltaire ve Coriwille'i Jean Jacques ve Moliere ve Victor Hugo gibi yazarların yanında şark edebiyatına da hâkimdir.

Musullu Süleyman (Baptisten) (Musullu Süleyman)

Uyumlu, Dışa Dönük, Sorumlu

Küçük yaşta babasının öldürülmesi ile yetim kalan Süleyman, ev yardımcıları Meymune ve annesi tarafından büyütülür. Küçüklüğünden itibaren zekâsı ile öne çıkan karakterin korkusuz ve cesur davranışları, kendisini 14-15 yaşlarına gelince babasının intikamını alma yoluna iter. Gözü kara savaşçı kılık değiştirerek Haçlı ordusunun arasına karışır, kılık değiştirme cesaretinde bulunur. Yaptığı oyun anlaşıldığında arkasında bıraktığı sevgilisini kurtarmak için elinden geleni yapar, merhametli ve fedakâr biridir. Başarılı olacağına ve istediklerini elde edeceğine inancı tam olan Süleyman, gerektiğinde hile ve oyunlara başvurarak Maria'yı kurtarmayı başarır. Alamut kalesinden imparatoriçe Margrit'i de kurutarak onu da sevdiği Teodor'a götürmeyi kendine görev edinir. Genel olarak işbirlikçi ve kahraman karakterli bir kişidir. Savaşa dair konularda zeki olan Süleyman, kılık değiştirmek konusunda hayli başarılıdır. Baş sıkıştığında Hıristiyan ya da papaz kılığına girerek karşı tarafı yanıltır.

Maria Konstanza (Musullu Süleyman)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Bizanslıların Kirk köyünde yaşayan Maria, 20 yaşlarında gençliği ve güzelliği ile tanınan bir kızdır. Esasında bir köle olan Baptisten'in kendisine verilen görevi başarıyla tamamlamasının ardından kızla evlenmek ister. Maria, Baptisten'e âşık olduğu için tüm kalbiyle onu bekler, hilelerden haberi yoktur. Daha saf ve masum bir kızdır. Başına gelen onca şeye rağmen gururlu kalmayı tercih etmiş ve hep sevdiğinin onu kurtaracağına inanmıştır. Uysal bir kız olan Maria, götürüldüğü yere alışmaya çalışmış fakat Arapça bilmediği için anlaması zaman almıştır.

Ahmet Metin (Ahmet Metin ve Şirzat)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Romana ismini veren ve en önemli erkek kahraman olarak öne çıkan Ahmet Metin, yakışıklı ve bir o kadar sağlam karakterli biri olarak anlatılır. Boşnak olan babasını gençlik yaşlarında iken kaybeden genç adam, 21 yaşına değin her şeyi tecrübe edinerek öğrenir. Eğlence, kadın, içki ve sigara gibi tüm kötü alışkanlıkları denedikten sonra doğru yolu bularak kendini eğitime ve ahlaklı yaşamaya adanır. İsmi gibi metin bir kişi olan Ahmet Metin, dayanıklı ve sağlam karakteri ile iyi bir insandır. Hem dinine bağlı hem de gelişime açık olan gencin davranışları terbiye ve gelenekleri ölçüsündedir. Okudukça öğrendiği Selçuklu prensi Şirzat'ın hayatından etkilenecek aynılarını kendisi de yaşamak istediği için maceraya düşkün hareketli bir yapısı vardır. Denize ve gemi inşasına olan ilgisi hayli büyüktür: Yaptığı gemi yolculuğunda kadınlara karşı olan mesafesi dikkat çekmektedir. Neofari, Vasiliki gibi etrafında bulunan kadınları eğiterek geliştiren Ahmet Metin'in kalbi, kendine göre bir kadın bulamadığı gerekçesiyle boştur. Genel olarak çok konuşkan, özgüvenli ve anlayışlı biri olarak diğer karakterleri yönlendirmesiyle öne çıkar. Sigara içmeyi dener lakin akıllı başında bir genç olarak kendini bir sobaya benzettiği için içemez. İçkinin keza tadını beğenmez fakat arada konyak içtiği görülür. Kitap okumaktan ve deniz seyahatinden hoşlanan Ahmet Metin'in Neofari ile her sabah çay ve sütlü kahve içmek gibi alışkanlıkları vardır.

Kaplan Bey (Kafkas) Alafranga

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Yirmili yaşlarında bir Abaza beyi olan Kaplan Bey, Rus kültürü ile büyümüş, bilgili ve terbiyeli bir karakterdir. Kadınlara karşı hayli kibardır. Babası Gazi Timurtaş beydir. Rusların tüm yaşamına vakıf olan fakat onlardan hoşlanmayan Kaplan'ın onlardan öğ almak gibi planları vardır. Annesi Şirinşah'ın da arzusu ile Kafkasların baskı altında kalmasına gururuna yediremeyen Kaplan Bey, Ruslara yakın gibi davranarak onları alt etme planları kurar. Gerçek bir vatansever olması ve müthiş zekâsıyla öne çıkan karakterin Katerina ve Esmâ Can ile kurduğu gönül ilişkisi duygusal yanını gösterir niteliktedir. Canını feda edeceği vatani uğruna her şeyi yapmaya hazırdır. Sık sık Zogar ormanına giden Kaplan Bey, arada Brano ailesinin evini ziyaret eder çay sohbetlerine katılır ve gazetelerin Osmanlı hakkında yazdıklarını istişare eder.

Esmâ Can (Kafkas)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Henüz 20'li yaşlarında olan Esmâ Can, yüz güzelliğine sahip olduğu kadar ruh güzelliği de taşır. Yunus'a âşık olan Esmâ Can, sevdiceğinin şehit edilmesinin ardından çok üzülür ve altı ay kendini eve kapatır. Tek emeli ne olursa olsun Ruslardan intikamını almak olan Esmâ, kendisini çok seven Kaplan Beyi harbe yollayarak rahatlar. Onun için vatan aşkı ve hürriyet fikri daha büyük önem taşır. Kuran okumayı bilen Esmâ, bazen şehit sevgilisi Yunus'un mezarına gidip ağlar. Şirinşah ile sohbet eder. Kafkasların geleneklerine göre Kaplan'a kılıç kuşandırır.

Cemal (Çengi)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Peri ve Daniş Çelebi'nin oğlu olan Cemal, 17 yaşlarında olgun ve terbiyeli bir gençtir. Melek'e âşık olduktan sonra onun için her şeyi yapar, tüm servetinden dahi vazgeçer. Kızı Osman Bey ile birlikte gibi gösterirler ve Cemal de kıskançlık krizlerine girer. Melek'i ve ondan olan çocuğuna aşırı düşkündür. Tüm servetini kaybetmesine rağmen hırsızlık yapmayı reddeden Cemal, annesinin desteği ile huzurlu ve sakin bir yaşama kavuşur. Başlarda eğlence alemlerine merak salan Cemal, tüm servetini vur patlasın çal oynasın eğlencelerinde harcar. Melek'i mektuplar yazarak ta'var. Annesi nedeniyle karakollara düşer, insanlarla dalaşır, iş aramaya başlar. Altı ay kadar kahvehanede çalışarak para biriktirir.

Raziye (Yeryüzünde Bir Melek)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Uzun boylu, siyah gözlü ve pek maharetli bir kadın olan Raziye; güzelliği, iffeti ve yardımseverliği ile dikkat çeker. Güzelliğinden ötürü bir diğer adı da Zühre'dir. Birlikte büyüdüğü Şefik'e âşık olan Raziye, Şefik Paris'te olduğu zamanlarda hayli umutsuzluğa düşer, ağlar. Şefik'ten haber alamadığı zamanlarda unutulma korkusu yaşar. Babası yaşı geldiği için kızı Raziye'ye münasip gördüğü zengin ve hali vakti yerinde olan İskender Bey ile evlendirir. Evlendiği haberinden sonra Şefik'le dostane görüşürler. Şefik'i sevmesine rağmen kocasına ihanet edemeyeceğini savunan iffetli bir kadındır. Şefik'le olan yakın ilişkisi Arife'nin onu kıskanmasına neden olur. Arife yüzünden başına gelenlere rağmen gururlu ve ahlaklı davranır. Atılan iftirallardan dolayı kocası onu boşar. Kendisine sahip çıkan Salih Çavuş'u babası gibi görür, samimidir. Şefik'i ömrü boyunca bekleyecek kadar sevdiği için kararlı ve vefalı bir kadın olarak yaşadığı tüm zorluklara rağmen sonunda hayaline kavuşur. İletişim kurmak için sürekli mektup yazan Raziye, aracı olarak yakınlarını kullanır. Kocasını, eski sevdiği Şefik ile aldatmak zorunda kalır, arada sırada masumane buluşmalara gider. Salih çavuşun evinde iken çamaşır yıkar hatta çamaşırıcı Raziye olarak da anılır. Terzilik yapar, elinden pek çok iş gelir.

Şefik (Yeryüzünde Bir Melek)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Raziye ile birlikte büyümüş olan Şefik, uzun boylu siyah gözlü, kalın ve kaba dudaklı, küçük yuvarlak burunlu biridir. Erken yaşta kaybettiği babasının vasiyeti üzerine Paris'te eğitim alan Şefik, filozof ve tabipliğinin yanı sıra bir süre Fransızca öğretmenliği de yapmıştır. Araştırmayı ve öğrenmeyi çok sever. İnsanlar kendisini filozof ve İstanbul'un en iffetli erkeği olarak bilirler. Çocukluğundan beri Raziye'ye âşıktır fakat kendisini ona layık görmediği için açılmakta zorlanır. Tabip olduktan sonra Raziye ile evlenmek amacıyla İstanbul'a gitmek isteğinde iken Raziye'nin evlilik haberine yıkılır. Yine de İstanbul'a gider, Raziye'yi görür ve onunla dostça konuşur. Arkadaş konusunda oldukça seçici olan Şefik'in en yakın arkadaşı arzuhalci İsmail Bey'dir. Şefik'in bir hastası olan Arife ona âşık olur ve Şefik bir türlü ondan kurtulamaz. Arife'nin onları tuzağa düşürdüğü vakit Şefik dövülüp başka yere yollanmış olsa da Raziye'yi unutamaz. Arife'nin atmış olduğu iftiradan sonra Raziye Hanımın masumiyetini kanıtlamayı başarır ve mutlu sona ulaşır. Araştırıp öğrenmeyi seven bilgili bir adamdır. Mektup yazarak iletişim kurar. Yolculuklarını at/beygir ile gerçekleştirir. İşine bağlıdır, eczanede çalışır. Kahveye gider. Arkadaşları ile sohbet eder ve kahve içer. Fransızca çevirisi yapabilir.

Arzuhalci İsmail Bey (Yeryüzünde Bir Melek)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

İyi kalpli fakat laubali biri olan İsmail Bey, esnaftır. Şefik'in yakın arkadaşıdır, birbirlerine yardımcı olarak fikir alışverişinde bulunurlar. Cevriye'yi çok sevmesine rağmen önyargıları nedeniyle bir dönem Cevriye ve Şefik'ten şüphelenir. Cevriye'nin kendisine olan ihanetini affederek her şeye rağmen onunla evlenmek isteyecek kadar alçak gönüllüdür. Dükkanına ve kahveye gider.

Nimetullah Hanım (Yeryüzünde Bir Melek)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Raziye'nin hem çalışani hem de dostudur. Raziye'ye iftiralar atıldığında onu hiç yalnız bırakmaz ve vefasını gösterir. Sivri dilli, cesur bir kadındır. Adının çıkmaması ve koruma altında olmak için Salih çavuş ile evlenir. Terzilik yapar, Raziye'ye akıl vererek annesi gibi davranmaya çalışır.

Kalyopi (Henüz 17 Yaşında)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Ailesinin yaşadığı maddi yetersizlikler neticesinde kendi kurtuluşunu fuhuşta arayan bir Rum kızıdır. 15 yaşında sevdiği zengin bir adam olan Müslüman Yümni Bey tarafından kaçırılır ve nikâha alınır. Lakin aile ve çevre baskısı nedeni ile evliliği sonlandırılır. Ailesinin yaşadığı maddi sıkıntılar gereği çaresiz kalıp kötü yola düşer. Henüz 17 yaşında olması nedeniyle yaptığı iş ona yakıştırılmaz ve kurtulması için uğraş verilir. Genel olarak düşünceli ve sevgi dolu bir kızıdır. Hassas, miskin ve saf olması nedeniyle yaşadıklarını değerlendirecek, kendi kararlarını verebilecek bir olgunluğa sahip değildir. Dürüst olması münasebeti ile Ahmet Efendi'nin güvenini kazanır ve umumhaneden kurtulur.

Vefalı ve açık sözlü yapısı kurtuluşuna zemin hazırlarken umutsuzluğu kedisini karamsarlığa sürükler. Ahmet Efendi sayesinde kendisi gibi bir Rum uşakla evlenerek mutlu bir hayat yaşar. Fuhuş yaparak para kazanmaya çalışan Kalyopi, adeta erkeklere hizmet eden bir cariye gibidir. Sigara ve alkole düşkünlüğü ile dikkat çeker. Başlarda çamaşır yıkayıp söküük dikerek para kazansa da sonrasında işler düşündüğü gibi gitmez.

Ahmet Efendi (Henüz 17 Yaşında)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

İyi bir eğitim almış, ahlaklı ve kibar bir adam olan Ahmet Efendi işinde gücünde bir adam iken bir gece arkadaşı ile yediği yemek sonrası kalacak yer sıkıntısı çeker ve mecburi olarak fuhuş evine gider. Ahmet Efendi, müteahhitlik ve aşar işlerinde mütezzimlik yapmış, son olarak ise avukatlığa başlamış kültürlü bir insandır. Tiksindiği halde sadece gece geçirmek için gittiği evde Kalyopi ile tanışır. Meraklı ve takıntılı olması nedeniyle kızın hikâyesini dinlemek ve o küçük kıızı oradan kurtarmayı amaç edinir. Babacan tavırları ve şefkatli yapısı ile kızın gönlüne girmeyi başarır, öğrenmek istediği her şeyi öğrendikten sonra da tüm parasını kullanarak kıza özgürlüğünü satın alır. Yardımsever ve iyi niyetli bir adam olan fedakâr Ahmet Efendi, Kalyopi ve dâhil ailesine durumları düzelene kadar bakar. Genel olarak konuşkan ve felsefik düşünceye önem veren bir adamdır. Parasını yaptığı işlerle kazanan Ahmet Efendi, dostu ile dışarıda yemek yemekten ve onunla tiyatroya gidip hayata dair felsefik konuşmalar yapmaktan hoşlanır. Arada Fransızca konuşurlar. Bir gece olarak düşündüğü fuhuş evine ayda dört beş kez gitmeye başlamak kendisine zulüm verse de bir zaman sonra alışır. Meze sofralarında eğlenmek, sabah kahveleri ve içkiler buradaki en belirgin aktiviteleridir. Özellikle sigara ile başını toplar ve her sohbette sigara içilir.

Hulusi Efendi (Henüz 17 Yaşında)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Hayattan zevk almaya bakan bir mirasyedi olan Hulusi Efendi, Ahmet Efendi'nin yakın arkadaşıdır. Ahmet Efendi'yi hiçbir zaman yalnız bırakmaz ve onun felsefik sohbetlerinden hoşlanır. Genel olarak kültürel değerlere eğilimi gereği arkadaşı ile yemeğe akabinde de tiyatroya gider. Gece kalınacak bir yer gerektiği için eski bir tanıdığı olan fuhuş evi sahibi Dudu'ya gitme kararını alır ve arkadaşına ısrar eder. Genel olarak eli açık ve uyumlu bir kişidir. Kendisine kalan mirası yediği için çalışmaya ihtiyaç duymayan Hulusi Efendi, çevresi hayli geniş bir insandır. Umumhanede dahi kendine dost edinmiştir. Fransızca bilmesi, tiyatrodan kadınların varlığı nedeni ile hoşlanır. Sürekli sigara ve içkiden haz alır.

Resmi Efendi (Karnaval)

Uyumlu, Dışa Dönük, Meraklı

22 yaşında annesini kaybeden Resmi, öksüz ve fakir kalmıştır. Fakat çalışkanlığı sayesinde refah içinde hayatını sürdürür. "Baba Resmi" olarak bilinen Resmi'nin elinden her iş gelir ve öğrenmeye hayli meraklıdır. Nakkaşlık, antikacılık, saatçilik ve marangozluk ile ilgilenir. Bunların yanı sıra bir sürü dil bilen Resmi hayranı olduğu Madam Hamparson için Ermenice de öğrenir. Eserde zekâsı ve açık sözlü oluşuyla dikkat çeker. Sevlmekten hoşlandığı için evli bir kadın olan Madam Hamparson'un aşkına karşılık vererek onunla metres hayatı yaşar. Bu suçunun bir cezası olarak ölümle burun buruna gelir. Eserin sonunda annesi tarafından ona emanet edilen ve kardeşi olarak gördüğü Hasna ile evlenir. Nakkaşlık, hakkaklık, marangozluk, saatçilik yapar. Makinelerle ilgilenir. Rumca, Ermenice ve Fransızca bilir. İngiliz, Alman ve Moskof lisanıyla ilgilenir. Antikacılıkta mahirdir. Balolara gider ve raks eder.

Madam Hamparson (Karnaval)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

20 yaşlarında, kumral saçlı, ela gözlü genç ve güzel bir kadın olan Madam Hamparson'un ilk ismi Anjellik'tir. Soeurs de Charite mektebinde eğitim görmüş, terbiyeli ve şakacı biridir. Kimsesi olmadığından 17-18 yaşlarında Hamparson Ağa ile evlenmiştir. Güzelliği ile herkesi büyüleyen Madam Hamparson bir sürü erkekten teklif almasına rağmen kocasına sadık kalır ve hepsini geri çevirir. Âşık olan taraf kendisi olduğunda ise işler değişir. Resmi'ye âşık olan Madam Hamparson kocasına ihanet etmesi üzerine evden kovulur. Eserin sonunda yaptıklarından pişman olur ve rahibe olmaya karar verir. Baloya gider, raks eser. Müzik ve lisan bilir. Para kazanmak için şapka yapar.

Hasna (Karnaval)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Resmi'nin evinde besleme olarak yaşayan Hasna çok güzel ve genç bir kızdır. Cezayirli Bahtiyar Paşa'nın konağında Şehnaz'ın refikası olarak barındığı sıralarda kendisine atılan bir iftira sonucu oradan ayrılmak zorunda kalır. Resmi tarafından kardeş olarak görünmesine rağmen ona âşık olduğunu gizleyemez. Eserde tokgözlü ve gururlu oluşuyla dikkat çeken Hasna sonunda sevdiğine kavuşur ve Resmi ile evlenir. Ev işleri ile ilgilenir.

Amiral John Byng (Amiral Byng)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

İngiliz filo donanma kaptanıdır. Kendisine Mavi Filo Amirali de denmektedir. Elli iki yaşında, uzun boylu, geniş omuzlu, leventçe hızlı yürüyüşlü ve bedeni genç biri gibi olsa da yüzü ihtiyar görünen bir adamdır. İnsanlara daha ilk görüşte güven verir. Küçük yaşta anne ve babasını kaybeden Amiral'in tek yakını, kardeşi Edouard Byng'dir. Devleti için önemli görevlerde bulunan babasından kendisine, Londra'nın biraz dışında bulunan bir şato ve itibar miras kalmıştır. İngiltere seferinden Fransa'ya döndüğü sırada birini aramak üzerine yola çıkan Mis Amelie'yi de gemisine alan yardımsever ve düşünceli bir adamdır. Yolculuk sırasında ona âşık olur ancak Mis Amelie'nin gönlünün Gaston de Frontenac adında bir denizcide olmasından dolayı sevgisine karşılık bulamaz. Byng öyle şerefli bir adamdır ki Mis Amelie'ye Gaston öldükten sonra evlenme teklifi edip kabul edildiği halde, Gaston'un yaşadığını öğrenir öğrenmez ikisinin kavuşması için elinden geleni yapar. Byng ailesine düşmanlık güden Sir Harry Cleveland'ın oyunuyla, Port Mahon Muharebesine yeterli destek kuvvet sağlanmadan gönderilen Amiral Byng bu savaşta mağlup olur ve mağlubiyetin sorumlusu bir hain olarak yargılanarak idam edilir. Bir filo kaptanı olan Byng sıklıkla denizlere açılır ve savaşmak durumunda kalır. Anne ve babasının ölümü nedeniyle küçük kardeşine bakarak ve şatoda ki insanların sorununu dinleyerek vakit geçirir.

Gaston de Frontenac (Amiral Byng)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Fransız Emperance fıkrateynisinin kaptanıdır. Otuz dört yaşında, uzun boylu, geniş göğüslü, geniş omuzlu ve yakışıklı bir adamdır. Oldukça ağırbaşlıdır. Mis Amelie ile birbirlerine âşıklardır. Mis Amelie annesinin aramasını söylediği adamı aramak için Portsmouth Tersanesine geldiğinde, Gaston'da gemisini fırtınadan korumak için oraya gelmiştir. İzin alarak bunu yapmış olmalarına rağmen İngilizler Harry Cleveland'ın emri üzerine Gaston'un gemisinin casusluk amacıyla buraya geldiğini söyleyerek gemiye saldırır ve Gaston'u esir alırlar. Hücreye atıldığında pencereden bakan Gaston, Mis Amelie'yi başka bir adamla oradan ayrılırken görünce sinirlenir, fevri ve aynı zamanda cesur bir adam olduğundan dolayı hiç düşünmeden kaçmaya çalışır lakin bu esnada vurulur. Öldü sanılarak İngiliz Maestrosu Robinson tarafından götürülür. Robinson Gaston'un bedenini götürürken hala canlı olduğunu anlar ve onu kendi evine tedaviye götürür. Çünkü daha önce Gaston onu ve birkaç arkadaşını daha İngiliz olmalarına rağmen denizde kurtararak İngiltere'ye getirmiştir. Geri döndüğünde Amiral Byng ile Mis Amelie'nin evliliğini engellemek için Amiral Byng ile vuruşmaktan çekinmeyecek kadar mert ve namusuna düşkün olan Gaston mağlup olmasına rağmen Amiral Byng onu öldürmez ve Fransa'ya kaçmasına yardım eder. Gaston çok vefakâr bir adamdır ve bunun karşılığında sonunda ölüm bile olsa mahkemesinde Amiral lehine şahitlik eder. İngiltere kralının affıyla idamdan kurtulur. Amiral Byng ve Amelie'nin babası Sir Francis Wilkie'nin yardımlarıyla da Mis Amelie ile evlenir. Genç yaşlardan itibaren Mis Amelie'yi sevmektedir. Sıklıkla denize açılır ve savaşlara girer. Namusu ve gururu söz konusu olan durumlarda düello yapar.

Mis Amelie Wilkie (Amiral Byng)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Yirmi yedi yaşındadır. Muhteşem bir güzelliğe sahiptir. İngiliz kadınlarını diğerlerinden ayıran pek çok özellik onda mevcuttur. Düz sarı saçlı, mavi gözlü ufak burunlu ve ufak çenelidir. Konuşması Fransızlara benzer çünkü orada büyümüştür. Annesi o daha bebekken babası Francis Wilkie'yi aldatıp onu da alarak Fransa'ya kaçmıştır. Öldüğünde ise babasının adını bir kâğıda yazarak onu bulmasını söylemiştir. Annesi ne yapmış olursa olsun Amelie çok saygılı bir kız olduğundan bu sözünü yerine getirir. Gaston de Frontenac ile evlenmeyi arzulamaktadır. Gaston öldükten sonra babasının isteği üzerine Amiral Byng ile evlenmeyi kabul etse de Gaston'un aşkını hep kalbinde taşımış ve ona asla ihanet etmeyip sadık kalmıştır. Vefakâr bir kız olan Amelie, Amiral Byng ile evlenmeyi de ancak yaptığı iyiliklere karşılık kabul etmiştir. Gaston'un yaşadığı ortaya çıkınca Amiral ile evlilikten vazgeçer ve eserin sonunda Gaston ile evlenir. Annesi öldükten sonra uzun süre babasını aramıştır. Aslen İngiliz olmasına rağmen Fransa'da yaşadığı ve babasını araması gerektiği için gemiyle seyahatler eder.

Robinson (Amiral Byng)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Vatansever bir İngiliz maestrosudur. Ellisini geçmiş olan su adam karşımıza Portsmouth Tersanesi'nde yaralı olarak çıkmasına rağmen bedeni yine de otuz beşlik bir adam görünümündedir. Amiral Byng'in en güvendiği adamıdır. Her emrini yerine getirir. Çok konuşmayı sevmez, sessiz sakin bir adamdır. Her zaman gerektiği kadar konuşur. Her zaman Byng ailesinin yanındadır. Onlara karşı hep sadıktır. Aynı zamanda yardımsever ve iyi kalplidir. Gaston de Frontenac'ı yaralı iken evine götürüp bakan ve sonrasında Fransa'ya kaçırılan kişidir. Byng ailesine her daim hizmet eder. Amiral Byng'in özel adamıdır. Onun verdiği gizli görevleri yapar. Sıklıkla denize açılır ve savaşlara girer.

Sir Francis Wilkie (Amiral Byng)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Amiral Byng'in filosundan bir askerdir. Firar ettiği gerekçesiyle yargılanacakken Amiral bunu neden yaptığını sorunca hayat hikâyesini anlatır. Yıllar önce kendisini aldatıp kızıyla Fransa'ya kaçan karısından gelen mektupta karısının ömrünün sonuna geldiği ve kızlarının sokakta kalmaması için ona sahip çıkmasını istediği yazmaktadır. Karısı kaçtığı zaman asla peşlerine düşmez çünkü çok onurludur. Bunun üzerine firar ettiğini Amiral'e anlatan Wilkie'ye Amiral kendi emriyle yaptığını mahkemede söylemesini tembihler. Amiral Byng'in her sözünü yerine getiren itaatkâr biridir. Kızı Mis Amelie'dir. Onu önce Amiral Byng ile evlendirmek istese de kızının asıl sevdiği adam olan Gaston de Frontenac'ın mertliklerini görüp yaşadığını öğrenince kızını onunla evlendirir. Kızına karşı çok iyi kalplidir. Küçük yaşta karısı tarafından kaçırılan kızını arar. Amiral Byng'in Robinson'dan sonraki adamdır, emirlerini yerine getirir. Sıklıkla denize açılarak savaşlara gider.

Ferdane Hanım (Samurkaş) (Vah)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Uzun boylu, koyu mavi gözlü, 25-26 yaşlarında ki, kültürlü ve pek maharetli bir kadın olan Ferdane Hanım güzelliği, serbestliği ve lisanı ile dikkat çeker. Beşikte olduğu zamanlarda babası tarafından kendisine münasip görülmüş Talat Bey ile evlidir. Talat Bey tarafından kendisine Samurkaş diye hitap edilir. Kocasına çok bağlı ve namuslu bir kadındır. Necati'nin sağlam karakterine ve ahlakına güvenen Ferdane Hanım onunla dost olmuştur fakat bu dostluğu kıskanan Behçet tarafından kendisine türlü türlü oyunlar oynanır. Güzelliği yüzünden başına gelmeyen kalmasa da gururundan ve ahlakından ödün vermez. Mektup yazar. Hoca Kutbettin Efendi'den ders alır. Vapura biner. Üzgün olduğunda sigara içer. Boş zamanlarında tiyatroya gider yahut piknik yapar.

Necati (Vah)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Kalabalık bir ailede büyümüş olan Necati 35- 40 yaşlarında kısa boylu, şişmanca, siyah parlak gözlü, kumral sakallı, zeki görünümlü bir adamdır. Maliye nezaretinde memur olarak çalışır. Araştırmayı ve öğrenmeyi çok sever. Eserde kendisinden feylesof olarak bahsedilir. Dürüstlüğü ile dikkat çeken Necati asla yalan söylemeyen ahlaklı bir adamdır. Ferdane Hanım'ı her fırsatta korumasıyla dikkat çeker. Behçet'in atmış olduğu iftiradan sonra Ferdane Hanım'ın masumiyetini kanıtlamayı başarır. Sigara içmez. Araştırıp öğrenmeyi sever. Mektup yazarak Ferdane Hanım ile iletişim kurar. Boş zamanlarında tiyatroya gider.

Suphi Bey (Acayib-ı Âlem)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Örnek bir Osmanlıyı temsil eden Suphi Bey oldukça ahlaklı ve ilim sahibi bir adamdır. Kendisini sadece tabiatın sırlarına ve ilme adanmış olan bu adamın tek dostu Hicabi Bey'dir. Evinde tek başına yaşar ve topladığı çiçek, böcek numunelerini inceleyerek kendisini bilimde geliştirmeye çalışır. Seyahat ederek görmediği yerleri görmek, bilmediği şeyleri öğrenmek isteyen meraklı bir seyyahdır. Şimale gitme fikrini Hicabi'ye de aşılardan Suphi Bey koleksiyon ve kitaplarını satarak bu yolculuğu gerçekleştirir. Yolculuk sırasında tanıştığı Miss Haft'a zamanla âşık olur fakat hiçbir beklentiye girmeyerek kadını rahatsız etmeyecek kadar düşünceli ve nazik bir adamdır. Miss Haft'ı bir ayının saldırısından kurtaran bu cesur adam en sonunda mutluluğa kavuşur ve âşık olduğu kadın ile evlenir. Çiçek, böcek koleksiyonu yapar. Bitki resimleri çizerek kitap haline getirir. İlimle ve tabiatla ilgilenir. Seyahat ederek uzaklara gider, vapura, sandala ve trene biner. Kitap okur. Nargile ve kahve içer. Fransızca konuşabilir. Ziyafetlere katılır.

Miss Haft (Acayib-ı Âlem)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Uzun boylu, sarı saçlı ve mavi gözlü bir İngiliz kızıdır. Suphi Bey'e çok benzeyen bu kadın özgürlüğüne düşkün ve kendini ilime adanmış biridir. Hicabi ve Suphi ile tanışmasının ardından yolculuğa onlarla devam etmeye ve onları yönlendirmeye başlar. Aldığı doğru kararlar ile kendisine saygı duyuran bu kadın güzel olduğu kadar ağırbaşlıdır. Kendisine sarkıntılık eden erkeklerin niyetlerini anlar ve mesafesini korur. Hicabi ve Suphi'nin terbiyeleri karşısında doğulu milletler hakkında düşündüklerinin yanlış olduğunu kanaatine varır. Suphi Bey'in farklı bir adam olduğunu anladığında ona karşı hisler beslemeye hatta onu kıskanmaya başlar. Şimal yolculuğunun ardından Suphi Bey'e evlenme teklifi eder ve İstanbul'a yerleşerek bir yuva kurar. Mektup yazar, telgraf çeker. Sandala ve vapura binerek seyahat eder. Çok iyi Fransızca ve biraz da Almanca bilir. Seyahat notları tutar. Davetlere katılır.

Hicabi (Acayib-ı Âlem)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

30 yaşlarında bulunan Hicabi Bey, ahlaklı, zeki ve temiz kalpli bir adamdır. İslami ilimler ile ilgilenir. Suphi'nin aksine bir eşi ve yuvası olan Hicabi Bey eserde yer alan diğer bir örnek Osmanlıdır. Suphi'nin ilim üzerine anlattıkları karşısında heyecan duyarak kendisi de yolculuğa çıkıp ilginç şeyler görmek ister ve şimal seyahati için Suphi'ye eşlik etmeye karar verir. Bu seyahat için memurluk vazifesinden ayrılan Hicabi, ailesinden izin almayı ve gönüllerini hoş tutmayı ihmal etmez. Sigara ve kahve içer. Vapura, sandala ve trene binerek seyahat eder. Mektup yazar. Davetlere katılır. Almanca öğrenir.

Acem Ali Bey(Ulviye Hanım) (Dürdane Hanım)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Boşandıktan sonra ihtiyar annesi ile birlikte Mısır'dan gelip İstanbul'da bir yalıya yerleşen Ulviye Hanım, 27-28 yaşlarında genç ve güzel bir kadındır. Birkaç dil bilen, eğitilmiş ve kültürlü bir kadın olan Ulviye çevresine karşı hayli duyarlı, dışa dönük ve meraklıdır. Erkek kadar güçlü olduğu için bu özelliğini kullanarak tanınmamak amacıyla Acem Ali kılığına girer. Dürdane'yi çaresiz gördüğü için intikamını almak isteyen Ulviye, uyanıklık ederek Galata'da bir kavga çıkararak kendisine çevre edinir. Namılı bir kabadayı olan Çerkez Sohbet ile yakın dost olarak işlerine yardımcı olması için onu da yanına çekmeyi başarır. Entrika çevirme konusunda başarılı olan Ulviye; maceracı, azimli ve yardımseverdir. Adil olma konusunda ısrarcı olan Ulviye zamanla en iyi adaletin kader tarafından sağlandığına inanır. Ulviye Hanım; Farsça, Arapça ve İngilizce bilir. Eğitilmiş bir kadın olarak bildiği dillerde roman okumayı pek sever. Zira sırf okuduğu romanlar gibi bir macera içinde olmak için kendine ortam hazırlar. Teknolojiye olan ilgisi sayesinde insanları dinlemek için bir telefon cihazı olduğunu öğrenir. Aktif ve hareketlidir.

Çerkez Sohbet Efendi (Dürdane Hanım)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Çerkez Sohbet, 35 yaşlarında orta boylu, bıyıklı tanınmış bir kabadayıdır. Hayatı yanlış anlaşılma yüzünden karanlık geçen Sohbet, insanların güveninden de yoksun olur. Hayli uyanık olan Çerkez Sohbet en baştan Acem Ali'nin kadın olduğunu fark eder. Kadercisi ve düşünceli bir yapıya sahip olan Sohbet, gerçekleri araması için Acem Ali'ye yardımcı olması açısından farklı biridir. Dürdane Hanım'ın ve Mergub Bey'in gerçekten nasıl biri olduğu konusunda hemen karar vermemesi için Acem Ali'yi uyarır. Kendi dürüstlüğü ve kararlılığı sayesinde sonunda Ulviye ile evlenmeyi başarır. Çerkez Sohbet, deniz sevdalısıdır. Para biriktirir. Cuma namazı kılar. Sigara içer.

Leandre Garas (Andre Gaujaphau) (Cellat)

Uyumlu, Dışa Dönük, Cesur

Orta boylu, esmer, karakaşlı, kara gözlü, 25 yaşlarında sevimli bir adam olan Leandre aslında avukat olup geçimini yazarlıkla sağlar. Simon Garas'ın metresinden doğma oğlu olan Leandre 19 yaşına geldiğinde tesadüfen babasının bir cellat olduğunu öğrenir ve bundan dolayı utanç duyar. Babasıyla çok nadir görüşür ve ona baba demekten bile çekinir. Bir cellatzade olduğunu gizlemek için ise Andre Gaujaphau adını kullanır. Zeki, cesur, fedakâr bir adam olan Leandre Stephanie'ye çok âşıktır. Stephanie'yi ve ailesini gizlice korur ve yazarlığını da bu uğurda kullanır. Onun her isteğini yerine getirmeyi kendisine görev bilir. Stephanie için tütünü bırakır ve onun sevdiği gibi giyinir. Fakat babasından utanç duyduğu ve Stephanie'nin bir cellat gelini olmasına gönlü el vermediğinden bu sevdâyı inkâr eder. Sevdiği kızın hoşuna gitmek için tütünü bırakır. Kalemî çok güçlü olan Leandre yazdıklarıyla insanları etkisi altında bırakır. "Bir Bahtsız Çocuk" adında kendi hayatından etkilenerek yazdığı bir romanı mevcuttur.

Stephanie Tonak (Cellat)

Uyumlu, Dışa Dönük/İçe Dönük

Lepiska saçlı, küçük burunlu, sade giyimli, güzelliğiyle dikkat çeken 25 yaşlarındaki Stephanie oldukça ahlaklı bir kızdır. Andre'ye olan aşkı ve kararlılığıyla dikkat çeker. Öyle ki onun bir cellatzade olmasını önemsemez. Maneviyata önem veren bir kız olan Stephanie Simon Pankar'ın evlenme teklifini ve karşılığında sunduğu lüks hayatı reddeder. Babasının borçlarını ödemek ve Andre'yi kazanmak için hesabındaki 6 milyon frangı hiç düşünmeden gözden çıkaracak kadar vefalıdır. Napolyon'un düzenlediği bir müsamereye katılır ve orada dans eder. Madam Tonak ile gezmekten hoşlanır. Piyanoyu çalmayı bilir.

Simon Garas (Cellat)

Uyumlu, Soğuk, Dışa Dönük, Vicdansız

75 yaşlarında, iri burunlu, sivri çeneli, ürkütücü bir adam olan Simon Garas bir cellattır. Simon Garas'ın 20 yıllık metresi onun bir cellat olduğunu öğrendiğinde evi terk eder. Simon Garas oğluna çok düşkün bir adamdır ve onun cellatzade olmasına neden olduğu için büyük hüznü duyar. Leandre

babasına soğuk davransa da buna anlayış gösterir. Mesleğine bir sanat olarak bakan Simon Garas oldukça ağırbaşlı ve soğukkanlı bir adamdır. Oğlunun intikamını almak için Simon Pankar'ı ağır işkence ederek öldürür. Bundan ötürü idam edilecek olmasına rağmen pişmanlık duymayacak kadar onurludur. İdam ettiği insanlardan dolayı rahat uyuyamayan Simon Garas her gece yarım litre rakı içer. Boş zamanlarında giyotin'in ikmalî için çalışmaları yapar, resim çizer. Mesleğini icra ettiği zamanlar tanınmamak adına yapma sakal ve bıyık takar.

Paul Tonak (Cellat)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Bir köylü ve bir bakkal olan Paul Tonak Napolyon ile olan dostluğu sayesinde ordu müteahhitliği yapar. Oldukça dürüst ve namuslu bir adamdır. Simon Pankar'ın sahtekârlıkları yüzünden iflas etmesine rağmen sorumluluk sahibi ve çalışkan bir adam olduğundan işleri yoluna koymasını bilir. Kızı Stephanie'ye çok düşkündür. Tek gayesi onun mutlu olmasıdır bu yüzden onun kararlarına her zaman saygı gösterir. Kızının evlenmek istediği adam bir cellatzade olmasına rağmen buna karşı çıkmaz. Vaktinde işlediği büyük bir kabahatin kanıtlarını içeren paketi Andre'ye verdiğinde yakıp okumamasından çok etkilenen Paul Tonak onu oğlu gibi görür. Askerlere gereken erzakları temin eder.

Hafiye Necmi (Esrar-ı Cinayat)

Uyumlu, Dışa Dönük

35 yaşlarında akça pakça bir adam olarak tanıtılan Necmi, polis hafiyesi olarak Osman Sabri ile birlikte çalışmaktadır. Akağa ve Bohçacı Ziyet gibi kılıklara girerek konaktan Osman Sabri için delil toplamaya çalışır. Zaman zaman yaptığı yorumlarla soruşturmanın akıbetine destek olan Necmi'nin de cesareti, özgüveni ve dikkati en az mesai arkadaşı kadar kuvvetlidir. Yemeklerden sonra sigara içmeyi adet edinen Necmi'nin zaman zaman ayık kalmak için konyak içtiği görülür.

Kalpazan Mustafa (Esrar-ı Cinayat)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Yaşanan cinayet soruşturmalarından haberdar olunca olayların aydınlanması için gazeteye yazdığı mektuplarla tanınan Kalpazan Mustafa, bilgisi ile öne çıkan karakterlerden biridir. Hatta pek çok konuda bilgili ve hünerli olması nedeniyle kendisine hezarfen de denilir. Çok becerikli olan Mustafa, Hediye ile tanıştıktan sonra aklı kötülüğe de çalıştığı için Kalpazan olarak anılır. Hediye Hanım'ın güzelliğine duyduğu sempati sonrasında kadına bağlanarak her dediğini yapar. Kadının başka erkeklerle olan ilişkisini kaldıramayınca Hediye tarafında ilgisi Peri'ye çekilir. Çocukluğundan beri tanıdığı Peri'ye olan aşkının Hediye Hanım tarafından kullanılması onu dolandırıcılık ve cinayet suçlarını işleyerek firar etmeye iter. Hediye Hanım tüm suçu kendisine attığı için yaşananları itiraf etme gereği duyar. Böylece Hediye Hanımın da tutuklanmasına vesile olur. Fakat en sonunda kendisi de öldürülmekten alıkoyamaz. Mektuplar aracılığı ile tanınan Mustafa'nın sahte para basmak gibi yetenekleri vardır. Fizik, kimya, matematik gibi ilimlerin yanında Fransızca bilgisini de henüz çok küçük yaşlarda iken babasının çalıştıklarına bakarak öğrenmiştir. At koşturmak ve silah kullanmak gibi boş zaman etkinlikleri bulunmaktadır. Zaman zaman resim çizmek de aktiviteleri arasında yer alan mühim uğraşılardan biridir. Hediye Hanım ile üç buçuk yıl kadar sevimlerine de değinen Mustafa'nın güzel kadınlara olan ilgisi de malumdur.

Mirza İsmail (Hokkabaz Azmi) (Hayret)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Hintli bir ailenin hayatına hokkabaz oluşu ve bazı yetenekleri sayesinde giren İsmail Mirza, akla dayalı üstünlüğü ile romanda dikkat çeken ana karakterlerdendir. Osmanlı döneminden kalma meşhur bir hokkabaz olan Sanço'nun yanında çirak olarak işe başlar ve iki sene kadar kısa bir zamanda kendisi de hokkabaz olacak kadar bilgilenir. Hem yanında çalıştığı adamın üvey kızı olan Anj'ın hem de Sanço'nun Sarpson nedeni ile öldürülmesinden ötürü intikamı kendisine görev edinir. Prenses Mihriban ile tanıştıktan sonra duyguları değişen İsmail Mirza kendini kızı doğru bir şekilde anlatma ve onunla duygusal bağ kurma telaşı içine düşer. Prensesi ikna etme uğruna intikamından bile vazgeçeceği bir hale gelir. Duygusallığı ile dikkat çeken karakter aynı zamanda derin düşünmeyi ilke edinen biridir. Fedakâr ve kararlı bir adam olan hokkabaz Sarpson'u takip ettirir, izine ulaştıktan sonra adliyeye düşürmeyi başarır ve intikamını almasına gerek kalmadan adamın afyon içerek öldüğü haberini alır. İsmail tüm kötü olaylardan iki buçuk sene kadar sonra adını ve dinini değiştiren prenses Mihriban ile evlenir. Tiyatrolarında ruhlardan mektuplar okutturabilen sorduğu sorulara cevaplar alabilen özel yetenekli bir hokkabaz olan Mirza İsmail, trenle seyahat eder. Farklı tiyatro isimleri ile anlaşmalar yapar, farklı diller bilir.

Gregoire Salpetre (Cinli Han)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Fransa'nın bir köyünde yaşayan Salpetre, yaşı gereği askere gönderilir. Âşık olduğu kıza bir şekilde kalbini açar ve karşılık alır. Bu bağlamda duygusal ve hassas bir erkektir. Sevdiğini iyi yaşatmak için yükselmeyi kafasına koyar ve büyük derecelere askerliğini bitirir. Babası ölen Salpetre, döndüğünde kendisini terk etmiş olduğu söylenen Josephine'nin kaçtığına inanmaz ve azimli yapısı ile onu aramaya koyulur. Cinli Han'da karşılaştığı cinlere karşı alaycı ve korkusuz bir tavırla yaklaşır. Kararı duruşu ve güçlü yapısı gereği sevdiği kıza bulur ve mutlu olmayı başarır. Napolyon askeri ve memuru olduktan sonra çavuş rütbesi ile terhis olan Salpetre, askerde iken sevdiğine pek çok mektup yazar. At biner ve kiliseye gider.

Josephine (Cinli Han)

Uyumlu, İçe Dönük /Dışa Dönük, Vicdanlı

Henüz 18 yaşındaki Josephine, sevdiği adamı askere yolladıktan sonra hem küçük ailesini hem de sevgilisini daha iyi şartlarda yaşatmak için çok çalışmaya karar verir. Bahçe işleri, ahır işleri ve dikiş işleri ile bir arada ilgilenerek kısa zamanda istediği başarıya ulaşır. Azimli ve çalışkan bir kızdır. Kendisi sadakatini hiçbir şeye değişmez. De Laroché'nin hain planına dâhil olarak Cinli Han'a bırakılmak üzere olsa da ona kendini teslim etmez. Kendisine Salpetre'nin askerde evlendiği ya da öldüğü yalanları söylene de inanmaz, sadık ve korkusuzdur. Sevgilisinin mektuplarını kendisi okuyup yazmak için okuma yazma öğrenir. Para kazanmak için kıyafetler diker ve bahçede sebze yetiştirir.

Şinasi Bey (Bahtiyarlık)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Romanın başında mektebin üçüncü senesinde 17- 18 yaşlarında olan Şinasi, babası Semih Efendi'nin köylü olmanın bahtiyarlık getireceği yönündeki nasihatlerine uyararak okulu biter bitmez köye hayallerini uygulamaya gider. Buradaki bilgisi, başarısı, gayreti ve azmi köy ahali tarafından da takdir edilir. Hem babasından aldıkları hem kendi kazancı ile altı ay gibi kısa bir süre içinde kazanca geçen Şinasi, köyden maaş almak yerine toprak alır. Köse Muhtar ve köylüler tarafından başarısı övülen ve 6 sene sonra 23 yaşlarına gelen Şinasi, kendisine uygun, Kuran bilen iyi bir kız ile izdivaca hazırlanır. Zeliha ile evlenip köydeki bahtiyarlığını taçlandırır. Şinasi gayet tutkulu, yaptığı işe hevesini ekleyen idealist ve tutumlu bir gençtir. Her şeyin yerli olanına meyil gösteren Şinasi kısa sürede Senai'nin beğenmediği ve istemediği tüm araziye sahip olur. Ahlakı ve kişiliği ile örnek biridir. Mektepten arkadaşı ve evlendiği kızın üvey abisi olan Senai'ye hayallerinin peşinden gitmenin neler getirdiğini kanıtlamış olur. Genelde çalışmaktan zevk alan Şinasi Bey, babası ile irtibatta kalmak için sık sık mektuplaşır. Bursa'dan İstanbul'a zaman zaman babasını ziyarete gider. Küçükbaş hayvanlar ile ilgilenmekten ve topraktan hoşlanır. Modern tarım ve hayvancılık üzerine kitaplar okur araştırmalarda bulunur.

Şems Hikmet Bey (Çingene)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

22 yaşındaki Şems Hikmet Bey, ela gözlü yakışıklı bir delikanlıdır. Mısır tüccarlarından rahmetli Nimetullah Efendi'nin oğludur. İyi bir eğitim almasının yanında annesinin de desteği ile terbiye ve ahlak konusunda özenle yetişmiş bir kişidir. Aile büyüklerine, topluma, çevresine karşı büyük bir saygı ile yetişen Şems Hikmet, hayli özverili ve çalışkan bir karakterdir. Kimse istemese dahi azimle Ziba'yı değiştirme düşüncesini uygulamayı başarır. Ona harcadığı paraları hiç dert etmeyecek kadar eli açık biridir. Normalde gayet şen bir ruha sahip olan karakter, Ziba'dan sonra derin düşüncelere dalan kendi halinde biri olmaya başlar. Geleneksel yanı annesine karşı gelmeyi engellediği için intihar etmeyi tercih eder. Kıza olan aşkını hemen açmaktansa beklemeyi tercih eder, utangaç ve duygusal bir yapısı vardır. Eşit ve adil bir toplum düzenini savunan Şems Hikmet, dini ve millî duygularına da bağlı, ağırbaşlı ve sorumluluk sahibi bir gençtir. Boş zamanlarında eniştesi ile birlikte gazeteye giden Şems Hikmet, makaleler yazar ve yayıncılıkla meşgul olur. Her akşam Selimcan ile söyleşip sohbet etme alışkanlığı bulunan Şems Hikmet, fikir alışverişinde olmaktan hoşlanır. Şems Hikmet ulaşım için daha çok kayık ve hayvan kullanır. Ziba'yı görmeden evvel İstanbul'u gezmekten keyif alırken sonrasında tüm vaktini Ziba'yı ara sıra görebilme umuduna ayırır.

Ziba (Çingene)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Henüz 17 yaşlarında hayat dolu bir Çingene kızı olan Ziba, ailesi ile bir arada şarkı söyleyip dans ederek hayatını sürdürür. Toplumun küçük gördüğü Çingene kızı Ziba, azmi ve Şems Hikmet Bey'in desteği sayesinde bütün algıları değiştirmeyi başarır. Şems Hikmet Bey'in intiharını duyunca onu öldü sanarak hayli üzülen Ziba, Şems gibi hastalanır. Başta güzelliği ile sadece para odaklı yaklaştığı Şems Hikmet'e alışan Ziba, ona karşı hissettiği borçluluk duygusunu bir ömür kimseyle evlenmek istemeyerek öder. Vefa ve sadakatini göstermek için ona bakmak ister. Davranışları ve güzelliği ile herkesi kendine hayran bırakmayı başaran Ziba, hayatını eğitim ile nasıl değiştirebileceğini herkese

kanıtlar ve Şems'in de çevresinin sevgisini kazanır. Sesi hayli güzel olan Ziba, müzik ile ilgilenmekten keyif alır. Başta layakt ve hafif kadın imajı sergileyen konuşkan Ziba, Şems'in yardımı ile mükemmel bir kadına dönüşür. Oturuşu, kalkışı, sohbeti ve davranışları tamamen değişir.

Rüstem (Arnavutlar Solyotlar)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Uzun boylu, mavi gözlü, sarı ipek saçlı bir Arnavut olan Rüstem, Ali Paşa'nın en sadık ve güçlü adamlarındandır. Zeki ve bilgili biri olduğundan Solyot nahiyesine casus olarak giden Rüstem orada çok iyi dostlar edinir ve Eftimi adında Hristiyan bir kıza âşık olur. Rüstem Müslüman olduğundan bu birlikteliği Solyot halkından gizlerler. Mükrimine adında ki kızlarını ise bir mağarada herkesten gizli büyütme çalışırlar. Bu sırada Ali Paşa'ya malumat vermeye devam eden Rüstem'in amacı kan dökülmeden Solyot topraklarına hâkim olunmasını sağlamaktır. Epey sabırlı bir adam olduğundan uzun yıllar sürecek planlar yapar. Ali Paşa'ya rağmen dostlarını yarı yolda bırakmayan Rüstem gerektiği takdirde Solyotlara yardım dahi eder. Arnavutlara casusluk yapar. Kuvvetli ve güçlü bir asker olan Rüstem harp etmekten geri kalmaz. Hidrellezi kutlamaya gider ve Solyotların dansını öğrenir.

Eftimi (Arnavutlar Solyotlar)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Geniş omuzlu, iri gözlü ve güzel bir Solyot kızı olan Eftimi, kendisi Hristiyan olmasına rağmen Müslüman olan Rüstem'le evlenir. Kendi aralarında kıydıkları bu nikâhtan sonra Mükrimine adında bir kızları olur. Mükrimine'nin Solyot halkı tarafından gözlerinin önünde parçalanmasına çok üzülen Eftimi intikamını almak için her şeyi yapacak kadar cesurdur. Güçlü ve cesur bir kız olan Eftimi vatanını müdafaa için gerektiğinde savaşır. Bazı zamanlar kızı Mükrimine'ye bakar. Hidrellezi kutlamaya gider ve orada dans eder.

Fotos (Arnavutlar Solyotlar)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Komutan Lambro Çavillas'ın oğlu olan Fotos Rüstem'e sevgiyle bağlıdır. Babası tarafından Ali Paşa'ya rehini bırakıldığında öleceğini düşünmesine rağmen korkuya kapılmaz ve vatan için ölmeyi gurur sayar. Solyot halkı tarafından şüphelenen Fotos'ün Rüstem'in daima arkasında durur. Eftimi ve Rüstem'in Mükrimine'yi gizlemesine yardım edecek kadar sadıktır. Askeri bir toplum olan Solyotlardan olduğu için sık sık savaşır. Hidrellezi kutlamaya gider.

Dr. Bovlay (Fenni Bir Roman yahut Amerika Doktorları)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

İhtiyar ve çirkin bir adam olan Bovlay ölümler ile ilgilenir. Bilime kendisini adamıştır. Öldüğü zaman cesedinin incelenmesi ve ölen bilim insanlarının cesetlerini inceleyebilmek için Teşrih-i Mütetekabil Cemiyetine üye olmuştur. Şan şöhret sahibi olmak ister ve kendisinin övülmesinden çok hoşlanır. Yazacağı kitap için çok güçlü bir zehri deneyecek kadar cesurdur. Sürekli ölüm ile ilgilenmesi eşinin kendisinden soğumasına neden olur. Karısı July ve komşusu Gribling'in evlenme kararına başlangıçta çok sinirlense de Bovlay'ın öldüğünü düşündükleri ve Bovlay hayattayken böyle bir işe kalkışmadıkları için onları affeder. Teşrih-i Mütetekabil Cemiyetine üyedir. Ölüler ve zehirlerin tesirleri ile ilgili deneyler yapar. Yaptığı deneyler hakkında kitap yazar.

Dr. Gribling (Fenni Bir Roman yahut Amerika Doktorları)

Uyumlu, İçe Dönük

Saç ve sakalı kıpkırmızı, uzun boylu, mavi gözlü ve 29 yaşlarında olan Gribling şık giyimi ve mesleğine düşkünlüğü ile dikkat çeker. Fazla konuşkan olmayan Gribling genelde düşüncelidir. Galvanoplasti sanatı ile ilgilenir. Bu alana olan ilgisi canlı hayvanları dahi nikelle kaplamasına yol açar. Fenni gazetelere yazılar yazar. Galvanoplasti ile ilgili deneyler yapar.

July (Fenni Bir Roman yahut Amerika Doktorları)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

22 yaşlarında olan July kara kaşlı, kara gözlü, kuzguni siyah saçlı, beyaz tenli oldukça güzel bir kızdır. Babasının Bovlay'a kalan borçları nedeniyle onunla evlenmiştir. Komşusu Dr. Gribling'e âşık olur ve kocasının öldüğünü düşündüğü gün Gribling'in evlenme teklifini kabul eder.. Doktor Gribling'in metal kapladığı eşyaları inceler.

Andrea Satagna (Haydut Montari)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Uzun boylu, geniş omuzlu, bıyıklı ve gayet yakışıklı bir genç olan Andrea, Nicola Satagna'nın Margarita'dan olan gayrimeşru oğludur. Kont Giovanni tarafından Floransa'da eğitime gönderilen Andrea oldukça zeki bir delikanlıdır. Babası ve Kont'un ölümünün ardından bu işi yapanların peşine

düşerek intikam almak isteyen sadık Andrea bu uğurda yıllar boyu sürecek planlar yapar ve büyük bir sabır gösterir. İlk iş olarak Castelnora şatosundan ayrılarak izini kaybettirir. Yaşadığı çevrede yapılan ve faili meçhul olan cinayetlerin Montari denilen bir haydut tarafından işlendiğini gazetelere yazdırarak Montari'yi büyük bir üne kavuşturur. Ardından tiyatrolardan öğrendiği ses ve yüz değiştirme teknikleri ile kılığını değiştirerek yaşlı bir dilenci kimliğine bürünür. Düşkün Giordano Montari kimliği ile intikamını alabilmek için kanıtlar toplar. Montari kimliği ile ise insanları korkutarak, tehdit ederek yahut kötü emellerine yardım etmek suretiyle açık vermelerini sağlar. Andrea bu iki adamın gerçekte kendisi olduğunu anlaşılmasını için yazdığı mektuplarda her iki elini de kullanır. Tedbirli ve zekice planları sayesinde amacına ulaşır ve intikamını alır. İntikamını alana dek kimse ile bir bilgi paylaşmayan bu ketum adam eserin sonunda takdire şayan bir tok gözlülük ile adalet sağlamayı başarır. Yaptığı iyilikler ve fedakârlıklar sayesinde hayat onu hem annesi Margarita'ya hem de sevdiği kadın olan Angelina'ya kavuşturur. Floransa'da eğitim görür. Mektuplaşarak iletişim kurar. Kılık değiştirerek intikam planını yerine getirir.

Düşkün Giordano (Haydut Montari)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

40-45 yaşlarında görüne, sefaletten saçlarına aklar düşmüş, kansız, cansız, total ve gözleri daima çapaklı olan Giordano eserde feylesof olarak nitelendirilir. Dilencilik yaparak geçimini sağlıyor gibi görünen bu adam aslında Andrea'nın ta kendisidir. Gittiği her yerde gerek sözleri gerek fakirliği gerekse görünüşü ile kendisine gülünmesini sağlayarak hiç kimsenin dikkatini çekmeden çok büyük işler başarır. Temkinli, güvenilir ve açığız bir adamdır. Haydut Montari'yi tanıdığını fakat onun tarafında olmadığını söyleyerek Giorgino'nun güvenini kazanır. Onun emrinde olduğuna kendisini ikna ederek gizlice birçok kanıt toplar. Andrea tarafından yazılan mektupları Angelina'ya iletmekle de görevli olan Giordano boş zamanlarını çamaşırcı Gabrielle'nin kulübesinde geçirir. Dilenerek veya zenginlerin verdiği işleri yerine getirerek kazandığı parasını bu yaşlı kadın ile paylaşmaktan çekinmez. Dilencilik yaparak ve zenginlerin ufak isteklerini yerine getirerek para kazanır. Şarap içer ve mektup yazar. Nadiren şiir ile ilgilenir.

Haydut Montari (Haydut Montari)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Kibarzadeler gibi temiz giyinen, uzun boylu, kır bıyıklı, kırmızı yüzlü kırk beş elli yaşları civarında olan bu adam gayet ciddi bir yapıdadır. Eserde bir nevi Robin Hood olarak yer alan Montari her ne kadar haydut gibi görünse de aslında katillerin aleyhine deliller bularak ve bu delilleri polise ulaştırarak adaletin tecelli etmesini sağlar. Oldukça akıllı, temkinli, yardımsever ve gizemli bir adamdır. Haydut olarak nam ve korku salmak amacıyla faili meçhul cinayetlerin failiymiş gibi davranan Montari bu sebepten iki kez idama mahkûm edilmiştir. Eserin sonunda sadece Angelina ile gerçek kimliğini paylaşarak bu sır ikisi arasında kalacak şekilde geçmişe gömülür. Mektup yazar ve kötü insanları tehdit eder. Suçluların cezasını çekmelerini sağlamak amacıyla polise kanıtlar sunar.

Matmazel Angelina Del Castelnora (Haydut Montari)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Zayıf endamlı, güzel, akıllı ve gururlu bir kadın olan Angelina Kont Giovanni'nin kızıdır. Babasının ölümünün ardından koca şatoda halası ile yaşayan genç kızın hayatta en güvendiği kişi Andrea'dır. Küçüklüğünden beri babasının "işte kocan budur" demesi ve vasiyetinde de bunu belirtmiş olması bu güven ve sevginin kaynağıdır. Giorgino'ya bir türlü içi ısınmayan ve adeta onun yaptığı kötülükleri hisseden bu saf ve masum kız her defasında bu adamdan gelen evlilik teklifini reddeder. Maddi durumunun kötü olmasına rağmen bu adamla evlenmeyi reddedeceğinden gerekirse tiyatrolarda oyunculuk yaparak geçimini sağlayabileceğini söyleyen gururlu ve tok gözlü bir kızdır. Andrea'sına güvenerek yaklaşık beş yıl boyunca sabırla onu bekleyen Angelina sonunda mutluluğa kavuşur. Mektup yazar, yürüyüşler yapar. Oyunculuğa ve müziğe karşı ilgilidir.

Monsieur Gilliom Sanc (Gürcü Kızı yahut İntikam)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Romanda anlatıcı kişi olarak yer alan Gilliom Sanc, bir kumpanyada çalışmaktadır. Antropoloji ve etnografya ile ilgilenen Gilliom, görevi gereği Kafkaslara doğru bir seyahate çıkar. Yolculuğu esnasında duyduğu bir hikâyenin ayrıntılarını ve sonunu öğrenmek isteyen meraklı bir kişiliğe sahiptir. Hikâyenin bilinmeyenlerini öğrendiğinde, söz verdiği üzere dostlarının yanına dönerek öğrendiklerini onlarla da paylaşır. Hiç tanınmadığı bir ülkede meraklı bir şekilde gezinen Gilliom, insanlara sorular sorarken gayet saygılı ve nazik davranır. Bu esnada sorumluluk sahibi bir müfettiş olarak görevini yerine getirmeyi ihmal etmez. Seyahat eder. Antropoloji ve etnografya ile ilgilenir.

Prens Danyal (Gürcü Kızı yahut İntikam)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Hristiyan bir Gürcü prensi olan Danyal Bey, 35-37 yaşlarında, uzun boylu ve iri yarı bir adamdır. Prens Gadilla'nın oğlu Danyal, gençliğinde babasına verdiği bir söz nedeniyle ölene kadar Tigran'ı sopaya çekmek zorundadır. Merhametli bir adam olan Danyal, Tigran'ın yaşlanması ve hastalanması sonucu bu sopaları vurmamak istemez fakat babasına verdiği sözü bozmayacak kadar da dürüst bir adamdır. Bu sebeple sopalarını çok hafif bir şekilde vurmaya devam eder. Herkes tarafından çok saygı gören otoriter ve mert bir adamdır. Özellikle misafirperverliği ile nam salmış olan Prens Danyal, Gilliom'u en güzel şekilde ağırlar ve onun için bir eğlence dahi düzenletir. Veda zamanı geldiğinde ise misafirin güvenliğini sağlamak amacıyla birkaç adamını görevlendirecek kadar düşünceli biridir. Ata binerek ulaşımını sağlayan Prens Danyal düzenli olarak Tigran'ı sopaya çeker.

Prens Gadilla (Gürcü Kızı yahut İntikam)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Peşav nahiyesinin prensi olan Gadilla, oldukça iri ve heybetli bir adamdır. Prens Meryem'e karşı olan sadakati nedeniyle onu kurtarmaya giderken haince bir tuzağın içine düşer ve tutuklanır. Halk tarafından çok sevilen ve saygı gören Prens Gadilla, Rus hükümeti tarafından serbest bırakıldığında ilk iş olarak intikamını almaya koyulur. Kendisine tokat atan Tigran'ı yakalar ve sopa cezasına çarptırır. Gururundan ve kararlarından vazgeçmeyen Prens Gadilla ölüm döşeginde iken oğlu Danyal'a bu sopa cezasını devam ettirmesi için vasiyette dahi bulunur. Hakikatin er geç açığa çıkacağına ve ilahi adaletin daima yerini bulacağına güvenen inançlı bir adamdır. Ata binerek yolculuk yapar. Prens Meryem'e sadakatle bağlı olan Prens Gadilla, ona yardım etmek için uğraşır. Kendisine tokat atma cüretinde bulunan Tigran'ı her gün sopaya çeker.

Prens Meryem (Gürcü Kızı yahut İntikam)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Gürcistan'ın eski çarının karısı olan Meryem, sadık sandığı adamı Kalatosof ve akrabası Çiçyanof tarafından ihanete uğraması üzerine hakkında sürgün kararı çıkar. Bunun için evine gelen ve kendisinin yatak odasına giren hatta gaddarca bir muamele ile ayağından tutarak sürüklemeye çalışan General Lazarofı hançerleyerek öldürecek kadar gözü kara ve namuslu bir kadındır. Yedi çocuğu ile birlikte Kazan'a yerleşmeye karar veren Meryem, içine kapanır ve kendisini ibadete verir. İnançlı ve intikamcı bir karaktere sahip olan Meryem, çocuklarını da intikam bilinci ile yetiştirmektedir. En büyük kızı Prens Heleni'nin intikam almak için evden ayrılmasıyla kızından haber alamaz ve kederinden vefat eder. Başına gelen kötü olayların ardından kendisini ibadete veren Meryem, her fırsatta kiliseye giderek dua eder.

Miss Johnsonser (Rikalda yahut Amerika'da Vahşet Âlemi)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Beyaz gun kızı olarak tabir edilen İngiliz kız, güzelliği ile görenleri kendine hayran bırakacak fiziksel özelliklere sahiptir. Bindiği yük gemisi batınca nehirde tutunduğu sandal onu Aztek kabilesinin eline düşürür. Güzelliği kabile reisinin oğlu Rikalda'yı etkilediği için kabilenin mabuduna kurban edilmekten kurtulur. Akıllı ve bilgisi ile herkesi kısa sürede etkisi altına almayı başaran Johnsonser, kabiledaki kadınlardan farklı bir gözle görülür. Henüz medeniyetten hayli uzak olan bu kabileye pişmiş yemek yemeyi, sebzeleri ve anason-ispirto gibi içecekleri öğreten kızın raksı ve şarkıları da Aztekleri memnun etmek için kâfi gelir. Rikalda günden güne kıza hastalık derecesinde âşık olunca aralarındaki ilişkiyi çözmek için dürüst ve samimi davranmaya çalışır lakin başarılı olamaz. Hem kahramanca tavırları hem de cesaretiyle adeta Rikalda'yı büyüleyen Johnsonser yüzünden Rikalda'nın eşi ve çocukları da canice katledilir. Zorba adamdan çekinmeye başlayan kızcağız tek dostu olan Moşamol ile kaçma planları yaparken nişanlısı ve ekibi imdadına yetişir. Fakat hemen kaçmak yerine onlara bir ders daha vermek isteyen Johnsonser, tüm kabileyi sarhoş ederek ellerini bağlar ve onları esir ettiğini ve kurban edeceğine inandırır. Herkesin korkuyla bir gece geçirmesini sağladıktan sonra sabaha son konuşmasını yapar ve herkesi medeniyete davet eder. Rikalda'nın vefası ve aşkı öylesine büyüktür ki onun kendisiyle gelme isteğini geri çeviremez ve onu da hoşgörü ile karşılar. Ağaçlara kayalara öğrendiği dilin kelimelerini çizmek dışında elinden neredeyse her iş gelen Johnsonser, hane ve tarım yapma konularında kabileye yol gösterir. Raks edip şarkı söyleyen kızın silah kullanma konusunda da usta olduğu görülür.

Moşamol (Rikalda yahut Amerika'da Vahşet Âlemi Uyumlu)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Kabile reisinin sağ kolu olarak değerlendirilen Moşamol, ellili yaşlarında kabile insanlarından farklı yapıda bir kişidir. Hem kıyafeti hem diğerlerine göre daha kibar olan bu adamın zarafeti Johnsonser'in ilk esir düştüğü anda dahi kişiliğini gösterir. Karısı ve çocukları da esir düşen Moşamol, yapayalnız kalınca 6 yıl evvel satıldığı kabileda onlara yardımcı olmaya çalışarak hayatına devam eder. Fransızca bilen Moşamol daha evvel Johnsonser ailesine hizmette bulunana Adrienne isminde bir görevlidir.

Yardımsız, vefalı ve düşünceli olmasıyla kızın dostluğunu kazanan Moşamol, esir olarak alındığı için ölüm korkusuna itaatkâr olma yolunu seçer. Bildiklerini Johnsonser'e anlatarak onun da kabile hayatında kendini ifade edebilmesine yardımcı olmayı isteyen Moşamol, kabile reisinin de sağ kolu gibidir. Her denileni yapan Moşamol, sözüne güvenilir isimlerden biri olarak öne çıkar.

Aleksandr Stradella (Aleksandr Stradella)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Kişilik özelliklerine göre son derece büyük bir senyör olan Aleksandr Stradella, Roma'da bir köyde dünyaya gelmiştir. Babası köy kilisesinin temizlik işlerini yürüten iyi bir insan olarak bilinir. Yetenekli olması kadar da alçakgönüllü olması ile dikkat çeken genç adam aynı zamanda güze ve ahlaklı karakter yapısı ile kendini tanıyan herkesi etkisi altına alır. Düşünde para dağıtma konusunda veya misafir ağırlama konusunda da hayli cömerttir. Sözleri ve besteleri ile insanları kendine çekebilen Stradella, müzikle uğraşır. Kilisede söylediği münacat ile haydutları dahi dize getirmeyi başarır.

Ahmet Mithat Efendi (Müşahedat)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Romanda yazar-kahraman olarak yer alan Ahmet Mithat, kendisini de kişilerin arasına ekleyerek olaylara yakından müdahale etmek ister. Bilgili ve olgun kişiliği ile öne çıkan Ahmet Mithat'ın diğer karakterlerle olan ilişkisi hayli kuvvetlidir. Kişilere yol gösterme ve nasihat etme amacı güden yazar-kahraman, herkesten saygı gören ve sözü geçen biri olmasıyla öne çıkar. Bir merakla girdiği tanışma ve takip hikâyesinin ardından dost olduğu Siranuş, Agavni, Refet ve Numan Bey'in öykülerini romanda birleştirme arzusu vardır. Bu kişilerin birbiri olan ilişkisini ve yaşadıklarını yakından irdeleyen yazarın zaman zaman kendini kaptırarak onlara karşı sorumlu hissettiği de görülür. Babacan ve koruyucu özellikler sergileyen Ahmet Mithat, hareketlerinde ve sözlerinde ölçülü olmasıyla herkes tarafından sevilen, sıcak kişiliği ile öne çıkar. Zaman zaman yaşanan duygusal anlarda arkadaşları ile birlikte duyguya girdiği görülür. Duygusal ve ahlaklı karakteriyle geleneklerine önem veren bir çizgide ilerler. Roman yazmak üzere insanlarla mülakatlarda bulunmanın yanında sık sık lokantaya gitmek ve kahvehaneye gitmek gibi adetleri vardır. Beyoğlu'nda gezmek gibi adetleri vardır. Bildiği diller dolayısıyla Deba gazetesi gibi gazetelerde Karnik hakkında çıkan haberleri tercüme eder, Tercümanı Hakikat gazetesine yazılar yazar. Matbaada bir takım işleri olur ki tatil günü hariç hemen her gün işine uğrar. Zaman zaman konyak içerek kafasını dağıtmaktan hoşlanır.

Seyit Mehmet Numan (Müşahedat)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Yaşça en büyük ve en tecrübeli karakterlerden biri olan ihtiyar Numan, İstanbul'da çalışan bir tüccardır. Aslen Mısırlı olan bu adam gençliğinde yabancı tüccarların yanında iş yapmasıyla pek çok lisan öğrenmiş çalışkan ve başarılı bir zattır. Dışlerinin aklığını ağzına içki ve sigara koymamasına; dinçliğini ise hikmet sahibi bir insan olmasına bağlayan Numan, leblebiyi anlayan pratik zekâsıyla oldukça ön görülü bir karakter sergiler. Vefalı bir dost olmasının yanında merhameti ve iyilikseverliği ile herkesten değer gören bir ihtiyar olarak tanınır. Mısırlı olmasından mütevellit gençliğinde çalıştığı ticarethanelerde yabancılardan kulaktan dolma pek çok yabancı dil öğrenerek işlerinde bunu kullanır.

Siranuş (Müşahedat)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

20'li yaşlarında oldukça genç ve güzel olmasıyla dikkat çeken Siranuş, karakter olarak da iyi bir izlenim vermesiyle önemlidir. Terbiyeli, ahlaklı ve namuslu olmasıyla öne çıkan Siranuş, mütevazı yapısıyla şahsiyetli bir kızdır. Muhakeme yeteneği hayli gelişmiş olan kız ın derin düşünceli, feylesof karakteri de bir kadında nadir bulunan özellikler arasında yer alarak Siranuş'u farklı bir yere koyar. Refet'e olan duyguları en başından belirmiş olmasına rağmen Agavni'nin önüne set olmamak için fedakârlık ederek duygularını açmaz. Hatta Karnik ile de evlenmek istememesine rağmen sessiz kalan Siranuş, iyi niyeti neticesinde sonunda sevdiği adama kavuşur. Ermeni asıllı olduğunu düşünerek yaşamış olan Siranuş, babasının ölmeden evvel Seyit Numan aracılığıyla kendisine yolladığı mektupları okumasıyla Türk olduğunu öğrenince sevinir. Kimliğini değiştirmek ister ve Müslüman olmakla beraber Refet ile izdivaç niyetini bir mani kalmadığı için herkese itiraf eder. Madam C pansiyonuna gelmeden evvel bitirdiği okulu birincilikle bitirmiştir. Muallimelik yapmak üzere dışarı çıkar, vapurla İstanbul'da gezintilere gider. Agavni'nin vefatıyla gizliden gizliye Refet ile buluşur. Piyano çalar.

Behram Ağa(Dolaptan Temaşa)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

40-50 yaşlarında olan Süleymaniyeli Behram Ağa, epeyce zengin yağlıkçı olarak adlandırılan çeyizlik eşya satan bir esnaftır. İki arkadaşının oyunu yüzünden başına gelenlerle ana karakterlerden biri olan

Behram Ağa, olgun ve sakin tavrı ile yaşadığı sıkıntılı durumdan anlının akı ile çıkmayı başarır. Evli ve çoluk çocuk sahibi olan Behram Ağa'nın aşüfte bir kadının evine denk gelmesi ile yaşadığı kısa süreli heyecan ona büyük bir azap olarak geri döner. İyi niyeti sayesinde diğerleri gibi ölmekten kurtulur. Akşamları helva sohbetlerine katılarak kendisine eğlence edinen Behram Ağa, arkadaşları ile bir arada olmaktan hoşlanır. Dostları ile meyhaneye gitmek ve nargile içmek gibi kendince keyif aktiviteleri vardır.

Ahmet Ağa(Dolaptan Temaşa)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

40 yaşın üzerinde bir paşa ağası olan Ahmet Ağa, etraftan soruşturduğu ve namusuna güvendiği kendinden yaşça çok genç olan dilber Leyla ile evlenir. Karısının belalisına vermek üzere eve adam attığından habersiz olan paşa ağası bir akşam şahit oldukları karşısında namusuna leke sürülmesini yediremez ve karısı ile belalisını öldürür. Belinde hançer ile gezen Ahmet Ağa aslında sakin ve uyumlu bir kişi olmasına rağmen gururu ağır basar ve mecburen elini kana bular. Devleti için çalışan Ahmet Ağa'nın en büyük zevki evine gelip eşinin elinden kahve içmektir.

Tosun Bey (Taaffüf)

Uyumsuz, Dışa Dönük, Vicdansız

30 yaşlarında dinamik ve çapkın bir adam olan Tosun, evli bir adamdır. Saniha'nın en yakın dostu Rasih tarafından boşlandığını düşünen Tosun, arkadaşının karısını elde etmek ister. Yazdığı aşk mektupları ile Saniha'nın gönlüne girmeyi ve aklını karıştırmayı başarır. Tek amacı Saniha ile gönül eğlendirmek olan Tosun, kadını kocasını aldatmaya zorlamaktan çekinmez. Piyano çalma ve çeşitli güfteleri söylemek konusunda başarılıdır. Fakat mektupların arkadaşı tarafından öğrenilmesinden dolayı korkak tavırlar sergiler ve af diler. Piyano çalma ve şarkı söyleme özelliklerini tüm yakın çevresinde değerlendirir. Kadınlara karşı zaafi bulunan Tosun mektuplaşarak heyecan yaşar.

Recep Köso (Gönüllü)

Uyumlu, Dışa Dönük, Geleneksel

Babasını 12 yaşında kaybettikten sonra annesi ve iki kız kardeşi ile yaşamaya başlayan Recep, hayli bilgili ve dinine bağlı bir babayiğit delikanlı olur. 35-36 yaşlarında olan Recep, farklı etnik kökene mensup olan Filomene'den hoşlanır ve bir izdivaç gerçekleştirmek ister fakat her iki taraftan ailesi dini nedenlerden ötürü istemezler. Recep gözü pek ve cesur biri olarak sevdiğini kaçırmayı göze alsa da başarılı olamaz. Vatanperver yapısı ve mertliği ile Osmanlı- Yunan savaşında destek olmak için muhbir olup karşı tarafa sızar ve aşkını içine gömer. Yıllar sonra hem hiç görmediği oğluna hem de Filomene'ye kavuşur. Genel olarak güçlü ve vefalı biridir. Filomene ile aşk yaşayan Köso, sevdiği ile görüşmekten haz alır. Dindar bir erkek olarak namazını kılar. Arada sigara içer ve harbe muhbir olarak katılarak devletine yardımcı olur. Türkçe, Rumca ve Ermenice bilen Recep, hayli bilgili bir efendidir.

Abdullah Nahifi (Mesail-i Muğlaka)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Hukuk okumak üzere Paris'e giden Abdullah, cengâver bir Osmanlı gencidir. Soğuk bir kış gecesi rıhtıma doğru yürürken duyduğu Rosette'nin çığlıklarına yardım etmekte tereddüt etmez, yiğit ve cesur bir karakterdir. Tokat attığı gençler intikam almak üzere düello teklif ettiğinde kabul eder ve silah ve kılıç kullanmadaki yetenekleri ile onları öldürmeden canlarını başıylaşarak ders vermeyi başarır. Gösterdiği tevazu ve kahramanlıkla Osmanlının şan ve şerefli yanını temsil ettiği belirtilir. Michele ve Rosette ile aynı evi paylaşmaya başladığın evin masraflarını ataerkil düşünce yapısı nedeni ile üstlenmek ister, lakin kabul edilmez. Rosette'ye âşık olduktan sonra onu namusu olarak görerek onunla evlenir ve İstanbul'a götürür. Hukuk okuyan Abdullah, kılıç ve silah kullanma konularında da ustadır. Düelloda gençlere zarar vermeden onları yenmeyi başarır. Gazete okuma ve mektup yazma gibi alışkanlıkları vardır.

Anlatıcı (Ahmet Mithat Efendi) (Hikmet-i Peder)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Çevresi tarafından sayılıp sevilen bir adam olması gerekçesi ile Siret'in dahi bir abi bir baba olarak görüp güvendiği görülür. Anlatıcı yaşı itibarıyla da olgun ve bilgilidir. Gazete ve yayınları yakından takip eder, merak duygusu gelişmiş, iyi bir insandır. Felsefik sohbetlerden ve doğru düşünceleri yorumlamaktan hoşlanır. Mütevazı ve güvenilir olması nedeniyle girdiği ortamlarda dikkat çeker ve aradığı samimiyeti yakalar. Hem doktor hem de Nüzhet ile yaptığı görüşmelerde Avrupa'nın pek çok yerinden ve ilminden bahsedecek kadar kültürlü olan anlatıcı sabırlı ve sakin olmasıyla da kişiliğindeki inceliği göstermeyi başarır. Zaman zaman kıraathaneye giden anlatıcı, yürümek, düşünmek ve sohbet etmekten hoşlanır. Evin gürültüsü kimi zaman zorlasa da düşünmek için evini daha rahat bulur. Vakitli uyuyup vakitli uyanan Ahmet Mithat, gazete ve yazılar okuyarak zaman geçirir.

Doktor... Bey (Hikmet-i Peder)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Kızını oğlundan ayırmayarak okutan ilim ile yakinen ilgilenen Doktor...Bey, Siret tarafından başta ters adam olarak anılsa da aslında koruyucu kimliği nedeniyle öyle görüldüğü anlaşılır. Çocuklarına örnek ve doğru yetiştiren bir baba olmak için "hikmeti peder" esasları oluşturan babanın geçmişten ve gelecekte çıkardığı küçük anekdotlar, kendisi ile sohbet eden herkes için bir ders niteliği taşır. Saygın ve saygılıdır. Sıcakkanlı ve kuralcı olan babanın felsefik düşünce yapısı gereği iletişimde kuvvetli ve baskındır. Toplumun daha sağlıklı olması, boşanmaların azalması için babaların hikmet sahibi olması ve çocuk eğitimde birincil rol oynayarak fikirlerin çocuklara ulaşmadan evlenilmesini yersiz bulur. Yemekte misafir ağırlamak ve bol bol okumaktan hoşlanan Doktorun felsefik sohbetleri ve bilgisi ilgi çeker.

Siret (Hikmet-i Peder)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Yirmi üç yaşlarında Hukuk mezunu olan Siret, methini duyduğu Rana Hanım ile evlenmek ister. Fakat bu evliliğe aceleci tavırları başta mani olur. Sık sık umutsuzluğa düşse de terbiyesi ve olgunluğu ile kazandığı çevre kendisine yardımcı olur. Baba gibi gördüğü anlatıcı ve yakın dostu Nüzhet kendisini bu süreçte hep destekler. Kendisine güvenerek kız istemeğe giden anlatıcının güvenini boşa çıkarmaz. Terbiyeli ve akıllıdır. Düşüncelerinde ısrarcı olması nedeniyle sonunda başarılı olur ve kendisini Rana Hanım'ın ailesine sevdirmeyi başarır. Mektup yazarak veya eleştiri yazıları yazarak vakit geçiren, duygularını ifade etmeye çalışan Siret, çalışkan ve azimlidir.

Vensan Leroux (Altın Aşıkları)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Polis nezaretinde çalışan Vensan Leroux, Vitri cinayeti döneminde komiserliğe yükselmiştir. Babasının Du Petit Val ile çalışmış olması ve geçmişinde onun ekmeğini yemiş olması gereği komiser adeta bir dedektif gibi bu olayın peşine düşüp katilleri bulmaya çalışır. Olayı aydınlatmak üzere Du Petit Val'in yazıcısı Corto üzerine yoğunlaşır. Normal işinden ziyade kendini kişisel olarak bu işi aydınlatmaya adanmış Leroux, cesur, hırslı ve akıllı bir adamdır. Cinayetlerin peşine gitmekten hoşlanan Leroux, suçludan yana mahkemede adalet yakalayana kadar da peşini bırakmaz. Konuşmaktan ve düşünmekten hoşlanır.

Nurullah (Jön Türkler)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Varlıklı bir ailenin çocuğu olan Nurullah, 24-25 yaşlarında bir gençtir. Hukuk fakültesinden ikincilikle mezun olmuş olan karakter, hayli çalışkan ve zekidir. Pek çok dil bilen Nurullah, Batı kaynaklı yaşam tarzına ve özentiliğe karşı gelen bir aydındır. Mutlu ve geleneksel bir yuva kurma arzusu içerisinde olan Nurullah, kendisine sahip olma niyetinde olan komşu kızı Ceylan'ın türlü oyunlarına rağmen istikrarını korur ve her şeye rağmen dilediği hayata sonunda ulaşır. Liseyi Mekteb-i Sultani'de okuyan Nurullah Bey, Arapça, Farsça ve Fransızca gibi dilleri bilir. Resim, müzik gibi güzel sanatlara ilgisi büyüktür.

Fatma Ahdiye (Jön Türkler Uyumlu)

Uyumlu, Dışa Dönük, Vicdanlı

Bir yaşında iken yetim kalan Ahdiye, annesi ile birlikte konakta yaşar. Annesi Dilşinas Hanım'ın da desteği ile eğitimine başörtüsü ile devam eden alaturka bir kızdır. Kuran-ı Kerim'i tecvitle okuma ve coğrafya gibi ilimler konusunda kendini yetiştirir. Öğretmen okulunda değişeceği görüşü ile verilmez. Kitaplarla dolu bir kütüphaneye sahip olan Ahdiye, tam babasının arzu ettiği gibi bir hanımefendi olmayı başarır. Hali vakti duyulan Ahdiye'ye Nurullah Bey talip olur ve evlilikleri gerçekleşir. Osmanlı Edebiyatına ve İslam dinine mensup olan tüm yazarların kitaplarını okuma konusunda isteklidir. Okuyup kendini geliştiren Ahdiye, dini nedenlerden ötürü müzik ve dans gibi konulara karşı kayıtsızdır.

Kapalı (CeylanAgavni - Papa Bassi - Rikalda – Kalatosof - Prens Çiçyanof - Sinyor Giorgino Del Villanova - Tepedelenli Ali Paşa - Dominiko Badia - Mesut Ağa (Arap) - Dayızade Ahmed Bey - Felatun Bey - Zekâ Bey - Catherine - Şeyhülcebel - Peri - Daniş Çelebi - Arife - Zekayi Bey - Şehnaz Hanım - Sir Harry Cleveland - Behçet - Simon Pankar - Hediye Hanım - Sarpson - Jean De Laroche - Senai Efendi - Arif Bey - Madame De Rose Bouton)

Ceylan (Jön Türkler)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Asıl adı Ayşe olan Ceylan, ismini beğenmeyerek değiştirme yoluna giden alafranga bir tiptir. 7-8 yaşına kadar Fransız öğretmenler gözetiminde yetişen Ceylan, onların yaşam tarzını ve düşünce yapısını benimser. Çeşitli entrikalarla arzu ettiği her şeye kavuşabileceğini düşünen kumaz Ceylan, ailesi tarafından da rahat yetiştirilmiş bir kızdır. Nurullah'ı arzu edip kıskandığı için düğün gününde Akka'ya sürülmesine sebep olur. Nurullah, Ahdiye ile evlenemezse kendisine kalacağını düşünür bu uğurda ondan hamile kalıp çocuk bile yapar. Kendisini alaturka kızlardan çok daha üstün gören Ceylan, amacına ulaşamayınca intihar ederek hırsının kurbanı olur. Batılı romanları takip eder, çok kitap okur. Avrupalı yaşam tarzına özenir. Rahat ve serbest yaşar. İçki ve sigara içer. Raks için uygun bir bedeni bulunan Cemile, dans ederek Nurullah'ı baştan çıkarır. Sesi güzeldir ve ud çalar.

Agavni (Müşahedat)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Siranuş'un yakın arkadaşı olan Agavni, karakter olarak arkadaşından farklıdır. Arkadaşının ciddi yapısına karşın daha hafif meşrep bir kadın olan Agavni, sarı saçları ve güzelliği ile dikkat çeker. Maryam ve Kolariyo'nun evlilik dışı çocuğu olarak dünyaya gelen Agavni, ailesi vefat edince Madame C'nin pansiyonunda büyür. Babasının vasiyeti üzerine pansiyondan çıktığında kendisine yüklü miktar para miras kalır. Ahmet Mithat ile tanıştığında girişken ve müdahaleci bir tutum sergiler. Kendi hayatını kurmayı başaran güçlü Agavni'nin Refet ile yaşadığı aşka pek yer verilmediğinden birbirlerine olan sadakatleri yeterince bilinmez. Agavni de yaşadığı hayat dolayısıyla kendini pek de Refet'e yakıştırmaz. Fakat Refet öylesine sadıkane düşüncelerle Agavni'ye her adımını anlatır. Hatta Seyit Numan'a olan hakkı ödemek için kızıyla evlenmeyi bir ara düşündüyse de Agavni izin vermediği için vaz geçmiştir. Agavni'ye göre Refet biri ile evlenecekse kendisinden daha iyi olmalı ve güzel olmalıdır. Bu düşüncesi kendisine ölümü getirir ki Feride, adam tutarak Agavni'nin denizde boğularak ölmesine neden olur. Gezmek, içmek veya aşkı etmek gibi alışkanlıkları bulunan Agavni, Refet ile birlikte bu alışkanlıklarına son vermeye çalışır. Bazı günler arkadaşları ile eğlenmek üzere sözleşir. Rumca bilir, güzel giyinir, piyano çalar.

Papa Bassi (Aleksandr Stradella)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Leonora'ya gelen yüklü miktar mirası elinde tutmak için kızı baskı yapan Bassi, henüz kırklarında orta yaşlı bir adamdır. Eve kilitlediği kızın kaçmasına öfkelenen Bassi, Stradella ve Leonora'nın peşine haydut takar. Bencil ve kurnaz olmasına rağmen sonunda Stradella'nın münacatını dinleyip onlara şans verir ve Leonora'nın servetini ona geri vermeyi kabul eder. Altın verip haydut tuttuktan sonra onların da peşlerinden giderek işleri yakından takip eder. Müzikal ve eğlenceden hoşlanır.

Rikalda (Rikalda yahut Amerika'da Vahşet Âlemi)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Kabile reisinin oğlu olarak bilinen Rikalda gençliği ve gözüpekliliği ile lider konumundadır. Şiddetinden ve emirlerinden herkesin çekindiği Rikalda, vahşi bir genç olarak aktarılır. İlk gördüğü andan itibaren Johnsonser'e bağlanan Rikalda'nın duygusal ve itaatkâr tarafı gördüğü güçlü kadına doğru meylenmektedir. Bu tek taraflı aşk hırsı uğruna karısı Aralda ve iki çocuğunu öldürmekten çekinmez. Annesini dahi sevdiği İngiliz kız için tersleyen Rikalda, kendi kabilesindeki kadınların düşünce özgürlüğüne de inanmaz. Yaptığı cinayetlerden sonra iyi bir iş çıkardığını düşünerek gururlanan Rikalda'yı zekâsı ile alt eden beyaz gun kızı sayesinde Rikalda tamamen değişir ve daha medeni bir insan olur. Bu yönüyle değişime açık bir yapı sergileyen Rikalda aşkı ve gösterdiği vefa ile ona ne kadar bağlı olduğuna herkesi inandırır. Kabile bölgesine yaklaşanları öldürmek, organlarını ağaçlara çivilemek, Huyi Çilopoştli için kan akıtmak gibi görevleri olan Rikalda, kabileyi saldırılardan korumakla görevlidir. Raksı izlemeyi ve eğlenmeyi pek sever.

Kalatosof (Gürcü Kızı yahut İntikam)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Kral Georgiy'in en sadık adamı gibi görünen Kalatosof, kralın ölümünün ardından Prenses Meryem'in yanında yer alır. Prens Çiçyanof'a casusluk yapmasının arkasında çıkarıcı ve paragöz oluşu yer almaktadır. Yıllardır ekmeğini yediği Prenses Meryem'e ihanet edecek kadar hain ve ikiyüzlü biri olan Kalatosof, Meryem'in sürgün edilmesine neden olur. Rus hükümeti tarafından Çiçyanof ile çalışmasının yasaklanması ile birlikte büyük bir sefaletе düşer. Çalışmayı sevmeyen, kibirli Kalatosof zengin bir Rus kadınına kendisini prens olarak tanıtır ve onu evliliğe ikna eder. Eşinin ölümünün ardından ondan kalan mirası da büyük bir savurganlıkla tüketir. Oğluna sahip çıkmayacak kadar sorumsuz bir adam olan Kalatosof yaptığı kötülüklerin ve söylediği yalanların cezasını yanarak öder. Tutumsuz bir adam olan Kalatosof, para kazanmak için esir tüccarlığı yapmak durumunda kalır. Tembel bir adamdır.

Prens Çiçyanof (Gürcü Kızı yahut İntikam)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Uzun boylu, endamlı bir adam olan Prens Çiçyanof Gürcistan çar vekilidir. İktidara olan düşkünlüğü nedeniyle akrabası Prenses Meryem'e tuzak kurarak onu sürgün ettirmeye çalışır. Yetkilerini kötüye kullanmaya çekinmeyen Çiçyanof, Meryem'in sürgün edilmesi sırasında onunla daha önce musibeti bulunan General Lazarafı görevlendirecek kadar hırslı bir adamdır. İktidarını sürdürmek adına Siranuş ile evlenmeye karar veren Çiçyanof, nişanlısının Hüseyinkulu Han tarafından kaçırılması üzerine Bakü valisine harp ilan eder. Asıl amacı Rus hükümetini gözüne girebilmek olan Çiçyanof, yaptığı kötülüklerin cezasını Prenses Heleni'nin hançeriyle öldürülerek öder. Rus hükümetinin gözüne girmek amacıyla sık sık planlar yapar.

Sinyor Giorgino Del Villanova (Haydut Montari)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

35 yaşlarında, zayıf, endamlı, esmer ve gür saçlı bir İtalyan kibarıdır. Küçük yaşta Margarita ile yetimhaneye düşen Giorgino oradan ayrıldıklarında ablasının da isteği üzerine muçuluk yapmaya başlar. Parlak zekâsı ve çalışkanlığı sayesinde Kont Giovanni'nin gözüne girerek terfi eden Giorgino gözünü bürüyen zengin olma hırslarının peşine düşer. Ahababı Gargula ile birlikte çalıştığı gemiden çalmaya başlar. Oldukça kararlı ve hırslı bir adam olduğundan işleri gittikçe büyütür. Baş acentalığa kadar yükselir ve hırslılığı o denli artırır ki neredeyse Kont Giovanni'nin iflasına neden olur. Nankör ve doyumsuz Giorgino en sonunda gözünü karartır ve Kont Giovanni'yi öldürmek üzere bir suikast planlar. Bu planında oldukça başarılı olup büyük bir servete ve saygınlığa nail olur. Kont'un mirasına ve şatosuna konan Giovanni asil bir adam olabilmek ve şüpheleri ortadan kaldırabilmek amacıyla Angelina ile evlenmenin peşine düşer. Fakat bu uğurda kendisine engel olan Andrea'yı da öldürmesi gerekmektedir. Haydut Montari ile anlaşma yaptığını sanarak önündeki son engelden de kurtulacağını düşünen Giorgino sonunda yakayı ele verir ve idama mahkûm edilir. Mektup yazarak iletişim kurar. Gençliğinde muçuluk ardından da yazıcılık yapmıştır. Sık sık Castelnora şatosuna ziyaretlerde bulunur.

Tepedelenli Ali Paşa (Arnavutlar Solyotlar)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Küçük yaşta esir düştüğü yerden firar edip şans eseri bir hazine bulan Tepedelenli Ali Paşa bu para ile emrine askerler temin eder. Hırslı ve siyasi zekâsı sayesinde Yanya valiliğine kadar yükselir. Öfkeli bir adam olan Ali Paşa yeri geldiğinde oğlu gibi gördüğü Rüstem'e bile saldırır. Soli nihayesini ele geçirmek ister ve bu uğurda kan dökmekten hiç çekinmez. Civar bölgelere sahip olmak için savaşa gider. Mektup yazarak iletişim kurar.

Dominiko Badia (Hasan Mellah)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

20-22 yaşlarında, uzun boylu, balık etli, hafif köse sakallı ve mavi gözlü bir adam olan Dominiko Badia, Pavlos Kumpanyası'nın beşinci temsilcisidir. Sürekli karışıklık çıkartan ve adeta şeytana benzetilen Badia, Hasan Mellah'ın can düşmanıdır. Oldukça kurnaz bir adam olduğundan işlediği her suçtan sıyrılmayı başarabilmiştir. İstanbul'da ki saraylara dahi girebilecek kadar iyi bir şekilde kılık değiştiren Dominiko Badia, bir camide vaaz bile verebilmiştir. Arapça ve İspanyolca'yı oldukça iyi konuşur. Bu yeteneğini insanları kandırmak için kullanmaktan çekinmez. Oldukça paragöz bir adamdır. Kumpanya'dan daha fazla para alabilmek amacıyla Sidi Osman'ı öldürür ve daha sonra Hasan Mellah'ı da ortadan kaldırmak ister. Gemisi ile yaptığı seyahatler sırasında Cuzella'ya âşık olur ve inatçı kişiliği gereği onu ikna etmek adına yıllarca kaçırap saklar. Hasan Mellah sayesinde amacına ulaşamaz ve kayıplara karışır. Gemisiyle seyahat eder, kılık değiştirir ve oldukça çok miktarda para harcar. Cuzella'yı bir ülkeden başka ülkeye götürmek ister.

Mesut Ağa (Arap) (Dünyaya İkinci Geliş yahut İstanbul'da Neler Olmuş)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Veysel Efendinin konağında çocukluğundan beri yaşayan ve bir nevi üst düzey yardımcı olan kethüda Mesut Ağa, karmaşık kişilik yapısı ile dikkat çeker. Kendi canı, fikirleri ve menfaatleri için sekiz kişiyi gözünü kırpmadan öldüren Mesut Ağa, söz konusu Nergis ve Osman olunca duygularına yenik düşer. Mesut hanede cariye olan Nergis'e âşıkane duygular beslemekle birlikte hadım olduğu için bu sevgiyi yönlendirme gereği duyar. Osman ise elinde büyümüş efendi bir kişilik olduğu için ona da babalık kadar özel duygular besler. Dolayısıyla konakta çevirdiği işlere engel olacağı düşüncesi ile sırlarına vakıf olan Nergis'i öldüremeyeceği için ölmüş gibi göstererek bir kuyudan içeri atar. Onun aşkı ile tutuşan ve sırrını aramaya koyulan Osman'ı da öldü göstererek aynı kuyuya atar. İkisini yaşatmış olduğunu düşünerek gelecek planlarına onları da dâhil eder. Mesut'un bencil sevgisi tüm güvenleri yitirmesine neden olur. Kendisini affetmeleri için para sunan Mesut'a inanmayan ve ondan intikam

almak üzere sarnıca kapatılan Mesut diğere adı ile Arap, kurtuluş olmadığını anlayınca kafasını vura vura intihar ederek yaşamına son verir. Sürekli bilgi alıp taşımak için kılık değişerek casusluk yapan Mesut Ağa, bazen de casusluk yapması için insanları ayarlar. İnsan öldürmekten çekinmez. Altın ve paraya düşkündür. Yeniçerilerden ve dahi peşindeki insanlardan saklanır, Trabzon'a kadar giderek yüzünü çizerek dahi değiştirmeye çalışır

Dayızade Ahmed Bey (Hüseyin Fellah)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Cezayir'de ikamet eden Ahmed Bey'in asıl mesleği haydutluk olmakla birlikte bu işi gizleyerek halkın gözünde namuslu ve ahlaklı bir adam olarak görünür. Gerçek kimliğini gizlemek adına yardıma ihtiyacı olan herkesin imdadına yetişen Ahmed Bey halk tarafından epey sevilir. Gizemli işleri nedeniyle dilsiz bir cariyeye arayan, bu cariyeyi de her fırsatta teste tabii tutan temkinli bir adamdır. Civelek Mustafa ve Şehlevend'in planları sayesinde foyası meydana çıkan Ahmed Bey eserin sonunda acılar içinde can verir. Hırsızlık yapar. Tabanca kullanır. Ata biner.

Felâton Bey (Felâton Bey ve Rakım Efendi)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız, Alafranga

Kendini aldığı eğitimlerden ötürü çok bilgili, kültürlü gören Felâton Bey oldukça özenti biri olarak karşımıza çıkar. Kendisinin güzel kadınlarla yaşadığı kısa vadeli ilişkiler hep çıkara dayanmaktadır. Babasından kalan mirası sevgilisi Matmazel Polini ile kumar ve eğlencede bitirmiştir. Herkesçe bilinen bilgilerden bile mahrum, ahlaksız, mirasyedi, saygısız, çapkın, müsrif, tembel, çıkarıcı adeta ne kadar olumsuzluk varsa hepsini karakterinde toplamış alafranga züppe biridir. Batılılaşmayı şeklen yaşadığı için iç dünyasını yoz ve cahildir, genel olarak taklide dayalı bir hayatı vardır. Felâton Bey haftanın altı gününü gezinti yerlerinde dolaşır sonra dinlenerek gün geçiren sadece Çarşamba günleri işe giden tembel biridir. Kendisi Beyoğlu sokaklarına gezmeyi, moda resimlerini inceleyip onlardaki kombileri düşünüp kendisine alışveriş yapmayı da çok sever. Daha çok eğlence mekânlarında para harcayarak zaman geçiren Felâton Bey'in hayatı bir şey yapmadan boş geçmektedir. Felâton Bey tiyatro izlemeye de giderdi fakat bu izlenince kültür içerikli değil sadece localarda kadınlarla tanışmak için kendisinin yarattığı fırsattır. İngiliz dostlarına büyük önem veren Felâton Bey için akşamları Ziklaslar'a gitmek de belli bir etkinliktir.

Zekâ Bey (Paris'te Bir Türk)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

En fazla 25 yaşlarında çok şık ve alafranga olmasıyla dikkat çeken bir Türk gencini temsil eden Zekâ Bey, karakter olarak Nasuh'un zıttıdır. İstanbul'da yaşayabileceği her şeyi yaşadığı için bir de Avrupa eğlencelerini tatmak ister. Gemide tanıştığı Madame De Trouville ile ilişki yaşamak ister lakin reddedilir. Nerede nasıl konuşması ve davranması gerektiğini pek bilmez. Aynı dönemde Paris'e gittikleri ve yolculukta tanışık oldukları için sürekli Nasuh ile kıyaslanır. Nasuh'u kıskanır ve gittiği her yerde Nasuh hakkında olumsuz yorumlarda bulunur. Onu gericilikle suçlar. Paris'te bir hanımın gönlünü kazanmak için esnafa borçlanır, bu borç haberleri Paris gazetelerinde yayınlanır. Yine bir cemiyette tanıştığı hanıma kendini beğendirmek için önceden planlanan düelloya katılır ve kulağının yarısını kaybeder. Bu olaydan sonra refiki Remzi Bey ile İstanbul'a dönmek durumunda kalır. İstanbul'da Avrupa'dan gelen gemilere yanaşarak gözüne kestirdiği hanımlarla arkadaşlık kurmak ister burada da çapkınlıklarına devam eden Zekâ Bey son olarak Nasuh'un zorlu hanımına yakalanarak ondan da tokat yer. Gezme ve eğlence konusunda yakaladığı fırsatları kaçırmayan Zekâ Bey'in kadınlara karşı ilgisi büyüktür. Eğlence cemiyetleri dışında herhangi bir aktivitesi bulunmaz.

Catherine (Paris'te Bir Türk)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Evlilik dışı olarak dünyaya gelen Catherine, genç ve güzel bir kızdır. Oldukça kibirli ve gururludur. Anne ve babasını tanımamaktadır. Annesi Madame De Trouville isminde başın dan türlü maceralar geçmiş çapkın bir kadındır. Madame De Trouville zengin bir adamla evli iken kocasını Mister Habbes adında biriyle aldattığı için kocası tarafından terk edilir. Mecburen annesi Catherine doğduğunda onu yetimhaneye bırakır. Kendisine de yüklü bir miktarda para bırakır. Cartrisse sayesinde Nasuh ile tanışan Catherine'nin hayatı açığa çıkar. Nasuh'a karşı ilk başlarda Müslüman ve Türk olması nedeniyle ön yargılı davranır. Nasuh Asilzade Grisette oyununu Catherine ve Paul hikâyesinden etkilenerek yazar. Nasuh, Madame De Trouville'i İstanbul'dan tanımaktadır. Nasuh'un planıyla Madame De Trouville Catherine'nin annesi olduğunu itiraf ettirir. Catherine annesini ve annesinin geçmişini öğrenir. Bu olay Catherine'nin kibirini azaltır ve sevdiği genç Paul ile evlenmesine ön ayak olur. Eğlenceye ve sohbetlere pek düşkün olan genç kız müzikten hoşlanır. Paris sokaklarında o kadar gezmiştir ki ezbere tüm sokakları bilir.

Şeyhülcebel (Hasan Sabbah) (Musullu Süleyman)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Batınilerin kurdukları Alamut kalesinin ilk reisi olan Hasan Sabbah, tarikatın lideri manasını taşıyan Şeyhülcebel unvanı ile dört bir yana nam salmış büyük bir isimdir. Parlak zekâsı ve yönetim kabiliyeti ile büyük bir örgüt sahibi olan şeyh, Lasık olarak emirlerine itaat edecek fedailer yetiştirir. Kumaz ve cesur bir adamdır. Fikirleri ve propagandası uğruna insanları harcamaktan çekinmez. Her şeye gücünün yettiğini ve dünya cennetinden çıkış olmadığı konusunda kararlı olan Şeyhülcebel, Süleyman ile olan anlaşmasında Maria'ya karşı imparatoriçeyi bulup kendisine getirmesini ister lakin hesapları tutmaz ve onun gücü Süleyman'ın gücünden aşağı kalır. Hesap, astroloji ve sihir gibi ilimleri öğrenmiş olan Şeyhülcebel, etrafa korku saçan fedailerıyla dünyadaki tüm insanların düşünce ve inanç dünyasına hâkim olmayı hedefler. Bu bağlamda pek çok insanı ve kadını da kalesine toplar.

Peri (Sünbül) (Çengi)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Yaramaz ve aşüfte bir kadın olarak tasvir edilen Peri, deli gibi görülen saf bir adamın eşidir. Adeta bir rüya âleminde yaşayan eşi Daniş gibi alaycı ve kibirlidir. Zekâsını kötü yönde kullanarak ailesinin parçalanmasına neden olur. Daniş Çelebi ile yaşadığı maceranın ardından ismini Sünbül olarak değiştirerek yaşamına çengi olarak devam etmeyi tercih eder. Herkesi kendine çekebilecek kadar yetenekli olmasıyla söz geçirebileceği geniş bir çevre edinir. Oğlunu anne şefkati ile büyütme yerine hayatını eğlenerek geçirmek ister. Çocuğa ders vermek amacıyla onu mutsuz edeceğini düşünmez, acımasız bir şekilde tüm servetini elinden alır. Hem doğru bir düşünce tarzı benimsemediği için oğlu ve gelini ile yaşayamayacağını düşündüğü için hem de eski güzelliği de kalmadığı için intihar ederek imandan yoksun bir şekilde hayatına son verir. Raks etme konusunda yetenekli olan Peri, eğlence ve sefa âlemlerinden geri kalmayan bir cariyedir. Sigara, alkol veya köçeklik etmek gibi aktiviteleri vardır. Vur patlasın çal oynasın gecelerine katılarak beğendiği erkeklerle birlikte olur. Hayatını aşüftelik yaparak kazanır. Oğlunu da kendi gittiği yolda eğittikten sonra intihar eder.

Daniş Çelebi (Çengi)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Don Kışot ile bağdaştırılan karakter, hayal âleminde yaşayan yirmi beş yaşlarında bir mecnundur. Kendince idealist bir insanı temsil eden Daniş, inandığı şeyler uğruna yaşar. Gerçek yaşamı algılamakta zorlanan Daniş, acınası bir kişilik sergiler. Her duyup gördüğüne inanan saf bir yanı vardır. Annesinin etkisinin dışında cinni âlem ile ilgili okuduğu şeylerin gerçek olduğuna inanır ve onların etkisinden çıkamaz. Ona göre her şeyin tılsımlı bir büyüsü vardır. İnsanların kendisi ile alay ettiğini fark edemez. Annesi yüzünden normal bir insan olan Sünbül'ü Peri sanıp ondan çekinerek de olsa evlenir. Annesi vefat edince kalan mirası yiyen eşini dadısı şikâyet eder. Peri kızı öldürmek isterken yanlışlıkla dadısını öldürür. Bu olaylardan on beş yıl sonra kendisini asarak intihar eder. Hamzanâme, Binbir Gece, Aziz Efendi'nin Muhayyelâtı, simya bilimi, cin ve peri hikâyeleri anlatan kitaplar okuyarak aklını sadece bu tarz bilgilerle doldurur. Babadan kalma servetini okuduğu masallardan etkilerle bir sandıkta konağın bir odasında değişik bir şekilde saklar.

Arife (Yer Yüzünde Bir Melek)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Raziye'nin tam tersi özelliklere sahip olan Aksaraylı Arife, zenginliğine ve güzelliğine rağmen takıntılı ve kıskançlıkları sebebiyle sevdiği tüm adamlar tarafından terk edilir. Genç yaşta dul kalan ve sevgilisi La Bey tarafından da terk edilince hastalanıp yataklara düşer. Doktoru Şefik'e çok kısa sürede âşık olabilen şıpsevdi bir kadındır. Yaptığı cilvelerden bir karşılık bulamaz ve Şefik'i takip etmek amacıyla peşine adam dahi takar. Raziye'nin varlığını öğrendiğinde ise kıskançlıktan deliye döner. Şefik'e ve Raziye'ye tehditler yağdıran Arife, iftira atmaktan da geri durmayan tehlikeli bir kadındır. Dostu Cevriye'yi Raziye'ye iftira atmak amacıyla bencilce kullanır. Şefik'in sürgün edilmesiyle Şehbaz'a âşık olan Arife bu ilişkisinden de umduğunu bulamaz ve Şehbaz tarafından tüm malvarlığı harcanır. Eserin sonunda Raziye ve Şefik'in mutluluğuna dayanamayıp kıskançlığı sebebiyle Galata Kulesinden atlayarak intihar eder. Mektuplar yazarak işleri karıştırmak ile ilgilenir. Başka kadınların mutlu olmasından hoşlanmaz. Pahalı eşyalar alır. Fakir kaldıktan sonra çingeneler ile susam satar.

Zekayi Bey (Karnaval)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

27-28 yaşlarında ki Zekayi Bey 25 yaşına kadar evden çıkmamış, babasının himayesinde büyümüştür. Kibirli ve ikiyüzlü bir adamdır. Madam Hamparson'u ahabalı olan Resmî'den kışkırdığı için ikisinin de başına işler açmaya çalışır. Kibar ve zengin bir adam olan Uzleti Efendi'nin tüm varlığını harcayan bir mirasyedi, karısı Şehnaz'ın elmaslarını çalan bir hırsızdır. Eser boyu yaptığı çapkınlıklarla ve kıskançlıklarıyla dikkat çeker. Madam Hamparson'a ve Hasna'ya aşk mektubu yazarken Şehnaz'a övgüler düzer. Bu sırada Helena adında ki metresiyle gezip eğlenmeyi de ihmal etmez. Eserin

sonunda hem karısını hem de servetini kaybeder. Baloya gider, raks eder. Madam Hamparson ve Hasna'ya mektup yazar. Babasının ve karısının paralarını çalar.

Şehnaz Hanım (Karnaval)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

17 yaşlarında açık mavi gözlü, hoppa, oldukça zeki fakat çirkin bir kızdır. Hasna'yı kıskandığı için ona iftiralar atar. İsteddiği her şeyi bir şekilde yaptıran Şehnaz, tehditkâr bir kızdır. Zekayı'nin ikiyüzlülüğünü göremez ve onun ettiği iltifatlardan etkilenir. Zekayı ile olan evliliğinden memnun kalmaz ve boşanılır. Fransızca ve raks eğitimi alır.

Sir Harry Cleveland (Amiral Byng)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Portsmouth Tersanesi başkâtip ve müsteşarıdır. Tüm Cleveland ailesi Byng ailesine çektiikleri bütün sıkıntıları bir başarı sayar. Harry Cleveland da Amiral Byng'e sıkıntı vermek için her yolu dener. Cleveland açık gözlü ve akıllı bir adam olmasına rağmen aynı zamanda korkaktır. Kendi çıkarları için her şeyi yapabilen geride kalanları düşünmeyen biridir. Amiral Byng'i yeterli askeri güç olmaksızın savaşa yollayarak idamına sebep olur. Byng ailesine ezelden beridir düşmanlık eder ve Amiral Byng'in arkasından iş çevirir. Bahriye müsteşarlığı yapar. Görev icabı veya seyahat sebebiyle denize açılır. Görevi olmadığı halde menfaatleri doğrultusunda her seferinde askerlere emir verir.

Behçet (Vah)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

26-27 yaşlarında ki Behçet orta boylu, zayıf, koyu mavi gözlü, zengin bir şık olarak tarif edilir. Saygın bir ailenin oğludur. Ferdane Hanım'ın güzelliğini görüşüyle içinde ona dair bir merak uyanır. Kendisinin şıpsavdi bir adam olduğunu bilen Behçet bu merakın sevdadan kaynaklı olmadığını farkındadır. Zira kendisi kadınlara düşkündür fakat onlara değer vermez. Ferdane Hanım'ın Necati ile olan münasebetini kiskanır ve ondan hiçbir kötülük görmemiş olmasına rağmen intikam almak ister. Ferdane Hanım'ı tehdit etmekten ve ona iftira atmaktan çekinmez. Zekâsını kötülük yapmak için değerlendirir. Sigara ve nargile içer. Kumarı ve alkölü sevmeyen Behçet boş zamanlarını değerlendirmek için kitap okur. Vapura biner. Yalısın bahçesinde ki çiçekleri keser. Fotoğrafya sanatı ile ilgilenir bu şekilde fotoshop yapar.

Simon Pankar (Cellat)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Harbiye nezaretinde mümeyyizlik yapan Simon Pankar patlak gözlü, sarı benizli, 50 yaşlarında haris bir adamdır. Paul Tonak'ın paralarını kendi hesabına geçirip onun iflas etmesine neden olur. Bu durum açığa çıktıktan sonra Napolyon'un iki generali ile bir tertip düzenler ve onun bir savaştan mağlup çıkmasına neden olur. Bu sayede Napolyon sürgüne gönderilmesini sağlayıp kendi suçunun üzerini kapatır. Gözü Stephanie'de olduğundan Andre'yi öldürmesi için Leon'u kandırır. Fakat Simon Pankar Leon'u hem ihbar edip hem de zehirleyecek kadar alçak bir adamdır. Andre'yi öldürmek isteyen kendisi olduğu açığa çıkınca cellat Simon Garas tarafından ağır işkenceler ile öldürülür. İnsanları dolandırır ve iftira atar.

Hediye Hanım (Esrar-ı Cinayat)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Sahte para basımı işinde Halil Suri ve Kalpazan Mustafa ile işbirliği içinde olan Hediye Hanım, Peri'yi kullanmaktan çekinmeyen aşüfte bir kadındır. 35-40 yaşları arasında olan Hediye Hanım güzelliği ile tüm erkekleri avcunun içine almayı başarır. Bildiklerini polis memuruna söylemek yerine saklayan Hediye Hanım, Mustafa'ya verdiği sözü de tutmaz. Niyeti zengin olmak için herkesi kullanmaktır. Yaşanan cinayetlerden sonra suçlu olarak hedefe kendisi girince Mustafa'yı suçlayarak kendisini aklamaya çalışınca Mustafa tarafından sırları ifşa olur. Gazeteye Mustafa tarafından verilen mektuplar sonucunda suçlu olduğu ortaya çıkan Hediye Hanım, cezasını çekmeye rıza gösterir. Romanın sonunda da gözleri kör bir dilenci olarak yaşadığı bilgisine ulaşılır. Menfaatinin olduğu erkekleri kendine bağlamak için onlarla birlikte olan Hediye Hanım; para ve elmas gibi zenginlik getiren şeylere veya kişilere ilgi duyar.

Sarpson (Hayret)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Tüm gayesi kazanmak olan hırslı Sarpson, Lord Charles Hugin adında Sanço'nun çevresinde bulunur. Kendini zengin göstererek insanların malını mülkünü ele geçirmeye çalışan Sarpson, Sanço'nun üvey kızı Matmazel Anj'dan da faydalanmak ister. Kızın kendisine yüz vermeyişi nedeni ile çareyi kaçırıp namusunu kirletmekte bulan Sarpson kızını Sanço'nun oyuncu çalışanlarından biri olan Etyen'e kaçırtıp ona sahip olur. Daha sonra da Gölde boğarak kızın ve peşinde olan Sanço'nun ölümüne neden olur.

Tüm bunları bilen ve takip eden Mirza İsmail en büyük düşmanı olur. Kılıktan kılığa girerek farklı ülkelere kaçmaya çalışır. Bir sürü adama farklı şekillerde iş yaptırır. En son işi Hintli prens Safa Kok'e imzalatacağı senetle yakayı ele verir. Kızı Mihriban'ı da kandırarak aileyi yakın incelemeye alır ve kızın duygularını ile oynamaktan çekinmez. O gece adamın evinde de hane çalışanlarını öldürecek kadar gaddardır. İşi başaramadıklarından peşlerine düşülür. Kindar ve kurnazdır. Fakat her şeyin açığa çıkması nedeni ile idam yerine İsmail'in kendisine bıraktığı afyonu içerek acıyla kıvrılarak ölmeyi tercih eder. Eğlencesi için kumar oynamaktan, para kaybedip insanları dolandırmaktan zevk alan Sarpson cinayet işleme konusunda da hayli cesurdur.

Jean De Laroche (Cinli Han)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Asilzade bir ailenin ferdi olan De Laroche, namını çok duyduğu Josephine'ye aşık olur. Köye gelip kendisi ile evlenmek istediğini söyler fakat reddedilmeyi kendisine yediremez. Kısır ve kibirli yapısı birleşince hain planlarını gerçekleştirerek Josephine'yi kaçıtır. Yardım için akrabası papazı bile kullanır, onu öldürmekle tehdit eder. Gaddar ve hırslı bir karakterdir. Lakin tüm çabaları beyhude olur. Haydutlarla iş birliği halinde olan Laroche, aklına eseni yapmak isteyen zorba biridir. Şarap içer, at biner, adam öldürmekten çekinmez.

Senai Efendi (Bahtiyarlık)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız, Alafranga

Roman başladığında 17-18 yaşlarında olan Senai, tam da babasının arzu ettiği gibi Batıya olan tutkusu ile kazancın ve mutluluğun şehirde olduğuna kanaat getirir. Şehir hayatının üstün olduğunu söyleyen Yamalı Musa'yı dinleyen oğlu Senai, okul bitir bitmez soluğu Paris'te alır. Babası vefat ettiği için kalan mirası satıp parasını bu şekilde değerlendireceğini düşünür. Her ne kadar Fransa'ya hukuk eğitimi için gitmiş olsa da eğlence hayatı ve kültürel farklılık onu cezbeder ve Senai borçlandıkça borçlanır. Kumardan ve kadınlara para harcamaktan okul işleri aksar. Annesinden istediği bir miktar para yardımı ile memlekete dönünce iyice kendini mutsuz hisseder. Yaşı 23 olunca da Avrupalı bir kızla zengin bir aileye damat olarak mutlu olacağını düşünür. Bu evliliği Nusret Hanım ile yalanları sayesinde gerçekleştirir. Fakat söylediği yalanların ortaya çıkması ile bedbahtlığı iki katına çıkar ve kayınpederinden yürüttüğü paralar ile İsviçre'ye kaçarak yaşamına devam eder. Genel olarak savurgan, özensiz, alafranga ve eğlenceye düşkün bir karakterdir. Okuduğu okula ve baba parasına güvenip kendini geliştirmeyi ihmal eden Senai tam bir mutsuzluk örneğidir. Eğlence düşkündür, kumarbazlık ve hilekârlık hayatında vardır. Fransızca bilir ve mektup yazarak düşüncelerini sevdiklerine iletir.

Arif Bey (Eski Mektuplar)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Muhsin Efendi'nin oğlu olan Arif Bey, babası tarafından Meliha'ya yakıştırılan ve dahi kurnazlıkla evlendirilen kişidir. Tek gayesi gezmek, eğlenmek, içmek ve zevk eğlemek olan Arif Bey hayatı bencilce yaşayan menfaatçi ve gösteriş seven bir kişidir. Babası sürekli seyahat etmek zorunda olan bir memur olduğu için talim ve terbiyesi ile ilgilenilememiştir. Meliha'nın bu kadar zitti olmasına rağmen ondan bir çocuk sahibi olur lakin İstanbul'a göçüldüğünde evine ve Meliha'ya bakmadığı için yuvanın dağılmasına sebebiyet verir. Meliha'nın kendisine yazdığı mektuplardan hayli etkilenen Arif Bey, yaşlandıkça pişmanlığı kat ve kat artmış biri olarak Meliha'nın talihsiz hayatının roman olmasını diler ve yakın arkadaşı Muhip'ten yardım ister. Akıllı haylazlıkla dolu olan Arif, kumar oynamak ve para harcamaktan keyif alır. Bu uğurda da Meliha ile evlendirip zevcesine kalan mirası yer. Sigara ve içki içmek gibi kötü alışkanlıklarının yanında Peyman ile kısa süreli ilişki kurmak da sakıncalı davranışlarındandır.

Madame De Rose Bouton (Mesail-i Muğlaka)

Uyumsuz, Dışa Dönük/İçe Dönük, Vicdanlı/Vicdansız

Ellisini geçmiş zengin bir kadın olan Madam, ince belli ve lepiska saçları ile hala dikkat çekicidir. Güzelliği bozulmasını diye çocuk doğurmamıştır. Kocasını zevk sefası için aldatan kadın, iffetsiz ve bayağı bir portre çizer. Aşüfte yapısı gereği kahraman olduğunu düşündüğü Abdullah kılığına girmiş hırsız adam ile birlikte olur, eşi onları bastığında utanması gerekirken eşinin yanında getirdiği kadına laf eder, kıskanır. Kocasını kendisinden ayrıldıktan sonra parasız kalınca adını değiştirerek Türk çocuklara Fransızca ders vermek üzere muallim olur. Çaylar düzenlemek, sigara içmek gibi alışkanlıkları olan sosyete kadını Madame Rose, beğendiği erkeklerle birlikte olmayı rutin haline getirmiştir.

Mantıklı - Osman Sabri Efendi - Mihriban Hatun - Rasih

Osman Sabri Efendi (Esrar-ı Cinayat)

Uyumlu, Dışa Dönük/İçer Dönük, Akıllı

İstanbul'da yaşanan cinayetleri aydınlatmakla görevli olan soruşturma memuru Osman Sabri Efendi, işinde gösterdiği özveri ve deneyimle oldukça başarılı olan zeki bir karakter çizer. Gerek cinayetlerde dikkatini çeken noktalar gerekse sonuca ulaşırken nereden ilerleyeceği konusunda olsun deneyim ve bilgisiyle zekâsını gösterir. Vazifesini icra ederken son derece cesaretli davranan görev aşığı karakter, yıldırma ve baskı politikalarına dahi boyun eğmez. Bu uğurda işinden kovulmayı, hatta tutuklanmayı dahi göze alan Osman Sabri, dürüst ve çalışkan bir duruş sergileyerek ilerler. Kimsenin tahmin edemeyeceği şeyleri düşünerek yaşanan olayların arka yüzünü bulmayı başaran devlet memurunun dikkatli oluşu roman boyunca yinelenir. Çalışma masasında evraklarla haşır neşir olan Osman Sabri Efendi, yemekleri gazonada yer daha çok mesai arkadaşı Necmi ile zaman geçirir. Gazetenin halkı etkileme gücüne inanan Sabri Efendi raporlarını gazeteye yazmanın yanında muhabirler ile de iletişim halindedir. Gazetenin halkı yönlendirme başarısını bildiği için yaşanan olayları orada paylaşmayı uygun bulur.

Mihriban Hatun (Hayret)

Uyumlu, Dışa Dönük/İçer Dönük, Akıllı

Güçlü karakterli biri olan Mihriban Hatun prenses olması ile dikkat çeker. Babası ile olan yakın ilişkisi ve düşkünlüğü onu kötü bir hikâyenin ortasına çeker. İngiliz eğitimi ile büyümüş olması münasebetiyle kibar ve saygındır. Sarpson gibi kötü bir karakter ile duygusal ilişki içine giren Mihriban, durumu bir hokkabazdan öğrendikten sonra duyduklarına inanamaz ve bir süre içine kapanarak yazılar yazar. Terbiyeli ve bilgili bir kızdır. Güzelliği ile her gittiği ülkede kendisinden söz ettirir. Zaman zaman sergilediği hırçın ve gururlu tavırlar ile kendini korumaya alsa da Sarpson gibi bir adamın gerçek yüzünü görmekte hayli gecikir. Uzun bir süre Mirza İsmail'e inanmaz. Sarpson'un yaptıklarını itiraf etmesi ile zihnindeki soru işaretleri ortadan kalkar ve peşinde olup ona yardım etmeye çalışan İsmail Mirza'ya gönlü kayar. Babasının ölümünden sonra ismini ve dinini Mirza İsmail için değiştirip Hidayet Hanım olarak prensesliğinden vazgeçer ve Mirza İsmail ile evlenir. Eğitimli bir kız olarak dikkat çeken Mihriban, ailesi ile gezen bir kızdır. Çoğu zaman duygularını günlüğüne yazar.

Rasih (Taaffüf)

Uyumlu, Dışa Dönük/İçer Dönük, Akıllı

Saniha'nın kocası olan Rasih, 28 yaşlarında olgun ve terbiyeli bir adamdır. Fransa'da eğitim alan Rasih, tıp ve hukuk öğrenimlerini yarıda bırakarak edebiyat ve felsefe üzerine eğitim alır. Babasında kalan mirası yatırım olarak değerlendiren, akıllı, zeki ve çalışkan biridir. Bir gazetede yazar olarak görev yapan Rasih, eşinin kendisini aldatma girişimine sağduyulu ve sakin bir şekilde yaklaşır. Sabırlı ve iyi niyetli bir kişi olan Rasih, sadece mutlu ve huzurlu bir yuva arzulamaktadır. Eve geldiğinde daha çok odasında okumak ve yazmakla vakit geçiren Rasih, sıradan bir aile yaşantısına sahiptir.

Mantıksız (Zorlu Mustafa- Leyla- Michel Kardeşler)

Zorlu Mustafa(Dolaptan Temaşa)

Mantıksız, Dışa Dönük/İçer Dönük

Ahmet Ağa'nın karısı Leyla'nın belalısı olan Zorlu Mustafa, sevdiği kadının zengin biriyle evlenmesine göz yummuş ve ondan da para alan yeniçeri askeridir. Heybeti ve güçlü kolları ile kendine güvenen Mustafa ters bir adamdır. Sinirli, inatçı ve haşın bir kişiliği olan Zorlu Mustafa edepsiz tavırları ile Ahmet Ağayı sinirlendirmeyi başarır ve sonunda hançer ile öldürülür. Evli bir kadınla gönül eğlendirir. Rakı sofrasından hoşlanır.

Leyla(Dolaptan Temaşa)

Mantıksız, Dışa Dönük/İçer Dönük

Henüz 22-23 yaşlarında olan güzeller güzeli dilber Leyla, romandaki tek kadın kahraman olması ile öne çıkar. Fettan ve aşüfte olan Leyla, Behram Ağa'dan para sızdırmak için evli olmasına rağmen evine alır fakat önce belalısına daha sonra da kocasına yakalanınca ne yapacağını bilemez. Ahlaksızlığı ve duyarsız yapısı nedeni ile onun da sonu ölüm olur. Evine erkek atarak para kazanma telaşında olan Leyla, erkeklerle bir arada olmaktan ve onlara hizmet etmekten hoşlanır.

Michel Kardeşler (Altın Âşıklar)

Mantıksız, Dışa Dönük/İçer Dönük

Küçüklüklerinden itibaren kendilerini asil sınıfta görmek isteyen iki birader, bu amaçla çok sevdikleri işi yapmaya karar verirler. Sarraf olan kardeşler bu iş için her yerden özellikle de Du Petit Val'den borç alırlar. Parayı karşılamayacaklarını anlayınca işlerinde iflas etmemek için adamı gizlice öldürmeye karar verirler. Genel olarak aldırışsız ve kayıtsız olan kardeşler vicdani karakterden yoksundurlar. Altını çok seven açgözlü tarafları gereği bu uğurda hasta dahi olurlar. Altına bakmak ve para saymaktan hoşlanan kardeşlerin çokça parası olur fakat harcayacakları kimseleri olmaz.

Sosyal (Madame Mapercine / De La Chaisne - Neofari – Agavni)

Madame Mapercine / De La Chaisne (Paris'te Bir Türk)

Sosyal, Dışa Dönük/İçe Dönük, Merhametli

Lyon'dan Paris'e giderken tren yolculuğunda Madame De La Chaisne ortaya çıkar. Trende ufak bir kaza yaşanır ve bu kaza esnasında da Nasuh ve Gardiyanski olmasa kanlar içinde kalacak olan Madame Mapercine, minnet duyduğu bu iki kişiye adresini dahi vererek teşekkür eder. Evlerine ilk teşriflerinde de bu iki beyi evinde her Salı akşamı yapılan cemiyet eğlencesine davet eder. Güzelliği neticesinde bir bahçıvanla olan evliliğini zengin bir adamın arzusu üzerine bitirince adeta metres gibi değil de baba-kızmış gibi bir ilişki yaşarlar. Böylece çevrenin dikkatini çekmeyeceklerini düşünürler. Lakin kısa bir süre sonra zengin adam ölünce Chaisne üzerine yüklü bir servet kalır. Pek bilinmemek amacıyla da zaman zaman ismini değiştirerek kullanan Chaisne, Paris'in tüm eğlence yaşamını bilir hatta bazen kılık değiştirerek de bu eğlencelere katıldığı olur. Kendisini çok seven bahçıvan eşini kaba ve fakir bulduğu için türlü ısrarlarına rağmen geri dönmez. Tanıdıkça Nasuh'a olan ilgisi artar hatta onu Gernold'tan da kıskandığı için birliktelik teklifinde bulunur fakat esasında evli olması gerekçesiyle karşılık göremez fakat arkadaşlıkları devam eder. Nasuh onun hala bahçıvan ile evli olduğunu düşünerek yardımcı olmak ister ve bahçıvanı onun istediği bir beye dönüştürerek karşısına çıkarır. Böylece ilk eşi Alexandre ile yeniden birlikte olurlar. Eğlenceye ve sohbetlere pek düşkündür. Değişik isimler veya kılık kullanarak cemiyet eğlencelerine katılır. Mazurka oynar. Müsamere ve piyano etkinlikleri bulunmaktadır.

Neofari (Ahmet Metin ve Şirzat)

Sosyal, Dışa Dönük/İçe Dönük, Merhametli

25-30 yaşlarında güzelliği ile öne çıkan rahat mizaçlı, hafifmeşrep bir karakterdir. Ailesi tarafından çok küçük yaşta Paris'e gönderildiği için Fransız hayranı olarak büyür. Kendisi gibi Fransa hayranı olan Akillo ile evlenerek bir çocuk doğurur. Lakin evlilik kurallarına uyamadığı gibi riyakâr davranarak için eşini aldatarak pek çok delikanlı ile birlikte olur. Erkeklerden hevesini alınca sıkılganlığını bir deniz yolculuğuna çıkararak atmak ister. Gösterişe önem veren, çıkarıcı kişiliği ile Neofari ismini de değiştirerek sevgilisi Nikolso'yu da yanına alarak karı-koca rolünde Ahmet Metin'in gerçekleştireceği deniz yolculuğuna katılır. Ahmet Metin'i de pek beğenip elde etmek ister lakin karşılık bulamaz. Onu Vasiliki'den kıskanan Neofari, kendisini duyduğunu düşündüğü gemi personelinin Katrina ile işbirliği yaparak denize atar. Cani kadın sevgilisini de hırsız diye yargılatarak tek kalmayı başarınca Ahmet Metin ile ilişkileri daha iyi pekişir. Ahmet Metin'den dinlediği hikâyeleri pek merak eden Neofari'nin yaptığı kötülükler zamanla yüzüne akseder ve çirkinleşir. Ahmet Metin'den Şirzat hikâyesini dinleyerek tamamladığı yolculuktan sonra büyük bir utanca kapılan Neofari, yaptıkların hayli pişman olur. Her şeyi telafi etmek üzerine kızına ve ilk eşine geri döner. Lakin ilahi adalet tecelli eder ve öldürdüğü gibi boğularak ölür. Sürekli hareket halinde olmaktan hoşlanan Neofari, Türkçe hariç pek çok dil bilir. At koşturmak gibi zevklerinin yanında ava gitmeye dahi merakı bulunmaktadır. Yeni şehirler görme, gençlerle eğlence gecelerinde bulunmak ve resim çizmek gibi hobileri bulunan Neofari'nin piyano bilgisi de vardır.

Agavni (Henüz 17 Yaşında Uyanık)

Sosyal, Dışa Dönük/İçe Dönük, Merhametli

Dudu'nun umumhanesinde çalışan kızlardan biri olan Agavni, ne istediğini bilen, uyanık biridir. İnsanları kendi emelleri için kullanmaktan ve onlara oyun oynamaktan çekinmez. Dilbazlığı ile Hulusi Efendiye kendine bağlamayı başarır. Her ne kadar yılların tecrübesini Kalyopi'ye de aşılama çalışsa da başarılı olamaz. Fakat paralarını kesen Dudu'nun hakkından tehditlerle gelmeyi başarır. Pek çok müşterisi olan Agavni, girdiği ortamı neşelendiren sıcak bir şahıstır. Gecede birkaç adamla birlikte olan Agavni, fuhuş yapmakta ve bundan keyif almaktadır. Bazı akşamlar meze sofralarında şarkı söyler.

Sorumlu (Nergis - Şehlevend)

Nergis (Dünyaya İkinci Geliş yahut İstanbul'da Neler Olmuş)

Sosyal, Dışa Dönük/İçe Dönük, Mantıklı

Gençliği ve güzelliği ile erkeklerin âşık olacağı bir portre çizen Nergis, akıl gücü ile de dönemin kadınlarına göre fark yaratmaktadır. Osman'a âşık olan Nergis, mağarada Osman yanına gelince pek

sevinir ve kendilerini karı koca olarak görür. Çocuk doğduğunda kendi ölmesinden ziyade Osman'ın ne yapacağına dair düşüncelere girer. Zekâsı, sabrı ve kararlılığı sayesinde Osman'a destek olur ve Mesut'u samimice kapatmayı başarır. Mağarada yemek yapmak ve erzakları vakitlice yettirmek için çalışan Nergis, Osman'ın tek güç kaynağıdır. Beş vakit namaz kılarak dua eder. Onu destekleyen ve motive eden karakter olarak öne çıkan Nergis'in mağarada Güngörmez adında bir oğlu olur.

Şehlevend (Hüseyin Fellah)

Sosyal, Dışa Dönük/İçe Dönük, Mantıklı

Kara gözlü, kara saçlı, uzun kirpikli, esmerce bir Türk kızdır. Babası İsmail Ağa ve annesi Hasna Hanım'ın evlilikleri İskelecizade Bekir Efendi tarafından bir hile ile bozulunca sefaletle düşer. Zengin ve asil bir hayattan karnını doyuramayacak bir hale gelir. Annesinin rahat bir hayat yaşayabilmesi için kendini esir etmeyi kabul eden fedakâr bir kızdır. Esirliği sırasında iffetini koruyabilmek adına dilsiz ve sağır taklidi yapan Şehlevend oldukça namusludur. Kimsenin ondan bir buse almasına bile izin vermez ve buna meyleden herkese sert bir tokat atar. Ahmed Bey'in konağında cariyelik yaptığı zamanlarda bu eli kanlı haydutla dahi tokat atmaya çekinmez. Mahareti ve zekâsı sayesinde Ahmed Bey'in güvenini kazanır. Civelek Mustafa'yı ve Hüseyin Fellah'ı ölümden kurtaran, Ahmed Bey ve dostlarının gerçek yüzlerini meydana çıkartan ve onların yakalanmasını sağlayan cesur bir kızdır. Annesiyle ayrı düştüğünden içinde daima büyük bir hüznün bulunan Şehlevend, eserin sonunda Civelek Mustafa sayesinde annesine kavuşur. Hüseyin Fellah, Ömer ve Civelek Mustafa arasında seçim yapamaz ve üç kişinin birden sevebileceğine inanarak onlara kardeşçe birlikte yaşamayı teklif eder. Cariye olduğu zamanlarda ev işleri yapar. Kısa bir süre dilencilik yapar.

Duygusal (Vasiliki - Dürdane Hanım – Pedro – Angelino - Refet - Saniha - Filomene - Kenan - Meliha - Rosette)

Vasiliki (Ahmet Metin ve Şirzat)

Duygusal, Dışa Dönük/İçe Dönük, Merhametli

20'li yaşlarında oldukça genç ve güzel bir kız olan Vasiliki, Ahmet Metin'in hizmetkârı olarak gemide bulunur. Ahmet Mithat'ın kendisi ile ilgilenmesi sonucunda zamanla bilgilenerek değişir. Hayli zeki olan Vasiliki Ahmet Metin'den Fransızca dahi öğrenir. Ahmet Metine bir nevi hocası gözüyle sadakatle bağlı olan Vasiliki, Süreyya'ya âşıktır. Romanın sonunda sevdiğine kavuşan Vasiliki, bütün olumlu özelliklerini Ahmet Metin sayesinde elde ettiği için ona karşı hep borçlu hissetmiştir. Kendini ifade etme ve aşk konularında pasif olduğu görülen Vasiliki, mantığı ve duyguları arasında yaptığı seçimde doğru kararı vermiştir. Gemideki hizmet işlerinden sorumlu olan Vasiliki, efendisinin kendisine öğrettiği her şeyi çabucak kavramak için çokça çalışır. Kitap okur, Fransızca öğrenir.

Dürdane Hanım (Dürdane Hanım)

Duygusal, Dışa Dönük/İçe Dönük, Merhametli

17-18 yaşlarında genç ve güzel olan Dürdane Hanım, duygusal yapısı gereği kendisini seven Memduh Bey'den ayrılıp geceleri eve gizli gizli aldığı Mergub Bey ile bir ilişki içerisine girer. Hercai bir kişiliğe sahip olan kızın inat ve ısrarcı bir tutumu vardır. Çok âşık olduğuna inanan Dürdane Hanım, Mergub Bey'den hamile kalır ve evliliğe ikna edemediği için de bebeği Acem Ali sayesinde kimseye duyurmadan doğurmayı başarır. Acem Ali olarak tanıdığı Ulviye ile işbirliği içine girdikten sonra intikam alma yoluna giren Dürdane, yalan söyleyerek kendi kendine planlar yapar. Ulviye planlarına ortak olur ve Dürdane, Mergub'un bir ömür acı çekmesini istediği için zehir içip ona son sözlerini söyleyerek kendini öldürür. Eğitim almamış olan Dürdane, hayatına son vermeyi mantıklı sayacak kadar cahil bir kızdır. Hayatında hiç roman okumamış, hayatı tanımayan bir karakterdir. Evde dadısı ile dertleşen Dürdane, sevdiği erkeklere aşk mektupları yazar ki bu da başına dert olur. Yalıya gelen Ulviye ile kolayca arkadaşlık kurar.

Pedro(Şeytankaya Tılsımı)

Duygusal, Dışa Dönük/İçe Dönük, Merhametli

Apenin Dağları'nda çobanlık yapan Pedro, duygusal yönden güçlü ve inançlı bir erkektir. Şeytankaya mağarasında hayvanlarını beklerken kırk kralda bulunmayan bir hazinenin varlığına inanarak büyücü Sastıma'nın dediklerini yapmaya odaklanan Pedro, hayli de saftır. Angelino'nun yüreğini yedikten sonra büyük mucizelerin kendini beklediğine inanır. Lakin duygusal yönden aşka meyleden Pedro, yaşadığı şehvet duygusunun da etkisi ile kızı âşık olunca onu öldürmekten vazgeçer. Onunla evlenmek ister, gözü kara ve iyi yüreklidir. Dağlarda çobanlık yaparken bir anda aşkı Angelino'ya denk gelen Pedro, kızı bir süre rehin aldıktan sonra kendi elleri ile serbest bırakır. Angelino'ya âşıktır.

Angelino(Şeytankaya Tılsımı)

Duygusal, Dışa Dönük/İçe Dönük, Merhametli

Pedro ile beraber dağlarda çobanlık yapan Angelino, görenlerin dikkatini çekecek kadar güzel bir kızdır. Kaybolan köpeğini sormak için Pedro'ya geldiğinde bir anda tutsak alınır ve iyilik uğruna ölmeyi kabullenir ve Pedro'nun kendisini öldürmesini bekler. Düşünceli, anlayışlı ve dürüst bir kızdır. Güzelliği sayesinde ölmekten kurtulur ve Pedro, Karlo arasında kalınca Pedro'yu tercih eder. Dağlarda çobanlık yaparken köpeğini arayan Angelino, Pedro'yu soru sorması ile ağaca bağlanması bir olur. Pedro onu öldürmeme kararı alana kadar elleri ve ayakları bağlı vaziyettedir.

Refet (Müşahedat)

Duygusal, Dışa Dönük/İçe Dönük, Merhametli

24-25 yaşlarındaki Refet Bey, aşar iltizamında çalışan Bedrettin Bey'in oğludur. Kibarzadelerden olan Refet'in babası pek erken yaşlarda vefat ettiği için babasının tüm mal varlığı Refet'e kalır. Orta boylu, ela gözlü ve kumral olduğu bilgisiyle sevimli bir yüze sahip olduğu belirtilen Refet, hemen her genç kızın izdivaç etmek isteyeceği bir erkek portresi çizer. Feride kendisi ile evlenmek için çırpınırken yüz bulamaz idi ise de sırf sarışın olduğundan sevip evleneceği Agavni ise kıskançlık nedeniyle öldürülmüş olur. Parası olmasına rağmen Seyit Mehmet Numan'ın yanında çalışan Refet, düşüncede pasif kalan biridir. Hem Ahmet Mithat'a hem de Numan Bey' olan saygısı nedeniyle fazla fedakârlık yapmak durumunda kalan Refet'in bu özelliği aşk hayatında da karşılıklara yol açmıştır. Pek çok dil bilen Refet, ticaret yapılan yerlerle iletişim kurma konusunda Numan'a yardımcı olur. Ahmet Mithat ile İstanbul'un çeşitli semtlerinde gezerek zaman geçirir, sohbet etmekten hoşlanır.

Saniha (Taaffüf)

Duygusal, Dışa Dönük/İçe Dönük, Merhametli

Giritli, zengin bir tüccarın ve Mısırlı Saniha hanımın tek çocukları olan Saniha, ailesinin isteği üzerine batılı tarzda bir eğitim ile büyütülür. Babasını küçük yaşta kaybeden Saniha, her arzusu yerine gelen bir konakta özenle ve şımartılarak yaşamaya başlar. 12 yaşına gelmeden çok iyi derecede Fransızca okuyup yazabilen Saniha, hayli zeki ve kültürlü bir kızdır. Hocası ve doktoru Fratenberg'in de ölümü üzerine yalnız hisseden Saniha, kendi kadar eğitilmiş olduğuna inandığı Rasih Bey ile evlilik kararı alır. Aileden aldığı ilgi ve özeni sürekli eşinden bekleyen Saniha, yanlışla düşerek eşinin yakın dostu ile mektuplaşmaya başlar. Ahlaklı yaradılışı gereği bu durum onu rahatsız eder ve bir müddet sonra namusunu korumak üzere bu ilişkiye son verir. Her şeyi öğrenen eşine karşı dürüst olur. Roman okuma ve yazmaya meraklı olan Saniha, piyano dersleri alır. Müzik dinlemekten zevk alır. Matematik, coğrafya, astronomi, kimya, biyoloji, fizik, tarih gibi derslerin yanı sıra dini eğitimler almıştır. Fransızcanın yanında Arapça ve Farsça dillerine hâkimdir.

Filomene (Gönüllü)

Duygusal, Dışa Dönük/İçe Dönük, Merhametli

Genç ve güzel Filomene, Recep ile evliliği istemekte fakat babasını razı edememektedir. Babası Sonkur Yankos, iki aşığı ayırmak için elinden geleni yapar ve başarılı olur. Kızını önce manastıra kapatır ardından da kendi beğendiği ve istediği Andrea ile evlendirir. Sevdiğinin kendisini yaşadığı durumdan kurtaramamasını vefasızlık olarak düşünen Filomene, sevdiği adam olan Recep'ten olan çocuğunu ne pahasına olursa olsun doğurmak ister ve büyütmeyi göze alır. Aşkına sadık ve duygusal bir karakter olan Filomene, Recep'in kendisini bulması ile hem ikinci eşi olmayı hem de din değiştirmeyi kabul eder. Duygularını babası ile paylaşmakta zorluk yaşayan Filomene, sakinliğinin kurbanı olur. Sevdiğine haber vermek için mektup yazar.

Kenan (Eski Mektuplar)

Duygusal, Dışa Dönük/İçe Dönük, Merhametli

Meliha'nın halazadesi olan Kenan, henüz üç yaşlarında iken hem validesini hem de pederini kaybeder. Çocukluğundan beri hayatının en büyük tesellisini Meliha ile sohbetlerde bulan Kenan, Meliha'ya âşıktır. Meliha'ya çok düşkün olmakla birlikte onunla olan evlilik hayali eniştesi tarafından kabul görün. Mektebi Mülkiyeyi kazandıktan sonra kısa süre için ayrılmak durumunda kalırlar fakat hep aklında Meliha'sı vardır. Düşünmeden karar alan ve asabi bir adam olarak büyüyen Kenan, Saim Bey'in kardeşinin yaptığı tuzağa düşerek Meliha'dan uzaklaşır. Her ne kadar zeki de olsa kendisine karşı kurulan hain plan karşısında çaresiz kalır. Aşırı duygusal ve ahlaklı bir kişi olan Kenan, Meliha'nın başkası ile evlendirilmiş olmasına dayanamaz ve bir veda mektubu yazarak İstanbul'a geri döner. Doğa yürüyüşleri yapmaktan ve Meliha ile sohbet etmekten hoşlanan Kenan, sakin yapısı ile dikkat çeker. Kişiliğine yaraşır derecede kitap okur, namaz kılar ve mektuplar yazar. Huzursuzlandığında sigara içen Kenan İzmir'de iken hemen her gün Meliha ile sahilde yürüyüşe çıkar.

Meliha (Eski Mektuplar)

Duygusal, Dışa Dönük/İçe Dönük, Merhametli

Annesini çocukken babasını da genç kız olduğunda kaybeden Meliha, ahlaklı ve iffetli bir kız olmasıyla tanınır. Kenan'a çocukluktan itibaren düşkün olan Meliha, babasının da arzusu ile Kenan ile sözlenir

lakin araya okul girdiği için beklemek durumunda bırakılır. Art niyetli amcası Daim Bey ve zevcesinin kolayca tuzaklarına düşerek oğulları ile mirası elinden alınmak istenir. İtaatkâr ve pasif bir kız olan Meliha, babasının ölümü nedeni ile kendisine sahip çıkamaz ve kuzeni yerine bir başkası ile evlenmeyi kabul eder. Bu hususta ona diş bilemiş olan amcası, kötü bir insan olarak gördüğü arkadaşının oğlu ile Meliha'nın izdivacına onay verir. Meliha, kendine kurulan tuzağın farkına varıp Kenan'ın suçsuz olduğunu öğrendiğinde her şey için çok geç olur. Bir evladı olan Meliha, eşinin peşinden mecburen İstanbul'a gider. Eşi Ariften yeterince destek göremeyen Meliha, biçare bir hayat yaşayarak vefat eder. Doğa yürüyüşleri yapmaktan ve Kenan ile sohbet etmekten hoşlanan Meliha, uyumlu karakter yapısı ile dikkat çeker. Eşine yemek yapmak gibi hizmetlerde bulunur. On dört yaşına kadar Kenan ile mektebe giden Meliha, babasının mektuplarını dahi yazan ve okuyan kişidir.

Rosette (Mesail-i Muğlaka)

Duygusal, Diş Dönük/İçe Dönük, Merhametli

Kimseyiz olduğu için Michele ile yaşayan Rosette, dikiş dikerek geçimini sağlamaktadır. Günde 3 Frank alan kızcağız bazen ayda 100 Frank alarak kendi giderlerini karşılar, kimseye yük olmaktan hoşlanmaz, gururludur. Şirin ve güzel olmasıyla dikkat çeken Rosette, namusuna düşkün bir gayrimüslimdir. Abdullah kendisi için savaşıp yaralandığında ona yardım etmek için hastabakıcı olmak ister ve ona bağlanır. Madam De Rose Bouton ile bir dönem adı çıkan Abdullah'ı bir süre kiskansa da kısa sürede olay aydınlanınca kıskançlığı geçer. Dahası olayların açığa çıkmasına yardım edecek kadar da zekidir. Nahifi'nin karısı olup, onunla İstanbul'a gider. Dikiş dikerek para kazanan Rosette, Abdullah'ın hizmetini yapmak işlerde destek olmak ister. Terzi olması ve para kazanması dışında aktivitesi yoktur.

Kaynakça

Elmas, Nazım. Romana Doğru. Konya: Çizgi kitabevi yayınevi, 2010.